



www.musavat.com

# MUSAVAT

Xəbər

"Çudo Peçka"nın  
sahibi ölkədən  
qaçmağa  
hazırlaşır

yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28 oktyabr 2016-cı il Cümə № 239 (6560) Qiyməti 60 qəpik

## Gündəm

### "Azərbaycan" ABŞ-ı sərt "vurdu"



Rəsmi mətbuat Obama və Buşun prezidentliyini şübhə altına alıb; iqtidara yaxın telekanallar və mediada Amerikanın seçki sistemi hədəfə alınır

yazısı səh.3-də

### Dollar kreditlərinə güzəşt təkzibi - hökumət vətəndaşları sevindirmədi

yazısı səh.12-də

### Yaşlıqları qorumaq üçün "balta" kimi qanun hazırlanıb

yazısı səh.10-da

### Kredit verməyən bankların lisenziyası ləğv oluna bilər

yazısı səh.12-də

### Qadın prezidentlə bağlı eksperiment - ABŞ niyə şok təcrübəyə gedir?

yazısı səh.9-da

### Musavat Rəsulzadənin nəvəsinin yubileyini keçirəcək

yazısı səh.11-də

### Axundovla bağlı yüz ilin müzakirəsi yenidən başladı - "ateist deyilmiş..."

yazısı səh.13-də

### Fərhad Əliyevin yaxın adamını intihara sürükləyən MTN-çilərin adı bilindi

yazısı səh.3-də

### Müxalifət türkmən qırğını haqda: "Nə edə bilərik ki?"

yazısı səh.11-də

### Demokratik düşərgədəki böhran daha da dərinləşib

yazısı səh.6-da

### Politoloq "Ermənistanda qırğın olacaq" dedi

yazısı səh.8-də

## İşğalçı ölkəyə şimaldan müharibə və sanksiya xəbərdarlığı

# PUTİNİN MÜŞAVİRİ ERMƏNİSTANI HƏDƏLƏDİ: "GÜNÜN BİRİNDƏ..."

İşğalçı tərəf ipə-sapa yatmasa, ona qarşı Rusiya və Qərb sanksiyaları işə düşə, "aprel" təkrarlana bilər; **rusiyalı ekspert**: "Tarixdə Dağlıq Qarabağ heç vaxt Ermənistana məxsus olmayıb"; "Azərbaycan böyük qonşusunun köməyi ilə əraziləri diplomatik yolla qaytarmağa nail olacaq..."



musavat.com  
Toğrul İsmayil

yazısı səh.6-da

## "Lənkəranski"nin mirası uğrunda savaşırlar - "Kor Hüseyin" və "Suxumski"...

Gözlənilir ki, hər ay yüz milyonların dövr etdiyi obyektlər kriminal aləmdə yeni qanlı hesablaşmalara səbəb olacaq

yazısı səh.10-da



Mikayıl Cəbbarov

Təhsil naziri ilə  
dövlət qəzeti  
arasında  
müsahibə  
qalmaqalı

yazısı səh.7-də



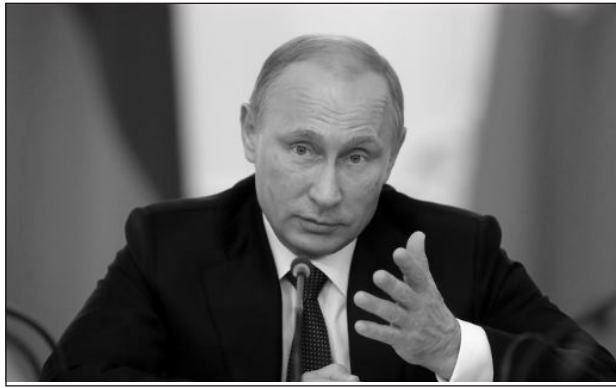
Akif Aşırılı:  
"Cəmiyyətdə elə  
bil ki, böyük bir  
kəsimin  
qulaqları kərdir"

yazısı səh.5-də



Eldar  
Mahmudovun  
heyfini Akif  
Çovdarovdan  
necə alırlar...

yazısı səh.7-də



## Putindən generallara sual: "Dəli olmusunuz?"

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Müdafiə Nazirliyinin generallarına Amerika ilə hərbi qarşıdurma riski yaratdıqları üçün bərk qəzəblənib. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə yüksək rütbəli Rusiya rəsmisinə istinadən "Bloomberg" bildirir. Məlumatla görə, Putin Rusiya qırıcılarının Qara dənizdə Amerika hərbi gəmisinə təhlükəli dərəcədə yaxın məsafədə uçması və gəmiyə hücumu imitasiya etməsinə görə generalları danlayıb.

Həmin insident barədə oktyabrın 10-da baş verib. ABŞ donanmasının "Mount Whitney" flaqmanı "regional təhlükəsizliyin təmin edilməsi üçün" Qara dənizə daxil olub. Rusiya isə gəmini qırıcılarla "qarşılayıb". Pentaqonun bildirdiyinə görə, Rusiya qırıcıları hərbi gəmiyə təhlükəli səviyyədə yaxın məsafədə uçublar və bunun riskli olduğu barədə xəbərdarlığa məhəl qoymayıblar.

Bu insident barədə xəbər tutan Putin Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyini müşavirəyə çağırıb və baş verənləri "çox riskli" adlandırıb. Bu zaman generallar deyiblər ki, amerikalılar baş verənlərə layiq idi. Məlumatla görə, Putin generallara qəzəblənib. "Siz dəli olmusunuz? Başınız xarabdır?"-deyib.

Analoji insident bu ilin aprelinde baş vermişdi. ABŞ-ın "Donald Cook" esminetsi Qara dənizə daxil olanda Rusiya bombardmançıları və qırıcıları onun üzərindən uçublar keçirib. Təyyarələrdən biri gəminin cəmi bir neçə metrliyindən uçub. Ağ Evdə bu insident hiddət doğurub. Vaşinqton bildirib ki, Rusiya pilotlarının hərəkətləri beynəlxalq hava və dəniz məkanında silahlı qüvvələrin davranış normalarına ziddir.

"Bloomberg" qeyd edir ki, Putinin bu reaksiyası Rusiya prezidentinin NATO və ABŞ-la hərbi toqquşmada maraqlı olmadığını, ancaq onun hakimiyyətində qarşıdurmanı dərinləşdirməyə can atan "qırğınların" mövcudluğunu göstərir.

## XİN rəhbərləri görüşəcəklər

ATƏT-ə üzv ölkələrin xarici işlər nazirlərinin Hamburqda keçiriləcək iclası çərçivəsində Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında görüş keçiriləcək. Bu barədə APA-ya ATƏT-in Minsk Qrupunun amerikalı həmsədri Ceyms Uorlik deyib.

"Hamburqda münaqişənin həlli ilə bağlı əsas məsələlər istiqamətində vacib danışıqların davam etdirilməsi üçün nazirlərin öz aralarında da görüşməsinə səbirsizliklə gözləyirik", - deyir o bildirib.

Ceyms Uorlik Hamburq görüşünə kimi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində hər hansı görüşün nəzərdə tutulması sualına isə belə cavab verib: "Biz prezidentlər və nazirlərlə mütəmadi kontaktdaylıq və istənilən vaxt görüşməyə hazırıq".

Xatırladaq ki, həmsədrlərin regiona səfəri ilə bağlı bəyanatında Hamburqda həmsədrlərlə nazirlərin görüşə biləcəyi qeyd olunub.

ATƏT-ə üzv ölkələrin xarici işlər nazirlərinin Hamburq görüşü dekabrın 8-9-da keçiriləcək.

## General vəfat etdi

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə ağır itki üz verib. Virtualaz.org Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən xəbər verir ki, istefada olan general-mayor Əli İmran oğlu Kazımov uzun sürən xəstəlikdən sonra 2016-cı il oktyabr ayının 26-da ömrünün 60-cı ilində vəfat edib.

Əli İmran oğlu Kazımov 17 fevral 1956-cı ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ordubad rayonunun Nürgüd kəndində anadan olmuşdu.

### "Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:  
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;

- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;  
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;

Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan

"Yeni Müsavat" - 0.60 AZN

və bundan əlavə 2500 adda yerli

və xarici nəşrlər.

- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.

Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:

Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22

- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

# Vitse-admiralın məhkəməsi bu gün davam edəcək

Müdafiə Nazirliyi Hərbi Dəniz Qüvvələrinin (HDQ) sabiq komandanı, vitse-admiral Şahin Sultanov və digərlərinin cinayət işi üzrə keçirilən mühəsibatlıq ekspertizasının rəyi açıqlanıb.

APA-nın məlumatına görə, Nəsimi Rayon Məhkəməsində keçirilən prosesdə təqsirləndirilən şəxslər tərəfindən dövlətə dəymiş ziyanın əvəzi kimi ödənilən pul vəsaiti ilə bağlı mühəsibatlıq ekspertizasının keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilib. Ekspertizanın rəyinə əsasən təqsirləndirilən şəxslər tərəfindən dövlətə dəymiş ziyanın əvəzi kimi ödənilən məbləğ dəymiş ziyanının məbləğindən çoxdur. İş üzrə məhkəmə prosesi oktyabrın 28-də davam edəcək.

Xatırladaq ki, Respublika Hərbi Prokurorluğunun yaydığı məlumatla görə, HDQ-də aparılan yoxlamalar zamanı qanun pozuntuları aşkar edilib. Aşkarlanmış qanun pozuntuları ilə bağlı Respublika Hərbi Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanıb. Qa-



nunazidd əməlləri törətməkdə təqsirli bilinən bir neçə nəfər, eləcə də HDQ-nin sabiq komandanı, vitse-admiral Şahin Sultanov təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməklə, Respublika Hərbi Prokurorluğunun təqdimatı əsasında ötən il aprelin 23-də Bakı Hərbi Məhkəməsinin qərarı ilə barəsində 3 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Ş. Sultanov Cinayət Məcəlləsinin 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) və 179.3.2-ci (mənimləmə - külli miqdarda törədildikdə) maddələri ilə təqsirli bilinir. Bir

müddət əvvəl Bakı Hərbi Məhkəməsinə Ş. Sultanov barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəz olunmasına dair vəsatətə baxılıb. Prosesdə həbs-qətimkan tədbirinin ev dustaqlığı ilə əvəz olunması barədə qərar qəbul edilib və o, azadlığa buraxılıb.

İş üzrə 30-dan çox təqsirləndirilən şəxs var.

Onu da qeyd edək ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinə böyük iclas zalı olmadığından iş Nəsimi Rayon Məhkəməsinin inzibati binasında baxılır.



## İŞİD Avropanı partlatmaqla hədələyir

İŞİD qruplaşmasının Rakka şəhərində yerləşən terrorçuları Suriyanın xaricində terror aktları törətməyi planlaşdırır.

Azvision.az xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, bunu ABŞ qoşunlarının Suriya və İraqdakı komandanı, general-leytenant Stiven Taunsend deyib.

General Qərb ölkələrinə hücumların dəqiq yerinin və vaxtının hələlik məlum olmadığını və təhlükənin qarşısını almaq üçün Rakka şəhərinə hücumun tezləşdirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

General bildirib ki, Mosul şəhərindən fərqli olaraq, Rakka şəhərinin İŞİD-dən azad edilməsi əməliyyatı ölkənin silahlı qüvvələri ilə deyil, yerli döyüşçülər tərəfindən Rusiya aviasiyası və hökumət qoşunlarının mövcudluğu nəzərə alınmaqla, çətin döyüş şəraitində aparılmalıdır.

Bununla yanaşı, general Rakkadan uzunmüddətli və gərgin müqavimət gözlədiyini və Mosul əməliyyatlarından daha çox vaxt aparacağını istisna etməyib.



## "Qanlı Göl" ərazisində sosial mənzillər tikiləcək

Bakıda "Qanlı Göl" adlanan ərazidə yeni istirahət sağlamlıq mərkəzi və çoxmənzilli binalar inşa olunacaq. Bunu Yasamal Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının I müavini, Köçürmə üzrə işçi komissiyasının sədri Səməd İslamov deyib. S.İslamov qeyd edib ki, ilkin hesablamalara görə, salınacaq şəhərcikdə 2 minə yaxın mənzil tikiləcək.

## Moskvada Rusiya, Suriya və İran XİN başçıalarının görüşü keçiriləcək

Oktyabrın 28-də Moskvada Rusiya, Suriya və İran xarici işlər nazirlərinin görüşü keçiriləcək. Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi nümayəndəsi Mariya Zaxarova bildirib.

O qeyd edib ki, Sergey Lavrov, Valid Muallim və Məhəmməd Cavad Zərif arasında planlaşdırılan üçtərəfli görüşdə Suriya münaqişəsi və terrorçuluğa qarşı birgə mübarizə məsələləri müzakirə olunacaq. Suriya və İran xarici işlər nazirlərinin S. Lavrovla ikitərəfli görüşləri də nəzərdə tutulur.

## Müxalifətçi Azərbaycana qarşı işi uddu

Oktyabrın 27-də Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (AİHM) müxalifətçi Aydın Şükürovun Azərbaycan hökumətinə qarşı şikayəti üzrə qərarını açıqlayıb. AİHM 2010-cu ilin parlament seçkilərində onun hüquqlarının pozulduğunu tanıyıb və 10 min avro kompensasiya, məhkəmə xərclərinə görə isə daha min avro ödənilməsinə qərar alıb.

AİHM-də A.Şükürovun hüquqlarının hüquqşünas və hüquq müdafiəçisi İntiqam Əliyev müdafiə edib.

İ.Əliyev "Turan"ın müxbiri ilə söhbətində bildirib ki, Klassik Xalq Cəbhəsi Partiyasının üzvü olan A.Şükürov 125 saylı Zəngilan-Qubadlı dairəsindən namizədliliyi irəli sürüb.



## Azərbaycanlı proqramçının NASA-ya dəvəti "hava" çıxdı

ABŞ səfirliyindən NASA-ya gedəcəyi deyilən

gənclə bağlı açıqlama sosial şəbəkələrin qəhrəmanına çevrilən Kənan Əhmədli adlı gəncin yalanını üzə çıxarıb.

ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi bununla bağlı açıqlama yayıb.

Belə ki, bir neçə gün öncə səfirliyin rəsmi facebook səhifəsində Kənan haqda məlumat paylaşılmış və bu haqda yazılmışdı:

"İstedadlı və gənc azərbaycanlı proqramçı Kənan Əhmədli bu yaxınlarda ABŞ-a NASA-da təcrübə keçməyə yola düşəcək! Kənan proqramlaşdırma və meta-proqramlaşdırma sahəsində çalışır. O, dostu ilə birgə Septini Akademiyasını təsis edib və orada proqramlaşdırılma, kibertəhlükəsizlik və robotlaşdırılma üzrə dərslər deyir. 20 yaşında olmasına baxmayaraq, o artıq 23 əsərin müəllifidir və onun məhz elmi-fantastika üslubunda yazılan "Mələk Beyni" adlı əsəri NASA-ya yolunu açıb. O, kitabında şüurlu beyinin şüürüstü beyinlə müqayisədə daha güclü olduğunu yazır və bu fenomeni "Mələk Beyni" adlandırır. Buna dair əsərində elmi konsepsiya formalaşdıran Kənan NASA-da təcrübə zamanı bu konsepsiya üzərində çalışaraq süni intellekt və robotlaşdırma sahəsində biliklərini artırmağı planlaşdırır. Biz Kənanı uğur arzu edirik və əminlik ki, bu möhtəşəm imkan ona parlaq karyera qurmağa kömək edəcək. Kənanın təcrübəsinin gedişatı barədə məlumatlı qalmaq üçün səhifəmizi izləyin".(oxu.az).

Oktyabrın 27-də isə ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyi Kənanla bağlı bu sözləri əlavə edib: "Dostlar, düşünəndən etibarən paylaşıldığı hekayə ilə bağlı bir çox şikayət gəldi və Kənan Əhmədlinin NASA-da təcrübə keçmə məlumatının yalnız olduğu iddia olundu. Biz məsələni araşdırdıq və çoxsaylı şikayətləri, həmçinin məsələ ilə bağlı bizimlə paylaşılan məlumatları nəzərə alaraq, o qənaətə gəldik ki, paylaşıldığı məlumat səhvdir. Bizə məlumat KIV-dən daxil olub və sosial şəbəkələrdə məsələ ilə bağlı yayılan məlumatların doğru olub-olmamasını yoxlamaq bir qədər zaman aparıb. Məsələyə aydınlıq gətirmək üçün kömək edən və bununla bağlı bizə məlumat verən hər bir şəxsə ayrı-ayrılıqda təşəkkür edirik".



**Obama-Kerri cütlüyü: "müstəsna islamofob və ermənipərəst fəsaqət"**

“Bu gün, Amerika bir çox ölkədəki kimi qəribə fəsaqətə qatılmaq istəyir. Bu fəsaqətə qatılmaq istəyən ölkələr arasında Azərbaycan da var. Azərbaycanın bu fəsaqətə qatılmaq istəyən ölkələr arasında olması, bu ölkədəki demokratiya və ədalətli seçkilərə önəmli təhdiddir. Azərbaycanın bu fəsaqətə qatılmaq istəyən ölkələr arasında olması, bu ölkədəki demokratiya və ədalətli seçkilərə önəmli təhdiddir.”

Amerikada noyabrın 8-də keçiriləcək prezident seçkiləri Azərbaycanda da maraqla izlənir. Rəsmi dövlət qəzeti “Azərbaycan”da ABŞ rəhbərliyinin xarici siyasət kursunu, bu ölkənin seçki sistemini sərt tənqid edən geniş təhlillə yazı dərc olunub. Virtualaz.org xəbər verir ki, “Ağ Evin” qara demokratiya”sı adlı məqalədə qeyd olunub ki, ABŞ unutmamalıdır ki, bu gün dünyada demokratiyaya və ədalətli, şəffaf seçkilərə ən çox ehtiyacı olan məhz onun özüdür.

Geniş məqalənin ixtisarla əsas hissələrini təqdim edirik: “İndi əsas mövzu bu seçkilərin gedişində ABŞ seçki sisteminin nöqsanlarının, kobud pozuntuların, korrupsiya hallarının artmasının daha qabarıq görünməsidir. Trampa olan etimad əslində ABŞ-ın xarici və daxili siyasətinə amerikalıların duyduğu etimadsızlıqdır. Ağ Ev özünü “demokratiyanın beşiyi” adlandırır və azadlıq, insan hüquqları kimi dəyərləri bütün dünyada yaymağı əsas vəzifələrindən biri kimi elan edir. Rəsmi Vaşinqtonun özünü necə adlandırmasından asılı olmayaraq müasir realıq, ən əsası isə “azadlıq ixracı” pərdəsi altında Şərq-müsləman dünyasına gətirdiyi savaş və iflas ABŞ-ın demokratiyanın təməl prinsiplərindən tam uzaqlaşdığını, həmçinin xalqların suverenlik və seçim hüququna qənim kəsildiyini göstərir. Misirdən Suriyaya, Liyiyadan İraqadək partlayan hər bir bomba, qətlə yetirilən hər bir insan məhz ABŞ “demokratiyasının” nəticəsidir, məhsuludur... ABŞ-ın Avrasiya bölgəsinə bəxş etdiyi “demokratiya” nə qədər qanlı və faciəlidir, öz ölkəsində tətbiq etdiyi “demokratiya” rejimi bir o

qədər nöqsanlı, problemlidir. Dünya xalqlarını öz müqəddəratını təyin etmə hüququndan zorakılıqla məhrum edən bu fəvqəlgüc elə öz vətəndaşlarının da normal seçim etmə imkanını minimuma endirib. ABŞ-ın seçki sistemini ifşa edən, bu ölkədə demokratiya elementlərinin tam olaraq iflası uğradığını təsdiqləyən şəxs bu fəvqəldövlətin prezidentliyi uğrunda yarışan Donald Trampdır. Ağ Ev bu şəxsin qeyri-ciddi obrazını yaratmağa çalışsa da, D.Tramp özünün ciddi siyasi liderlik keyfiyyətlərini, birləşdiricilik xüsusiyyətlərini, Amerika üçün yeni ümid ola bilmək ehtimalını ötən bir il ərzində dönə-dönə sübut etdi. O, “mafialaşmış dövlət aparatı” dediyi siyasi sistemə qarşı mübarizə apardığını söyləyindən elə özünün mənsub olduğu Respublikaçılar Partiyasının da arzuolunmayan namizədidir. Yəni siyasətdə cəmi bir il ərzində peyda olan, öz partiyasının nəinki dəstəyini, əksinə, maneəsini gören, heç bir siyasi təşkilatlanmaya, ənənəvi siyasi elektorata malik olmayan bu milyarder qısa müddət ərzində ali vəzifə uğrunda iki namizəddən birinə çevrilirsə və hazırda amerikalı-

# “Azərbaycan”

## ABŞ-ı sərt “vurdu”

Rəsmi mətbuat Obama və Buşun prezidentliyini şübhə altına alıb; iqtidara yaxın telekanallar və mediada Amerikanın seçki sistemi hədəf seçilib



ların 41 faizinin etimadını qazanırsa, ona qeyri-ciddi adam deməyin özü qeyri-ciddi səslənir. Hər bir ölkədə keçirilən seçkiləri təftiş etməyi, onu qiymətləndirməyi özünə “müqəddəs borc” bilən Ağ Ev rəhbərliyi öz dövlətində baş verən seçki pozuntularını, nöqsanları gizlədir. Bunları açıqlayanlar isə dərhal “qara siyahı”ya salınır. Ağ Ev unutmamalıdır ki, bu gün dünyada demokratiyaya və ədalətli, şəffaf seçkilərə ən çox ehtiyacı olan məhz onun özüdür - Amerika Birləşmiş Ştatlarıdır...”

Məqalədə Barak Obama və Corc Buşun saxtakarlıqla prezident seçildikləri barədə

müdhış iddialar da var.

**Amerikanı kəskin şəkildə tənqid edənler sırasında hakimiyyətli mətbuat orqanı olan “Səs” qəzetinin baş redaktoru, siyasi ekspert Bəhrüz Quliyevdə var. Baş redaktor “Yeni Müsavat”a açıqlamasında mövqeyinə bu cür aydınlıq gətirdi:** “ABŞ-da söhbət, faktiki olaraq, demokratlar və respublikaların hakimiyyəti bir-birilərinə ötürmələrindən söhbət gedir. Demokratik təsisatların demokratik fəaliyyətindən, çoxpartiyalı sistemdən söhbət gedirsə, digər partiyalar da bu seçkilərdə iştirak etməlidirlər. Orada bəzi hallar var ki, seçicilərin hüquqları faktiki pozulur. 6 milyona yaxın

həbsdə olan və 3 milyondan çox ittiham olunan şəxs səsvərə hüququndan məhrumdur. Amerika heç də özünün dediyi kimi demokratik ölkə deyil. Bütün dünyaya demokratiya ixrac edən ölkə kimi özünü təqdim edirsə, o zaman bu kimi hallara yol verməməlidir. Seçki öncəsi seçicilərin hüquqları pozulur, antidemokratik siyasət aparılır. Hətta Klinton və Tramp bir-birlərini əxlaqsızlıqda günahlandırır. Bütün bunlar onu göstərir ki, Amerikada qeyri-demokratik mühit var. Onların dünyaya ixrac etdikləri nədirsə özləri də bilmirlər, amma dəqiq demokratiya deyil. Bu, demokratiya sözü, ümumiyyətlə, uyğun gəlmir. Bunları deməkdə məqsədim var idi. Bununla bağlı geniş danışmaq olar. Hətta geniş müasirə də mümkündür. Seçkiqabağı baş verənlər onların demokratik amillərə söykənmədiklərinin bariz nümunəsidir. Mən belə qənaətdəyəm. Tam əminliklə demək mümkündür ki, onlardan demokratik seçki gözləmək absurdur. Öz fikirlərimdə daim qalacam. Şahidi olduğumuz bu hadisələrdən sonra inanmıram ki, Amerikada demokratik seçki keçirilsin. Təəs-

süf edirəm ki, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların baş ofislərinin yerləşdiyi ABŞ bu cür seçki kampaniyası aparır. Amerikadan demokratiyaya və dünyaya nümunə ola biləcək kampaniya gözləyirdim. Bütün dünyanın gözü bu ölkəyə dikilib ki, ABŞ demokratiya nümunəsi göstərəcək seçki keçirəcək. Amma təəssüflər olsun ki, indidən orada keçiriləcək seçkilərin saxtakarlıq şəraitində baş tutacağı ilə bağlı fikirlər formalaşmışdır. Artıq məlumdur ki, ölen şəxslərin adı ilə Amerikada işlər aparılır. Bütün bunlar onu göstərir ki, Amerikanın dünyaya dərs keçdiyi demokratiya bu ölkənin daxilində yoxdur. Əgər demokratiyanın beşiyi sayılırsa, bu nümunəni göstərməyə borcludur. Amma nə nümunə, nə də demokratiyanın elementlərini belə görmürük. Bəlkə də gələcəkdə qanunlarında hansısa demokratik meyllər nəzərə çarpacaq. Amma bugünkü ABŞ-ın durumunda, ümumiyyətlə, bundan söhbət gedə bilməz. Deyərdim ki, orada demokratiya ilə bağlı çox böyük problemlər var. Bu da birbaşa seçkinin mənzərəsini ortaya qoyan amillərdən biridir”.

□ **Cavansir ABBASLI**

# Fərhad Əliyevin yaxın adamını intihara sürükləyən MTN-çilərin adı bilindi

Əlihüseyn Şalievə işgəncə verməklə onu sabiq nazirlə üz-üzə qoymağa çalışanlar kimlərdir?

Eldar Mahmudovun 11 illik nazirliyi 2 səs-küylü olayla yadda qalıb. 2005-ci il martın 10-da MTN “Qara kəmə” əməliyyatını həyata keçirdi. 7 ay sonra, 2005-ci il oktyabrın 17-də MTN iki naziri - səhiyyə naziri Əli İnanovu və iqtisadi inkişaf naziri Fərhad Əliyev, həbs etdi. Sonradan “Qara kəmə” əməliyyatında yol verilən qanunsuzluqlar, saxtakarlıqlar üzə çıxdıqca, bu uğurlu əməliyyatın özünü bütövlükdə şübhə altına aldı. Nazirlərin işində də eyni dəst-xətt təkrar olundu. Eldar Mahmudov nazirləri dövlət çevrilişinə cəhd ittihamı ilə həbs etsə də, sonradan bu ittihamın saxtəliyi da ortaya çıxdı. Məcbur olub iqtisadi sahədə cinayətkarlıqla ittiham verməklə nazirləri həbsdə saxladılar.

Nazirlərin ətrafındakı günahsız şəxslər Mahmudovun komandasının caynaqlarında

əməlləri ilə maraqlı xəbər yayıb. Həmin dövrdə Fərhad Əliyevlə birgə həbs edilənlərdən biri də İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Sahibkarlığın İnkişafı Departamentinin rəhbəri Əlihüseyn Şaliev idi. Əlihüseyn Şalievə işgəncə verməklə sabiq nazirin üzünə saxlamağa çalışıblar. Həmin vaxt ona verilən işgəncələrə dözməyən Ə.Şaliev ayaq damarlarını doğrayaraq intihar etmişdi. Həmin vaxt MTN rəhbərliyinin müdaxiləsi nəti-

cəsində bu olayın üstü ört-basdır edildi və Əlihüseyn Şaliev qanı batırıldı.

Sayı Əlihüseyn Şaliev intihara vadar edən MTN-in o zamankı zabirlərinin kimliyini yazıb.

**Sitat:** “Belə ki, bu şəxslər nazirliyin Anti-Terror Mərkəzinin sabiq rəisi Elçin Quliyev (o zaman polkovnik idi) və onun müavini İlqar Əliyev olub. Saytımızı bilgiləndirən mənbənin sözlərinə görə, Fərhad Əliyev həbs olunan



**Əlihüseyn Şaliev**

gün onun evində axtarışda şəxsən iştirak edən hər iki şəxs MTN-ə gələrək, Əlihüseyn Şalievə sabiq nazirin əleyhinə ifadə verməyə vadar edib. İntihar etdiyi günə qədər davamlı təzyiqlər altında saxlanılan Əlihüseyn Şaliev Elçin Quliyevlə İlqar Əliyevin təzyiqlərinə baxmayaraq, Fərhad Əliyevə böhtan atmaqdan imtina edib.

Sonda isə çıxış yolunu özünü öldürməkdə görüb. Ölmündən bir neçə il keçməsinə baxmayaraq, Əlihüseyn Şalievə yaxınları onu intihara sürükləyən Elçin Quliyevdən hüquq-mühafizə orqanlarına şikayət verə bilər. Bu şikayətin obyektiv araşdırılması isə başqa söhbət mövzudur”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV**



## Tifağı dağıdılan şərqililərin faciəli Avropa fəthi...

**Elşad MƏMMƏDLİ**  
elshad1978@mail.ru

**20**-ci əsrin sonlarında - dünyanın belə deyək ki, düz vaxtında, əksər xalqlar müharibə, qaçqınlıq nədir bilməyəndə Azərbaycan xalqı bu acıyı yaşadı. Amerika əsas rəqibi olan SSRİ-ni dağıdan ərəfədə ən böyük təlatümlər, faciələr Azərbaycanda yaşandı; 20 faiz torpağımız işğal edildi, 1 milyon qaçqınımız yarandı. Dəhşətlər yaşadıq...

O illərdə hər kəsə bir arzu, bir düşüncə, xəyal, inam vardı ki, bəşəriyyət və beyinlər inkişaf edir, tezliklə müharibələr dövrü geridə qalar, yaşlı insanlarımızın dili ilə desək, dünyamız salamat olar.

Ancaq fakt bundan ibarətdir ki, illər keçdikcə müharibələr artdı. Ən maraqlısı isə o oldu ki, qırğınlar, savaqlar əsasən müsəlman ölkələrinə yayıldı. Və bu gün də əksər müsəlman dövlətlərində qan su yerinə axır, sağ qalıb canını qurtarmaq istəyənləri isə dənizdə boğub öldürürlər...

90-cı illərin əvvəllərində Amerika və İngiltərə ilk olaraq İraqa hücum çəkdi. Adını da qoydular ki, İraq hökuməti xalqa zülm verir, nüvə silahı əldə etməyə çalışır. Guya Qər və Avropa İraqda demokratiyanı bərqərar edəcəkdik. İlk həmlədə buna nail ola bilmədilər, Səddam Hüseynlə birinci həmlədə bacarmadılar. Ancaq 2003-cü ildə həyata keçirilən ikinci həmlənin yekununda Səddam Hüseyni devirdilər, tutub asdılar. Hələ də İraqın xaraba qoyulması prosesi davam edir, qan çanağıdır bu ölkə.

Daha sonra Qərb və Avropa digər müsəlman ölkələrində "demokratiya" iddiasına düşdülər. Bu illər ərzində Tunis, Misir, Liviya, Suriyanı sözün əsl mənasında xaraba qoydular. Faktiki olaraq Qərb 19960-90-cı illər ərzində sabitlik yaşayan ölkələrə ayaq basmaqla, Şərqi viran etdi. Bu gün həmin məmləkətlərdə qan su yerinə axır. Heç kim də bu prosesi durdurmaq fikrində deyil. Əksinə, ortaya İŞİD adı altında daha bir qüvvə salıblar, guya indi də onunla mübarizə aparırlar. Görünən budur ki, Amerika, Avropa özünün istədiyi şəkildə, yeni bir Yaxın Şərq qurmaq istəyir. Burada bir kürd dövləti də yaratmaq planı var, həmçinin, bu əraziləri qeyri-rəsmi öz nəzarətində saxlamaq, sərvətlərdən istifadə etmək istəkləri də nəzərlərdən qaçmır.

Görünən budur ki, bu proses uzun müddət davam edəcək və qarşdakı illərdə 100 minlərlə insan qanına qəltan olunacaq.

Buna görə də müsəlmanlar qaçıb Avropaya getməyə çalışırlar. Qeyd etdiyimiz kimi, qaçanları da sulara boğub məhv edirlər.

Rəsmi məlumata görə, Şərq ölkələrindən Aralıq dənizini keçib Avropaya getmək istəyən zaman həlak olan miqrantların və qaçqınların sayı 3740 nəfər olub!

Bu barədə qaçqınların işləri üzrə agentliyin mətbuat katibi Vilyam Spindler bildirdi.

Spindler Cenevrədə keçirdiyi mətbuat konfransında qeyd edib ki, bu il Aralıq dənizini keçən zaman ölənlər və itkin düşənlərin sayı 3740 nəfərə çatıb. Mətbuat katibi onu da bildirib ki, 2015-ci il ərzində ümumilikdə 3771 nəfər həlak olub.

Heç şübhəsiz, Aralıq dənizində qaçqın və miqrantları daşıyan gəmilər batmır, batırılır. Bu yolla Avropaya gedən insanların sayını onları məhv etməklə azaldırlar. Düşünürlər ki, qaçqınlar gəlib avropalılardan rahatlığını pozacaq. Bəs neyləməli idi bu insanlar? Yoxsa gözləyirdiniz ki, şərqililərin ağı çatmayacaq onlara bu dəhşətləri yaşadan sakit ölkələrə qaçıb getmək?!

Bunu anlayan, derk edən şərqililər, müsəlmanlar doğma yurdlarını kütləvi şəkildə tərk edib Avropaya üz tuturlar. Əlbəttə, başqa çıxış yolu yoxdur, insanlar canını qurtarmalıdır! Lakin məsələ ondadır ki, deyəsən bomba ilə demokratiya gətirmək istəyən qüvvələr şərqililərin Qərbin, Avropanın zülmündən qaçıb elə Avropaya doluşacağını hesablamamışdılar. Yaxud da şərqililərin belə ağıllı ola biləcəyini fikirləşməmişdilər. Və indi də bu prosesdən narazıdırlar, yurd-yuvasını dağıtdıqları müsəlmanların Avropaya gəlməsindən narazı, narahatdırlar. Bəs neyləməli idi bu insanlar? Siz onların sonadək ölkələrində qalıb qırılacaqlarını yəqin edirdiniz? Məgər onların ağı yoxdurmu?

Müsəlmanlar faciələrlə üzlaşsələr də, Qərb Şərqə bağlı qanlı planlarından əl çəkmədikcə, qarşdakı illərdə Avropanı zəbt edəcəklər. Hətta onların da Avropanı xaraba qoymaq haqqı var. İlanın belə yuvasını dağıdanda, o, evləre, həyətlərə, şəhərə doluşur...

"Financial Times" qəzeti Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü qrupunun Azərbaycanın üzvlük məsələsi ilə bağlı qoyduğu şərtləri "ultimatium" kimi dəyərləndirib.

Qəzetin Moskva müxbiri Jack Farchyin yazdığı məqalədə deyilir ki, Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü (Extractive Industries Transparency Initiative - EITI) qrupu Azərbaycan hakimiyyətinə siyasi islahatları keçirməsi üçün təzyiq göstərilməsində əhəmiyyətli rol oynadığını nümayiş etdirib. EITI şurasının iclasında Azərbaycan nümayəndələrinə konkret olaraq deyilib ki, vətəndaş cəmiyyəti üzərinə hücumlar dayandırılmalı, QHT-lərin fəaliyyətinə imkan verilməlidir. O da bildirilib ki, Azərbaycanın QHT-lər haqqında indiki qanunları onların fəaliyyətini az qala imkansız edir.

Müəllif isə qeyd edir ki, Azərbaycan hakimiyyətinin EITI şurasının tələblərinə əməl etməməsi Bakı üçün xoşagəlməz vəziyyət yarada bilər. Belə ki, Azərbaycanın Dünya Bankı da daxil, beynəlxalq maliyyə təsisatlarından almağa ümid bəslədiyi çoxmilyardlıq kreditlərin taleyi hökumətin vətəndaş cəmiyyəti ilə bundan sonrakı rəftarından asılı olacaq. Qəzetin yazdığına görə, rəsmi Bakı üçün ən çətin Azərbaycanın QHT-lərin maliyyələşdirilməsinə və qeydiyyatına dair qanunlarını ləğv etməsi tələbidir.

"Financial Times" yazır ki, Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü Şurasının iclasına bir neçə gün qalmış Bakının atdığı tələsik addımlar - bəzi QHT-lərin bank hesablarının azad edilməsi, hökumətin xarici qrantlar barəsində imzaladığı fərman Azərbaycanı gözləyən mümkün təhlükələrin Bakı tərəfindən başa düşüldüyünü göstərir. Məqalədə deyilir ki, qeyri-hökumət təşkilatları Bakının bu təşəbbüsdən dərhal çıxarılmasını tələb edirdilər, lakin hökumət və Azərbaycanda işləyən şirkətlərin ısrarlı müraciətləri Bakıya bir az da vaxt verilməsi ilə nəticələndi. EITI şurasının iclasında bilavasitə iştirak olan iki mənəbdən öyrənilib ki, Bakıya "məhəl təminatında" ABŞ nümayəndəliyinin nüfuz təzyiqi həlledici rol oynayıb.

Mədən Sənayesində Şəffaflığın Artırılması Koalisiyasının üzvü, hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycanın EITI üzvü olması beynəlxalq maliyyə fonlarından kredit alarkən üstünlük əldə etməsinə şərait yaradacaq: "Mənim həyatım bu sahə ilə bağlıdır, bu məsələyə bələdəm və həmçinin 20 ildir QHT rəhbəri kimi bu sahədə fəaliyyət bu göstərirəm. 25 il də Azərbaycanın neft sektorunda işləmişəm. O səbəbdən bu mətbəxə yaxından bələdəm. Təşkilatımız həm də 2002-ci ildən beynəlxalq kreditlərə ictimai nəzarət mexanizminin for-



## "Financial Times" in

# Azərbaycana dair məqaləsindəki doğrular və yalanlar...

## Azərbaycanın Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü qrupuna üzvlüyü üçün hansı şərtlər qoyulub?



**Mirvari Qəhrəmanlı: "Azərbaycan mövcud qanunu dəyişməsə, xarici fondlar qrantları regionun digər ölkələrinə, Ermənistan və Gürcüstana verəcək"**

maləşdirilməsinə də çalışır. Doğrudur ki, beynəlxalq təşkilatlar kredit verərkən Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü prosesinə qoşulan ölkələrə üstünlük verirlər. Ancaq onların əsas mandatları ondan ibarətdir ki, hansı ölkədə insan hüquqları kütləvi surətdə pozulursa, həmin ölkəyə kredit ayrılmamalıdır. Burada da müxtəlif yanaşmalar var. İnsan hüquqlarının, siyasi hüquqların, eləcə də mülkiyyət hüquqlarının pozulması sübut olunmalıdır.

Hüquq müdafiəçisi onu da vurğulayıb ki, məqalədə yer alan bəzi tezislər doğru deyil. Onlardan bir də QHT rəhbərlərinin Azərbaycanın EITI-dən çıxarılmasını tələb etməsi ilə bağlı iddiadır: "Azərbaycanın EITI üzvlüyündə qalmasının ən böyük tərəfdarı mənəm. Ona görə ki, biz o koalisiyanın üzvü olan yeganə təşkilatı, 20 ildir hasilat sənayesi sahəsində insan hüquqlarının müdafiəsi ilə məşğuluq. Fikrimcə, bu məsələdə ən çox biz QHT-lər çalışmalıyıq ki, Azərbaycan EITI-də qalsın. Çünki Azərbaycanın o prosesdən çıxıb-çıxmaması hökumət üçün o qədər də önəmli deyil. Məqalədə qeyd olunan o fikirlə də razı deyiləm ki, "QHT-lər Azərbaycanın çıxarılmasını tələb etdilər, şirkətlərin təkidi ilə məhəl verildi". Azər-

yanın həmin fondu burada qeydiyyatdan keçməlidir. Yalnız bundan sonra mən həmin təşkilatdan qrant ala bilərəm. Heç bir xarici fond da buna getmir, çünki onların marağında deyil. Bu gün Azərbaycan mövcud qanunu dəyişməsə, həmin fond o vəsaitləri regionun digər ölkələrinə, Ermənistan və Gürcüstana verəcək. Əsas tələb odur ki, qrant haqqında qanundan o tələb geri götürülsün. İkinci bir problem odur ki, biz yeni tətbiq olunan "bir pəncərə" sistemi ilə Ədliyyə Nazirliyinə qrantların qeydiyyatı ilə müraciət edəndə, həmin qrant verən təşkilat

baycanda EITI prosesinə qoşulan bəzi şirkətlər şəffaf deyillər, hətta bəzilərinin saytları da yoxdur. Yəni Azərbaycanın Beynəlxalq Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü üzvlüyündən çıxarılması o şirkətlərin də marağındadır. Yalnız QHT-lər bu prosesdə maraqlıdırlar. Vətəndaş cəmiyyəti üçün bu çox önəmlidir ki, Mədən Sənayelərində Şəffaflıq Təşəbbüsü prosesinə qoşulan şirkətlər açıqlama verməyə məcburdurlar. İctimaiyyət üçün də maraqlıdır ki, vətəndaş cəmiyyəti həmin şirkətlərdən açıqlama alır, cəmiyyətə ötürür".

"Financial Times" qəzetinin toxunduğu, ölkə başçısının imzalandığı sərəncama gincə, Mirvari Qəhrəmanlı bunu yüksək qiymətləndirdi: "Ancaq yanvar ayında bu sərəncamın necə yerinə yetirilməsi açıq qalır. Bu səbəbdən beynəlxalq təşkilatların qınağına məruz qaldıq, bu qınanmalı fakt idi. İndi sərəncam onu yerinə yetirənlərin necə hərəkət etməsindən asılıdır. QHT-lərin qeydiyyat məsələsinin asanlaşması üçün Ədliyyə Nazirliyinə müvafiq tapşırıqlar verilməlidir. Beynəlxalq təşkilatlar isə bilmir ki, hansı tapşırıqlar verilib. Bu qanunun əsas çətinliyi ondan ibarətdir ki, qrant aldığımız təşkilatlar bizim ölkəmizdə qeydiyyatdan keçməlidir. Əgər mən Almanyanın hansısa donor təşkilatından qrant alarsam, həmin qrantın Azərbaycanın Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyata alınması üçün Almani-

da müraciət etməlidir. Bu isə əlavə çətinliklər yaradır. Ona görə də Azərbaycana mart ayına kimi vaxt verdilər ki, qrant verilməsi ilə bağlı qaydalar sadələşdirilsin. Onlar deyirlər ki, QHT Koalisiyası yaradılıb, bu sahədə fəaliyyət göstərən bütün şirkətlər artıq şəffaf şəkildə işləməyə vadar edilib, bütün bunlar çox yaxşıdır. Ancaq bu koalisiyanın fəaliyyətinin məddi baxımdan təmin edilməsi üçün, onların inkişafı üçün qrant alınması qaydaları sadələşdirilməlidir. Ona görə də Azərbaycana mart ayına kimi yenidən vaxt verdilər. Onu da deyim ki, koalisiyadan da çox şey asılıdır. Koalisiyanın 20 faizi bu sahəyə bələdəm olan QHT-lərdir. Azərbaycanın, koalisiyasının da borcudur ki, onlar da öz üzərində işləsin, peşəkarlaşsın. Ölkəyə ayrılan kreditlərlə bağlı hazırda Azərbaycanda "Şahdəniz 2" layihəsi reallaşdırılır, başqa iri layihələr var. Asiya İnkişaf Bankı, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı "LUKoil" a "Şahdəniz 2" layihəsi üçün böyük vəsait ayırıb. Əgər bu banklar bu sahəyə önəm verirlərsə, hətta sanksiyalar tətbiq olunan Rusiyanın "LUKoil" şirkətinə belə bu kreditlər ayrılırsa, bu o deməkdir ki, Azərbaycana da kreditlər veriləcək. Azərbaycan EITI-də qalmalıdır, xarici şirkətlər də daim bu səbəbdən hesabətli olmalıdır. Azərbaycan bu prosesdə qalsa, bunlar olacaq, ancaq getsə, olmayacaq".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

**G**əncliyimizin, tələbəliyimizin bir parçası olan qəzetlərin 20 yaşına gəlib çıxdığını eşidəndə, sevinərsən istər-istəməz. Özünün qocalma faktının fonunda belə bu uğur insanı qürurlandırır. "Şərq" qəzeti Azərbaycan mətbuatının romantik dövrünün yadigarlarından. Öz sözü, dəst-xətti ilə hər zaman ən yaxşılardan sayılan bu nəşrin noyabrın 1-də 20 yaşını tamam olur.

Qəzetin baş redaktoru Akif Aşırı ilə ələ bu əlamətdar tarixdə, yubiley söhbəti etdik. Hərçənd ki, redaksiyanın otaqlarına çatana, "Azərbaycan" nəşriyyatının 6-cı mərtəbəsinə çıxana qədər yaranmış təəssürat bayram əhvalına bir qədər kölgə saldı. Elə söhbətdə də istəmədən bunu hiss etdirəli olduq. Bu haqda bir qədər sonra...

- Akif bəy, öncə təbriklər. 20 yaşlı qəzet... Yolunuz, deyərsən, çox uzun olub...

- Təbii ki, qəzetçiliklə, jurnalistika ilə məşğul olan insanlar bilir ki, qəzetçilikdə hər bir gün nə qədər məsuliyyətli və çətindir. Baxmayaraq ki, bu qəzet 20 ildir öz fəaliyyətini davam etdirir. Təbii ki, böyük uğurdur. Bu uğuru sadəcə qazanmamışıq. 3 il senzuralı dövrdə qəzet çıxarmışıq. Hətta qəzetdə adi bir şəkli senzura dəyərləndirirdi ki, filan şəkli niyə vermisiz, mənası nədir. Hər şeyi mənalandırdılar. Biz də əlimizdə hazır şəkil, materiallar aparırdıq, yığırdırdıq ki, hansısa yazını kəsəndə onun yerinə hansı şəkli verək. 3 ilimiz elə gərgin keçib, olduqca çətindir. Amma o dövr mətbuat üçün çox maraqlı dövr idi. Həsab edirəm ki, 20 ilimiz hədəf getməyib. 20 ildə bu qəzetdə onlarla jurnalist yetişib. "Şərq"i jurnalistika adına bir məktəb hesab edənlər var. İlk qələm təcrübəsi "Şərq"də keçən məşhur imzalar var. İndi də gəlirlər gəncələr.

- Gənclər haqiqətən də iş yeri olaraq "Şərq"ə gəlirlərmə, ilk təcrübələrini burda keçmək istəyirlərmə?

- Bəli. Bu dəqiqə bizdə 4 nəfər gənc çalışır. Onların ilk qələm təcrübələri "Şərq"nin səhifələrində öz əksini tapır. Mənim eyni zamanda BDU-nun jurnalistika fakültəsi ilə sıx əlaqələrim var. Ordakı gənclərə şərait yaratmışıq ki, bura gəlsinlər, burda çalışsınlar.

- Dostların yanında bu gün sizinlə müsahibəyə gələcəyimin anonsunu verəndə biri olduqca ciddi şəkildə soruşdu ki, "Şərq" qəzeti hələ çıxarmı?"

- Bilirsiniz, bunu zarafat olaraq qəbul edə bilərsiniz?

- (Gülür) Deməli, o insan "Şərq" qəzetini oxumur. Bizim qəzeti oxuyan var, izləyən var. Son günlərdə ad günümüzə bağlı bizə gələn təbriklərdən, xoş sözlərdən bir daha auditoriyamızın genişliyinə əmin oluruq. Özü də bu təbriki təkcə həmkarlar etmir, oxucular, bizi daim izləyənlərdir. Bəzən elə hesab edirlər ki, qəzet dövrü, kağız dövrü çoxdan keçib və internet zamanıdır. Yeni medianın üstünlüklərini nəzərə alaraq belə düşüncələr var. Yeni medianın üstünlükləri var və sürətlə inkişaf edir. Amma qəzetlər də yaşamaqdadır, yaşayırlar, yaşamağa məhkumdular. Ən azından ona görə ki, jurnalistikanın ənənələrinin qorunmasında çap mediasının əvəzsiz rolu, qalıcı xüsusiyyəti var. Bundan başqa, yeni



# "Cəmiyyətdə elə bil ki, böyük bir kəsimin qulaqları kərdir"

## Akif Aşırı: "...Ölkə üzrə təqribən 10 qəzet, 10 sayt adı çəkə bilərəm"

medianın cəmiyyətə vermədiyi informasiyanı, analitik yazıları, şərhləri məhz çap mediası verir, bu missiyanı yerinə yetirir. Bu mənada "Şərq" qəzeti bu missiyanı davam etdirən nəşrlərdəndir.

- Bəs yeni media ilə ayaqlaşma bilirmi? Saytınız izləmişəm. Amma sizin fikriniz maraqlıdır: "Şərq" onlayn medianın enerjisi, dinamikası ilə rəqabətdə necədir, sizcə?

- Portallar, saytlar, ümumən yeni mediaya müsbət münasibətimdən asılı olmayaraq deyim ki, mən onların böyük əksəriyyətində peşəkarlıq görmürəm. Peşəkar saytlarımız var, amma sayı barmaqla sayılacaq qədərdir. 10-a yaxın ola, ya olmaya.

- Bəs o birlər nədir, sizcə?

- Onlar 90-cı illərdə yaranan çap mətbuatı bumunu xatırladırlar. Onlar həmin zaman qəzet köşklərini dolduran qəzetlərin indi sayt nümunəsidir. Həmin vaxt o qəzetlərin əksəriyyəti qeyri-ciddi və şəxsi məqsədlər üçün yaradılan nəşrlər sayılırdı. Həsab edirəm ki, çap mətbuatı yeni medianın alt yapısını təşkil edir. Jurnalistikanın prinsipləri, əsasları, etikası... Hədisələrə daha geniş baxma imkanları çap mediası jurnalistikasında yaşayır. Bu alt yapı olmasa, yeni medianın həmin ənənələrə bağlantısını görə bilmərik. Alt yapısız bir media formalaşar və bu da bizim üçün ciddi problem olur. Bizim mətbuat Əhməd bəy Ağayevdən, Rəsulzadədən, Şaxtinskidən gələn bir yoldan keçir və biz bu yoldan imtina edə bilmərik. Ona görə də hesab edirəm ki, yeni medianın üstünlükləri ilə yanaşı, gətirdiyi problemlər də var.

- Bütün hallarda əlinizdə belə bir sayt var, dediyiniz kimi, alt yapı da mövcuddur. Bəs sherg.az saytını niyə onlayn medianın parlaq nümunələri ilə ayaqlaşdırmağa çalışmırsınız?

- Çalışınq. Mütəmadi olaraq öz yazılarımızı, əldə etdiyimiz informasiyanı veririk. Digər saytlardan özəl xəbərləri copy-past etmirik. Ancaq "Şərq"ə aid yazılar, informasiyaları yerləşdiririk. Onun İP sayı o qədər böyük olmasa da, keyfiyyətli oxucu barədə düşünürük. Hər hansı yazını 150 nəfər oxuyubsa, bu, 1500 nəfər deməkdir. Mən elə düşünürəm.

- Redaksiyadan içəri girəndə istər-istəməz adamı bir kasıblıq, nımdaşlıq havası vurur. Bəlkə də bu, ümumən binanın özü ilə bağlı yaranan əhvaldır. Böyük bir keçmiş olan qəzetin bu gününü... Yubiley əhvalınızı korlamaq istəmirəm, amma təəssürat bir az üzücü oldu.

- Anlayıram. Amma "Azərbaycan" nəşriyyatı əvvəl məbəd olub. Biz vaxtilə ona bayırdan baxanda düşünürdük ki, bizi nə zamanda onun içine buraxarlar, ya yox? İndi isə bu, adlənib. Burda artıq ciddi qəzetlərlə, media mühitini formalaşdıran nəşrlərlə, saytlarla yanaşı, qeyri-ciddi nəşrlər də var və onlar üstünlük təşkil edir. Etiraf edək ki, hər şey binadan yox, bənin içərisindən başlayır. Təmirə ehtiyacı olan binadır. Burda müəyyən işlər görmək mümkündür. Ciddi qəzetlərin, saytların, agentliklərin burda cəmləşməsi daha yaxşı olar. Bu binadan çıxmamağımızın səbəbi həm də odur ki, əvvəldən qəbul etdiyimiz kimi, bura bir informasiya məkanidir (gülür). İndi sizin, məşallah, ayrıca ofisiniz var, ona görə buranı bəyənəmədik...

- Yox, indi əksər qəzetlərin, saytların ayrıca ofisi var...

**"Bizim saytda hər hansı yazını 150 nəfər oxuyubsa, bu, 1500 nəfər deməkdir"**

- Amma mən istərdim ki, bizdə hər bir qəzetin hansısa bir binada bir mərtəbədə ofisi olmasa, ayrıca bir binası olsun, mətbəəsi, ayrıca yayım şirkəti olsun.

- Bəs bu atmosferdə işləmək necədir? Bayaq özünüz də dediniz ki, qeyri-ciddi qəzetlər, saytlar üstünlük təşkil edir burda. Söhbət təkcə divarların təmirsizliyindən, koridordan gələn üfunətli qoxulardan getmir... Söhbət sözün böyük mənasında atmosferdən gedir.

- Əslində Azərbaycan mətbuatının vəziyyəti necədirsə, "Azərbaycan" nəşriyyatı da vəziyyətdədir. İndi biz necə edək ki, 90-cı illər Azərbaycan mətbuatının vəziyyətini geri qaytararaq? Bunun üçün həmin dövrün ictimai-siyasi aurasını da qaytarmaq lazımdır. Bu binanın 4-5-ci mərtəbəsindəki yeməxanasına gedən insanlar təkcə yemək yemir, çay içirdir. Təkcə qanmı doyurmaq məkanı deyildi, orda çox ciddi müzakirələr, ictimai-siyasi həyatın nəbzini ölçən söhbətlər gedirdi. İndi o mühit hər bir qəzetin daxili hücrəsinə keçib. Hər bir qəzet öz otaqları daxilindən kənara çıxır. Görünür, bu da obyektiv haldır.

- Bəs binanın ümumi kasıblığı "Şərq"nin həyatında özünü necə göstərir? Sizin, qəzetinizin maddi durumu necədir?

- Bax, bizim qəzetə gəldiniz və gördünüz ki, otaqlarımız təmirilidir. O qədər bahalı, cah-cəlalı olmasa da, mənə işləmək üçün bəs edir. Əsas odur ki, texniki imkanlar yüksək səviyyədə olsun. Bizdə də o imkanlar var. Qəzetin öz imkanları, KİV-in inkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun, prezidentin ayırdığı birdəfəlik maliyyə yardımına görə biz öz səhəməzə aid, "Şərq" qəzetinin 6 otağında müəyyən işləri görmüşük. Sadəcə, daha geniş işləri görmək imkanları bizdə yoxdur. Bu gün

Azərbaycan jurnalistləri bir-birindən 100 manat fərqlə maaş alırlar. Aşağı-yuxarı vəziyyət eynidir. Çap mediası bahalı layihədir. Kağız, mətbəə, plyonka, daşınma, yayım xərci var. Bu, çətin mərhələlərdən keçən media sistemidir. Amma indi üç-dörd kompüter alırlar, elektron ünvan alır və onunla başlayır informasiya siyasəti həyata keçirməyə. Bəs onun özü informasiya siyasətindəmi? İnformasiyadırımı ümumən?

- Ciddi media adına neçə qəzet, neçə sayt adı çəkə bilərsiniz, Akif bəy?

- Təqribən 10 qəzet, 10 sayt adı çəkə bilərəm.

- Rəşad Məcid bir neçə il əvvəl mənə verdiyi müsahibədə de-

erası bitib..." Yazılarının oxunma statistikasını az qala, üzr istəyirəm, gözümüza soxurlar. O zaman nə edək?

- Xeyr, peşəkarlığın kriteriyalarından biri oxunma faizi ola bilər, amma hər şey deyil. Kiçik bir elementdir. Hər bir saytı, qəzetin də, televiziyanın məxsusi auditoriyası var. Bu auditoriya kimlərdən formalaşır, əsas məsələ budur. "Şərq"nin auditoriyası kifayət qədər kamillə, oxumuş, cəmiyyətdə kateqoriyalardan istəməyən, sabitliyi arzulayan, bu sabitliyin əsasında demokratik, normal inkişafı istəyən təbəqədir. Biz bu təbəqəyə xitab edirik.

- O tabaqə çoxluq təşkil edir?

- Etmir. Elə ona görə də bizim qəzetlərin tirajı aşağı düşür.

- Akif bəy, bu qəzetlərin özündən asılı deyil. Biz bu səbəblərin hamısını sadalamağa başlasaq, iki səhifəlik müsahibə alınar.

- 20 yaşlı gənc... "Şərq"nin qarşısındakı yol uzundurmu, sizcə?

- Bu 20 ildə "Şərq" qəzetinin fəaliyyətini o qədər "dayandırdılar" ki. Bu və ya digər qəzetlərdə gedən xəbərlər, elanlar ki, guya biz fəaliyyətimizi dayandıracıyıq... Heç biri də baş verməyib. Təsədüfən bir gün çıxmamışıq, amma bəziləri "qəzet bağlandı" deyərək hay-küy salıblar, seviniblər. Ola bilsin ki, rəqabət mühitindən gələn bir şey olub. Amma "Şərq" qəzeti öz yolunda davam edir və edəcək. Bu gün də var, sabah da olacaq. Azərbaycan mətbuatında ilk 5-likdə "Şərq" qəzetinin adı var. Ən azından bu qəzetin qaldırıldığı problemlər kimlərsə, hakimiyyətin strukturunda hansısa məmuru hərəkətə gətirirsə, yazdığımız problem narahatlıq yaradırsa, onun həlli istiqamətində işlər görülsə, demək ki, təsir gücü var. Çap mediası uzun müddət yaşaya biləcək strukturudur. "Şərq" qəzeti uzun yollardan keçib. Vaxt var idi ki, günlərlə məhkəmələrdə olurduq, bizi məhkəmələrə cəlb edirdilər. Heç o zaman qəzetin işi ilə də məşğul ola bilmirdik.

- (Zarafatla) İndi məhkəməyə vermirlər. Bəs nə edirlər?

- (Gülür) İndi sabitlik dönməmişdir. Hər bir qəzetin həyatında müəyyən mərhələlər olur. O dövrlərdə niyə çox zaman məhkəmələrə çəkilirdik? Bəzən məhkəməyə çəkiləcək boş yerlərimiz çox olurdu. Bu, bəzən bizim qeyri-peşəkarlıqla yanaşdığımız, boş yerlər qoyduğumuz məqamlarla bağlı olurdu. İndi bizim elə dönməmişdir ki, Azərbaycanda və dünyada baş verən proseslərin fonunda vicdanını itirmədən, problemlərə daha aydın baxmaqla, qıvcı yaratmaqla, emosionalardan uzaq jurnalistikanın bir forması kimi yığılır. Gələcəkdə də qəzetlərin yaşama imkanları var. Yaxın 10 il müddətində Azərbaycan 10-15 qəzet qala bilər. Hansı qəzetin oxucusu, potensialı varsa, onların yaşama imkanları olacaq. "Şərq" də onların içərisində olacaq. Ən azından bizim keçib gəldiyimiz yol buna imkan verir.

□ Sevinc TELMANQIZI

**"Cəmiyyətin bütün sahələrində baş verən problemlər "Şərq" qəzetində öz əksini tapır, tənqidi ruhu da çoxdur. Amma sadəcə oxunmur..."**

## İşğalçı ölkəyə şimaldan müharibə və sanksiya xəbərdarlığı

**I**sonu Qarabağ məsələsi ilə bağlı müəyyən diplomatik hərəkətilik və bəzi maraqlı gelişmələr diqqət çəkir. Xüsusən də Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Rusiya KİV-lərinə son müsahibəsində konfliktin həllinə yönəlik optimal variant təklif etməsi, faktiki, "Yol xəritəsi" irəli sürməsi, ardınca da bölgəyə səfər edən ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərindən amerikalı vasitəçi Ceyms Uorlikin bu təklifi təqdir etməsi müəyyən kövrək ümidlər yaradıb.

Bəs bu ümidlərin reallığa çevrilməsi mümkündürmü, növbəti ildə münafişinin həlli yönündə ciddi tərpənmiş gözləməyə əsas varmı? Sülh danışıqlarının perspektivi ilə bağlı son durumu rusiyalı ekspertlər şərh edir.

\*\*\*

Tanınmış politoloq, Rusiya prezidenti yanında İctimai Palatanın üzvü, Vladimir Putinin etibarlı şəxslərindən olan Sergey Markova görə, hələ aprelə baş verən "4 günlük müharibə" uzun illər dondurulmuş vəziyyətdə qalmış danışıqlar prosesini bərpa etmək üçün motiv olub. Bu barədə o, Qarabağ danışıqları ətrafında situasiyanı, o cümlədən prezident İlham Əliyevin muxtar respublika təklifinin nizamlaşdırma prosesinə nə dərəcədə stimül verəcəyini rüsdilli "Moskva-Baku" portalına şərh edərkən deyib.

**Markovun fikrincə, aprel olayları bağlı qapılar arxasında danışıqların fəallaşmasına gətirib:** "Masa üzərində də "Kazan formulu" qoyulmuşdu. Lakin daxili siyasi səbəblərdən Ermənistanın onun həyata keçməsinə hazır olmadığı üzə çıxdı və prezidentlərin Sankt-Peterburq görüşündən sonra danışıqlarda təzədən durğunluq yarandı".

**Ekspert Azərbaycan rəhbərliyinin son bəyanatının sülh xarakteri daşdığına xü-**



## Putinin müşaviri Ermənistanı hədələdi: "Günün birində..."

İşğalçı tərəf ipə-sapa yatmasa, ona qarşı Rusiya və Qərb sanksiyaları işə düşsə, "aprel" təkrarlana bilər; **rusiyalı ekspert:** "Tarixdə Dağlıq Qarabağ heç vaxt Ermənistanə məxsus olmayıb"; "Azərbaycan böyük qonşusunun köməyi ilə əraziləri diplomatik yolla qaytarmağa nail olacaq..."

**susi vurğu salıb:** "Amma İlham Əliyev hədələrlə deyil, konkret təkliflərlə çıxış etdiyi halda - söhbət işğaldakı ərazilər azad edildikdən sonra Dağlıq Qarabağa muxtariyyət statusunun verilməsi haqda təklifdən gedir - Ermənistan hər vaxtla dirəniş göstərir və nizamlaşdırma prosesini tormozlayır. Azərbaycan prezidentini hamı da əmin edir ki, Azərbaycan sülhə can atır, müharibə istəmir, azərbaycanlılar və ermənilər eyni ərazidə birgə yaşaya bilərlər. Ermənistan isə

xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyanın dilindən bunu da qıncıqla qarşılayır. Çünki hər necə olmasa, Ermənistan monoetnik ölkədir".

**Markov həm Azərbaycan, həm də həmsədrlər tərəfindən səslənən bu kimi bəyanatların hamısının yeganə məqsədi qismində Ermənistanı sülhə vadar etmək istəyini görür:** "Təəssüf ki, Ermənistan rəhbərliyi devrillə biləcəyindən ehtiyatlanaraq, bundan yayınır. İstər həmsədrlərin səfəri, istərsə də

Azərbaycan prezidentinin bəyanatı isə İrəvana danışıqları davam etdirmək üçün bir stimül, müharibənin alternativini kimi diplomatik təzyiqlərin bir formasıdır. Ceyms Uorlikin İrəvanda ki bəyanatı da erməni tərəfinin inadkarlığının doğurduğu ümumi qıncığın göstəricisidir".

**Putinin müşaviri işğalçı ölkəyə xəbərdarlıq da edib:** "İrəvan gərək unutmasın ki, müxtəlif qəbildən bu kimi diplomatik addımlar günün birində keşilə bilər ki, onun ardınca da Er-

mənistanə qarşı sanksiyalar işə düşəcək. Məlumdur ki, Rusiya, Avropa Birliyi, ABŞ Ermənistanə böyük həcmdə iqtisadi yardım göstərir. İstisna deyil ki, onlar bu köməyi tədricən azaldaraq, Ermənistanın ciddi danışıqlar masası arxasında əyləşməsi üçün onun rəhbərliyinə təzyiqlər etsinlər. Əgər nə bu, nə də başqa təsirlər nəticəsiz olsa, o zaman "aprel" təkrarlana bilər".

**Anolitik həmsədrin həmsədrlərin "Qarabağ konfliktinin nizamlaşdırması çərçivəsində təkliflər paketinin bütün elementləri müzakirə olunmalıdır" fikrinə də münasibət bildirib.** "Bu yanaşmada yeni heç nə yoxdur. Söhbət ondan gedir ki, rayonlar geri qaytarılır, bunun qarşılığında isə Dağlıq Qarabağın və Ermənistanın blokadası götürülür və Azərbaycanın yeni hərbi əməliyyatları

tarixdə Dağlıq Qarabağ heç vaxt ona məxsus olmayıb". Bu fikir isə başqa bir rusiyalı politoloq Yevgeni Mixaylovun [vesti.az](http://vesti.az) saytındakı məqaləsində yer alıb.

"Bu üzdən də Ermənistan Dağlıq Qarabağ münafişesini qəti şəkildə həll etmək üçün Azərbaycana hücum edərsə, KTMT onun tərəfini tutmayacaq. Bu, yalnız o halda mümkündür ki, Ermənistanın özü hücumə məruz qalsın. Dağlıq Qarabağ isə Azərbaycanın hüquqi ərazisidir. Üstəlik, Ermənistan Dağlıq Qarabağ ətrafında bir neçə rayonu işğal edib ki, bu da erməni rəhbərliyinin qeyri-adekvat və uzağı görməyən siyasətindən xəbər verir" - politoloq qeyd edib.

**Onun qənaətinə, Azərbaycanı öz ərazilərini güc yolu ilə qaytarmağa yalnız onun Rusiya ilə tərəfdaşlıq əlaqələri mane olur:** "Azərbaycan sivil dövlətdir və özünün böyük qonşusunun köməyi ilə torpaqlarını diplomatik yolla qaytarmağa nail olacaq. Bundan əlavə, biz Türkiyənin konfliktin nizamlaşdırmasında artan iştirakını görürük - hansı ki, erməni rəhbərliyinin əsla xoşuna gəlmir. Bununla belə, biz Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın açıqlamasının şahidiyik. Zaxarova Türkiyə rəhbərliyinin konfliktin həllinə yönəlik səylərini alqışladığını bəyan edib".

**Rusiyalı təhlilçinin sözlərinə görə, Yaxın Şərqdə müharibənin alovlandığı vaxtda nə Rusiyaya, nə də Türkiyəyə regionda yeni gərginlik ocağı lazım deyil.** "Rezümə şəklində yekunlaşdırsa, tamamilə optimist bir ehtimal irəli sürmək olar ki, lap yaxın zamanlarda çox illik konflikt öz həllini tapacaq və Ermənistan rəhbərliyinin xoşuna gəlib-gəlməməsinə asılı olmayaraq geniş miqyaslı nizamlaşdırma prosesi başlayacaq" - politoloq vurğulayıb.

Lakin bunun üçün ən azından, Putinin müşavirinin dediği kimi, Rusiyanın Ermənistanə təzyiqlər etməsi lazım gələcək...

□ **Anolitik xidmət**

## Demokratik düşərgədəki böhran daha da dərinləşib

**Tural Abbaslı:** "Bu gün müxalifətdə hakimiyyətin hesablaşacağı, çəkinəcəyi heç bir siyasi qüvvə qalmayıb"

**A**zərbaycanda müxalifət düşərgəsində pərakəndəlik, passivlik 26 sentyabrda keçirilən referendumdan sonra daha da dərinləşib. Qeyd edək ki, əvvəlki illərdə də bu cür hallar müşahidə olunub. Lakin belə situasiyalarda demokratik düşərgənin bir sıra ideoloqları önə çıxıb toparlayıcı təkliflər irəli sürürdülər və birlik yaradılması üçün addımlar atıb, buna nail olurdular və beləliklə də aktiv proseslər başlanırdı.

Lakin son seçkidən-referendumdan sonra bu müşahidə olunmadı. Referendum oldu, müxalifət bu referendumdan sonra daha da passivləşdi. Müsavat Partiyasının başqanının referendumun səhəri keçirdiyi mətbuat konfransını nəzərə almasaq, müxalifət qilliyinə razılıq verməyimiz düşərgəsi referendumdan sonra heç bir toplantı, tədbir, aksiya keçirməyib. Müxalifətin passivliyinin artması cə-

miyyətdə də müşahidə olunur. Azərbaycanda müxalifətin son vaxtlar özünüifadəsi ya sosial şəbəkələrdə fikirlər yazmaq, ya da hüsr mərasimlərində, dəfndə iştirak etməkdir. Ölkə prezidenti bəyan etdi ki, Dağlıq Qarabağın müstəqilliyinə razılıq verməyimiz üçün bizə təzyiqlər edilir. Müxalifət düşərgəsi bu məsələ ilə bağlı bir dəyirmi masa belə, təşkil etmədi. Bir sözlə,



müxalifətdə böhran o qədər dərinləşib ki, ən həssas mövzular belə onları hərəkətə gətirə bilmir.

**AG Partiyasının sədri Tural Abbaslı da bu barədə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, müxalifət**

prosesləri aparmır, proses yaratmır, hakimiyyətin yaratdığı proseslərin ardınca sürünür. Öz varlığını ancaq hakimiyyətin idarə etdiyi proseslərin ardınca sürünməklə sükut etməyə çalışır:

"Təəssüf ki, vəziyyət bu cür acınacaqlıdır. Az-çox mitinq keçirmək imkanında olanlar mitinqləri də öz aralarında mənasız yarışa çevirirlər, sosial şəbəkələrdə "layk yarışları" keçirirlər. Biz də müxalifət partiyasıyıq, müxalifət düşərgəsinin hazırkı passivliyindən şübhəsiz ki, bizə də müəyyən pay düşür. Biz referendumdan öncəki proseslərdə çalışdıq ki, qeyd etdiyim o yersiz yarışın tərkib hissəsi olmağa. Unutmaq lazım deyil ki, biz cəmi bir neçə aydır formalaşmağa başlayan partiyayıq. Biz bu ayaqları daha çox təşkilatlaşdırma işlərinə sərf etmişik və edirik. Mitinq elan edib 100-200 adamı yığıb insanların daha da həvəsdən salmaqdan başqa belə aksiyaları keçirməmək daha yaxşıdır. Belə aksiyaların gətirdiyi dvi-

dent vurduğu ziyandan dəfələrlə azdır. Boyundan hündürdüzə tullanmağa cəhd edib biabır olmaqdan, gücün yetən səviyyədə addım atmaq daha yaxşıdır. Ona görə də bizim hələlik əsas işimiz təşkilatlanmaqdır. Ona görə də indiki mərhələdə keçirmək imkanında olanlar mitinqləri də öz aralarında mənasız yarışa çevirirlər, sosial şəbəkələrdə "layk yarışları" keçirirlər. Biz də müxalifət partiyasıyıq, müxalifət düşərgəsinin hazırkı passivliyindən şübhəsiz ki, bizə də müəyyən pay düşür. Biz referendumdan öncəki proseslərdə çalışdıq ki, qeyd etdiyim o yersiz yarışın tərkib hissəsi olmağa. Unutmaq lazım deyil ki, biz cəmi bir neçə aydır formalaşmağa başlayan partiyayıq. Biz bu ayaqları daha çox təşkilatlaşdırma işlərinə sərf etmişik və edirik. Mitinq elan edib 100-200 adamı yığıb insanların daha da həvəsdən salmaqdan başqa belə aksiyaları keçirməmək daha yaxşıdır. Belə aksiyaların gətirdiyi dvi-

**T.Abbaslının sözlərinə görə, hazırkı passivliyin səbəbi müxalifətin uzun illər aparılan nəticəsiz mübarizədir. Nəticəsiz mübarizə insanların yorub, insanlarda inamı öldürüb:** "Bir siyasi təşkilata, siyasi prosesə xalq dəstək vermirsə, həmin siyasi təşkilat təbii ki, ortaya ciddi bir iş qoya bilməz. O da bəllidir ki, əgər xalq hansısa siyasi qüvvənin yanında deyilsə, hakimiyyət də həmin siyasi qüvvə ilə hesablaşmır. Bu gün müxalifətdə hakimiyyətin hesablaşacağı, çəkinəcəyi heç bir siyasi qüvvə qalmayıb".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

**L**əğv olunmuş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Energetika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin sabiq rəisi, general-mayor Akif Çovdarov təqaüddən də məhrum edilib. Bunu musavat.com-a açıqlamasında A.Çovdarovun vəkili Kamandar Nəsimov deyib. Onun sözlərinə görə, Akif Çovdarova yaşa görə təqaüdünün verilməsi ilə bağlı bütün sənədlər hazır olub. Amma təqaüdün verilməsinə problemlər yaradılıb.

"Akif Çovdarovun nümayəndəsi Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna bütün sənədləri təqdim etmişdi. Sənədlər qaydasında idi və pensiya kartının alınması vaxtı da açıqlanmışdı. Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətindən də lazımi sənədlər fonda göndərilmişdi. Lakin son anda fonddan bildirilib ki, DTX sənədləri geri tələb edib. Buna görə də pensiyanın verilməsi dayandırıldı".

Vəkil bununla bağlı DTX-yə da müraciət etdiklərini deyib: "DTX-nin müvafiq idarsindən bildirildi ki, bu barədə göstəriş olduğu üçün sənədləri geri alıblar. Başqa bir izah verilmədi".

Yada saraq ki, bu açıqlamadan əvvəl vəkili Akif Çovdarovun hüquqlarının tapdanması səbəbi ilə aclıq aksiyası keçirdiyini, ona tibbi yardım göstərilmədiyini açıqlamışdı.

Bu məlumatlar yayıldıqdan sonra belə xəbərlər doluşmağa başlayıb ki, odioz generala qarşı sərgilənən münasibət əslində Eldar Mahmudova yönələn qəzəbdən qaynaqlanır.

Akif Çovdarov MTN-ə, MTN-dəki yüksək vəzifəyə məhz Eldar Mahmudovun birbaşa dəstəyi ilə gətirilmişdi. Çovdarov Mahmudovun sağ əli olub.

A.Çovdarov əvvəllər həbsxana işçisi olub. Eldar Mahmudov 1993-2003-cü illərdə İqtisadi Cinayətkarlığa Qarşı Mübarizə İdarəsinin və İqtisadi sahədə Əməliyyat-Əlaqələndirmə Bürosunun rəisi vəzifəsində işləyənədə A.Çovdarovu həmin idarəyə, milli təhlükəsizlik naziri təyin olunanda isə özü ilə MTN-ə gətirib. Eldar Mahmudovun "vuran əli" və "qara kassa"sı kimi tanınıb. "Təpəgöz" ləqəbli odioz general əsasən iş adamlarının qorxulu yuxusuna çevrilmişdi. Onun MTN-də qeyri-rəsmi olaraq əsas vəzifəsi Azərbaycana gələn iş adamlarını, yerli iş adamlarını soymaq olub. E.Mahmudov vəzifəsindən qovulandan sonra iş adamları da Baş Prokurorluğa və Prezident Administrasiyasına etdiyi şikayətlərində əsas fiqur kimi məhz Akif Çovdarovun adını qeyd ediblər.

Bu baxımdan, A.Çovdarova qarşı sərgilənən münasibətin Eldar Mahmudova yönələn qəzəbdən qaynaq-

nə görə qanun qarşısında cavab verməlidir. O, cinayət törətdiyinə görə təqaüddən məhrum edilə bilərmi?

"Hüquqi Dövlət" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Müzəffər Baxış deyir ki, "Əmək pensiyaları haqda"

Azərbaycan dövlətini nüfuzdan salırdı. Bu gün Akif Çovdarov guya hüquqlarının pozulması ilə bağlı fikirlər səsləndirir. Düşünürəm ki, bu fikirlərin heç bir əsası yoxdur".

M.Baxış deyir ki, Azərbaycan qanunvericiliyinə

## Eldar Mahmudovun heyfini Akif Çovdarovdan alırlar

"Təpəgöz" ləqəbli odioz generalın həm də sabiq şefinə yönələn qəzəbin hədəfinə çevrildiyi iddia olunur; "O, bilməli idi ki, oğurluqla, quldurluqla, soyğunçuluqla qazanılan pullar 1 gün əlindən alınacaq"



lanması haqda xəbərlərdə həqiqət yükünü inkar etmək olmaz.

Çünki Mahmudov və onun komandası iş adamları ilə yanaşı, bu gün əməllərini araşdıran məmurların özlərinə, ən müxtəlif dövlət qurumlarında çalışan yaxınlarına belə qan uddurub, pullarını əllərindən alıblar. Bir müddət əvvəl Daşkəsənin icra başçısı Əhəd Abiyev A.Çovdarovun ona qarşı əməliyyatından danışmışdı. Məlum olmuşdu ki, ötkəmliyi ilə ad çıxaran icra başçısından belə A.Çovdarov pul qoparmağa çalışıb. Onun adamlarını həbs etdirib, Ə.Abiyevin ünvanına nalayiq sözlər işlətməkdən, onu təhdid etməkdən, boynunu sındırmaqla hədələməkdən çəkinməyib. Əlbəttə ki, A.Çovdarov bütün bunları vəzifəsinə, Eldar Mahmudova güvənərək edib. Buna şübhə yoxdur. Bu gün A.Çovdarovun 11 il ərzində etdikləri öz başına gəlir. Vaxtilə onun ən sərt şəkildə etdiklərini, bu gün ona bir qədər yumşaq şəkildə qaytarırlar.

Məsələnin bu tərəfi də var ki, A.Çovdarov etdikləri-

Qanuna görə, kimliyindən asılı olmayaraq yaşa görə təqaüd düşürsə, həmin şəxs qeydiyyatda olduğu ərazi üzrə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna müraciət etməlidir: "Akif Çovdarova təqaüd düşürsə, ona 10 gün müddətinə təqaüd təyin etməli idilər. İnanmıram ki, Akif Çovdarova təqaüd təyin olunması üçün qanuni əsaslar olub. Olsaydı, təyin edərdilər".

M.Baxış deyir ki, A.Çovdarova təqaüd verilməsindən törətdiyi cinayətlər səbəbindən imtina mümkün deyil: "İttham aktında onun hansı cinayətləri törətməsi, 40-50 milyonluq əmlakına həbs qoyulması məsələnin mahiyyətini deyir. Əgər təqaüd yaşa çatıbsa, 10 gün ərzində ona təqaüd təyin etməlidirlər. Bütün Azərbaycan cəmiyyətinə bəllidir ki, Akif Çovdarov MTN-də çalışarkən yalnız cinayətkar əməlləri haqda məlumatlar gəlib. Onun cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması üçün həmin illərdə müsahibələr verib çağırışlar edirdik. Onun MTN-də işləməsi

görə, xüsusilə ağır cinayət törətmiş şəxslərə belə təqaüd təyin olunması yasaqlanmışdır: "Təqaüddən məhrum etmə Azərbaycan qanunvericiliyində nəzərdə tutulmayıb. Şəxs ağır, xüsusilə ağır cinayət törədibsə belə, bu əsasla ona təqaüd təyin etmədən imtina edilə bilər. Yeni Akif Çovdarovun evindən 70 milyon manat çıxıbsa belə, bu, ona təqaüd verilməsindən imtina üçün əsas deyil. Onun əmək haqqı ən çoxu 1200 manat olardı. A.Çovdarov hələ işlədiyi dövrdə bilməli idi ki, oğurluqla, quldurluqla, soyğunçuluqla qazanılan pullar bir gün əlindən alınacaq. Görünür, savadı, tərbiyəsi, əxlaqı belə hərəkətlərə yol verməsinə imkan verib. Bununla belə, bütün bunlar onun təqaüddən məhrum edilməsinə əsas vermir".

Xatırladaq ki, Akif Çovdarov oktyabrın 25-i, saat 09:00-dan aclıq aksiyasına başlayıb. Buna səbəb kimi səhhətində yaranan problemlərin müalicəsinə süni problemlər yaradıldığını göstərib.

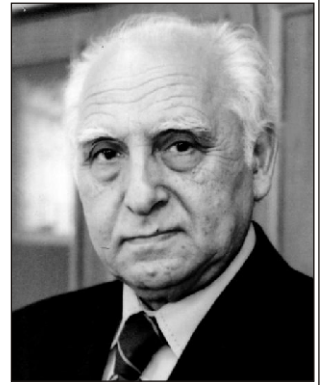
□ E.MƏMMƏDƏLİYEV



## Təhsil naziri ilə dövlət qəzeti arasında müsahibə qalmaqalı

"Respublika"nın baş redaktoru "bu, mümkün deyil" deyir, nazirlik isə təkzib yayıb

Təhsil Nazirliyi ilə "Respublika" qəzeti arasında Azərbaycan jurnalistikası tarixində indiyə qədər görünməmiş qalmaqalı baş verib. Oktyabrın 27-də səhər saat 08:33-də qəzetin saytında təhsil naziri Mikayıl Cabbarovun "Müstəqillik illərində Azərbaycanda təhsilin inkişafı" başlıqlı müəllif yazısı dərc olunub. 40 min işarəlik nəhəng yazı nəşrin saytında yer alıb. Məqalə rəsmi üslubda yazılıb və Azərbaycanda təhsilin inkişafını nümayiş etdirən saysız-hesabsız statistik məlumatlarla zəngindir.



Lakin məqalə dərc edildikdən bir qədər sonra Təhsil Nazirliyinin rəsmi saytında Mikayıl Cabbarovun bu yazının müəllifi olmaması ilə bağlı təkzib yerləşdirilib.

"Respublika" qəzetinin 27 oktyabr 2016-cı il tarixli nömrəsində müəllifi təhsil naziri Mikayıl Cabbarov olduğu göstərilən "Müstəqillik illərində Azərbaycanda təhsilin inkişafı" adlı yazı dərc edilib. Təhsil Nazirliyinin Mətbuat xidməti bildirir ki, qeyd olunan yazı təhsil naziri Mikayıl Cabbarova aid deyil və onun hazırlanması ilə bağlı "Respublika" qəzetindən Təhsil Nazirliyinə heç bir müraciət olunmayıb", - məlumatda deyilir.

Məsələ ilə bağlı "Respublika" qəzetinin baş redaktoru Teymur Əhmədov qaynarinfo.az-a açıqlamasında bildirib ki, gərək mətbuat xidməti bu məsələni idarənin içində aydınlaşdırıb, sonra hay-küy salardı: "Biz uşaq deyilik ki, nəse uyduraq və kiminsə adından nəse yazaq. Bu məsələ ilə bağlı nazirliyə zəng etmişəm, nazirin özü bilir. Nazirliyin məsul işçisi elektron ünvanla həmin yazını bizə göndərib. Biz onu çap etmişik, məqalə normal məqalədir, təhsilin inkişafı ilə bağlıdır. Aranı qarışdırırlar yayıb ki, guya nazirin bu yazıdan xəbəri yoxdur. Nazirin birbaşa özü ilə əlaqə saxlayan şəxs, nazirliyin məsul işçisi yazını mənə göndərib. Kimlərsə aranı qarışdırıb şou yaratmaq istəyir, o da baş tutmayacaq. Mətbuat xidməti öz işini yaxşı görən adam olsa, bu məsələni idarənin içində aydınlaşdırıb, sonra hay-küy salardı. Bu güman edib ki, mən yazını göndərməmişəm, bəs bunu kim göndərib. İstəyir nazirin yanında özünə hörmət qazansın. İndi nazir onu yanına çağırıb başına qapaz vuracaq".

"Yeni Müsavat" isə irihəcmli yazı ilə tanış olaraq bir qənaətdə gəlib ki, burada yazılanlar daha çox 2014-2015-ci ildə ölkənin təhsil durumu ilə bağlıdır. Yazıda bir dəfə də olsun 2016-cı ilə bağlı hansısa məqam vurğulanmayıb, hər hansı rəqəm yer almayıb.

T.Əhmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında isə bildirdi ki, bu məsələdə redaksiyanın heç bir günahı yoxdur: "Hər şey aydınlaşıb. Gün kimi aydındır. Sabahkı sayımızda isə bu barədə geniş izahat olacaq. İndi məsələnin detalları barədə danışmaq istəmirəm".

Gün ərzində Təhsil Nazirliyinin mətbuat xidməti ilə əlaqə yaratmaq cəhdlərimiz uğursuzluqla nəticələndi. Nazirliyin rəsmi saytında da bu mövzu ilə bağlı hər hansı açıqlama, əlavə izahata rast gəlmədik. Bu isə sözügedən mövzuda susqun tərəfin daha az haqlı olması ilə bağlı təəssürat formalaşdırır. Çünki mübahisə doğuran məsələ öz ciddiliyi ilə fərqlənirdi.

Adının çəkilməsini istəməyən media eksperti isə hesab edir ki, bu məsələdə sadəcə mətbuat xidmətinin fəaliyyəti ilə bağlı axsama özünü göstərib. Çox güman, müsahibələrin qarışması və ya mətbuat xidməti əməkdaşlarının yanlışlığı ucbatından belə bir mənərə yaranıb. Dövlət qəzetləri ilə rəsmi qurumların, xüsusən də nazirlik səviyyəsində əməkdaşlığın detallarına toxunan ekspert bu məsələdə qəzetlərin ehtiyatlı davrandığını dedi: "Nazirin adından yalan müsahibə yaymağa heç bir dövlət qəzeti cəsarət edə bilməz. Burada ciddi yanlışlıqdan söhbət gedir. Ya müsahibə yanlış göndərilib, ya da nazir son məqamda razılığını vermədən onu yayımlayıblar".

□ Sevinc TELMANQIZI



## Uşaqlar işgəncə altında

**Zamin Hacı**  
zaminhaci@gmail.com

**A**rtıq zəhmətkeşlərimiz mətbəxdə qaz kəsiləndə təqvimə baxırlar. Çünki biz özümüz qazsız qalsaq da Gürcüstandakı erməni kilsələrinə qaz veririk. Müəyyən xristian bayramlarında kilsəyə gedən qazın təzyiqi artmalıdır, o üzündən biz sutka boyu yanacaqsız qalsaq da olar. Azərbaycan zəhmətkeşinin qazı gəlmərsə, bundan hansı məmurun qazına? Özü də bu prosesdə hökumətə borclu qalmaq da mümkün deyil, hamı smart sayğacla təmin edilib. Hökumət pulunu öncədən bizdən aldığı qazı kəsir. Halbuki sən bu hökumətə bir neçə qəpik borclu olsan, gəlib sənə evini uçurdu. Ədalətiniz hanı? Bir gün bu xalq ayağa qalxıb, təzədən oturacaq, baxarsınız!

Dünən də bütün günü qaz gəlmədi, mən baxdım, sən demə, 27 oktyabr 1999-cu ildə Ermənistan deputatxanasındaki məşhur qırğının - iki debil erməni girib içəridəki başqa debil erməniləri gülləbaranla cəhənnəmə vasilə eləmişdi - ildönümü imiş. Yəqin Gürcüstandakı erməni kilsələrində bu münasibətlə ağlaşma olubdur, SOCAR qazımızı kəsib ora vermişdir. Əks halda, heç bir izahat yoxdur. Hətta pəncərəni də açıb yoxladıq - qaz artmadı. SOCAR-ın son açıqlamalarına görə pəncərəni açanda qaz gəlmiş.

Əslində mən bugünkü yazımda hörmətli təhsil naziri Mikayıl müəllimə açıq məktubla müraciət eləmək istəyirdim. Ancaq prezidentin işlər idarəsinin qəzeti olan "Respublika"-nın Mikayıl müəllimin əvəzindən yazı yazdığını görəndə fikrimdən vaz keçdim. Mikayıl müəllim belə cizməqara eləmədiyini acizənə bildirmişdir, ancaq kimdir onun sözüünə baxan? Qəzət rəhbərliyi bəyan edib ki, sən xəbər yoxdur, yazmısan. Belə, gözəl dövlətçilik vəziyyətidir, ləzzət aldığ. Əgər adamın əvəzindən yazı yazırlarsa, bizim şikayətimizin xeyri nədir?

Problem isə belədir: havalar soyuyub, məktəblərin istilik sistemi işləmir, uşaqlar kütləvi şəkildə xəstələnirlər. Direktorlar, nazirlik işçiləri öz kabinetlərini elektrik sobaları ilə qızdırır, bəs uşaqlar? Hələ deyir 15 noyabra qədər istilik-zad olmayacaq.

Məncə, buna təcili əncam çəkilməlidir. Uşaqlara soyuq dəyir, analoqu olmayan inkişafımız haqda dərsləri öskürək səsiylə yaxşı eşidə bilmirlər. Sınıf sıraya düzülüb himn oxuyur, bu zaman uşaqların yarısı "Şanlı vətən! Şanlı vətən!" yerində iki dəfə burunlarını qollarına silirlər. Bizə bu lazımdır? Müəllim soyuq sınıfdə uşağa "Azərbaycan Odlar yurdudur" söhbətini eləyə, ağız ayılməzmi? Hətta elə uşaq var, məktəbdə şiddətli soyuq dəydiyindən "1993-cü ildə necə qurtuluş əldə etdik" dər-sini buraxıbdır! Aman, aman!

Dünən ikinci sınıfdə oxuyan oğlum evə gəlib deyir ki, müəllim döşəkçə gətirməyi tapşırıb. Uşaqlar soyuq partada oturanda əsirmişlər, ona görə. Minnətdarıq. Şəxsən mən bu qayğıdan kövrəldim. Bəs niyə tək döşəkçə? Lazımdırsa uşaqlara yorğan-döşək də aparaq. Buzxana sınıflırdə donmasınlar, bürünüb oxusunlar.

Parkdan ağac qırıb odun sobası da düzəldə bilərik. (Ekologiya Nazirliyi arxayın olsun, quru budaqları qırıraq). Misir müəllimi bəyənirdik, onun vaxtında heç olmazsa hər uşaq məktəbə odun aparırdı, dəqiq bildirdik uşaq orda donmur. Çoxlu süpürgə pulu yığılırdı, canavar gələndə uşaqlar süpürgənin dalında gizlənə bilirdi. Yoxsa bu nə təhsildir, bu nə işgəncədir? 21-ci əsrdə paytaxtında məktəbi isidə bilməyən dövlət dünyanın enerji problemlərinə töhfə verdiyini bildirir, hansısa qaz kəmərlərindən qırıldadır...

İmişlidə bəzi məktəblilər "Azərsun"-un nar bağlarına basıb işlədirmişlər. Günü 7 manatdan nar yığmaq qul əməyi deməkdir. İndi orda valideynlər, məktəb-zad əl-ayağa düşüb, deyirlər, uşaqları geri qaytaracağıq. Nə etmək istəyirsiniz? İmkan verin uşaq heç olmazsa işləsin, canı qızсын. Gətirib soyuq sınıfdə donduranda bundan dövlətçiliyimizə nə xeyir gələcək?

Şəxsən mənim fikrim var, belə getmə, uşağı məktəbdən çıxardıb üzbəüzdəki döner köşkünə qoyum. Həm üzüməz, həm də həyat dər-si alar.

**Bu** yaxınlar-da vəzifə-sindən uzaqlaşdırılan Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri Seyran Ohanyanın partiyasının adı bəlli olub. Bu barədə informasiyanı Ermonistanın "Jamanak" qəzeti xəbər yayıb. Qəzet yeni partiyanın adının "Üçüncü Respublika" olacağını bildirib.

Qeyd edək ki, Üçüncü Respublika Partiyasının yaradıcısı Ermənistan Prezident Administrasiyasının sədr müavini Viktor Dəllək-yandır. O, bir müddət öncə tutduğu vəzifədən imtina edib. Dəlləkyanın bu vəzifədən imtina etməsinə səbəb Seyran Ohanyanın onunla işbirliyinə icazə verməsi olub. Üstəlik, prezident Serj Sərkisyanla keçmiş müdafiə nazirinin münasibətlərinin pozulması Dəlləkyanın daha qəti addım atmasına səbəb olub. Maraqlı məqam odur ki, partiya bütün maliyyə dəstəyi Rusiyadan gələcək.

**Politoloq Qabil Hüseynlinin fikrincə, Seyran Ohanyanın siyasətə gəlişi qarşıdakı dövərdə Ermənistanın siyasi həyatın qarışacağını şəxsiz edir:** "2-5 aprel müharibəsindən sonra cəmiyyətdən çox ciddi iradlar aldı. Azərbaycan ordusunun həmin savaşa erməni ordusu üzərində qələbəsinin əsas günahkarı kimi də Seyran Ohanyanı qələmə verməyə başladılar. Bu, həm də Serj Sərkisyanın özünün taktikası idi. Sərkisyan aprel uğursuzluğu ilə bağlı cəmiyyət qarşısında məsuliyyət daşımamaq üçün əlində olan təbliğat rüporları vasitəsilə ordu quruculuğunda yola verilmiş səhvləri, döyüş əməliyyatları zamanı ordunun rüsvaycasına mövqeləri qoyub qaçmasının bütün günahlarını Seyran Ohanyanın üzərinə yıxdı. Əlbəttə, burada həqiqət payı var. Çünki müdafiə naziri kimi o, həmin döyüşlərə görə ciddi məsuliyyət daşıyırdı. Amma bu, bütün Ermənistan cəmiyyətinin günahı idi. Çünki Serj Sərkisyan elə bir rejim qurub ki, o rejimdə iqtisadi və siyasi həyatın bütün sahələrinə hökmranlıq edən Qarabağdan çıxmış, yerli ermənilərin dili ilə desək, gəlmələrdir. Bu gəlmələr yerli ermənilərin bütün sahələrdəki fəaliyyətini minimuma endiriblər. Bu isə cəmiyyətdə ciddi etirazların əsas səbəblərindən biridir. Həm də Qarabağ klanı belə hesab edir ki, cəmiyyətdə bu klanın nüfuzdan düşməsinin əsas səbəbkarı Serj Sərkisyanıdır və Sərkisyanı əvəzləyəcək bir şəxs guya bu klanın imicini təzələyə bilər, onu xalqın gözündə yenidən nüfuzla mindirə bilər. Hətta bu fikri ilk dəfə keçmiş prezident Robert Köçəryan irəli sürmüşdü və Köçəryan

# Politoloq "Ermənistan qırğın olacaq" dedi

**Qabil Hüseynli:** "Yerli ermənilərin qarabağlı Seyran Ohanyana və onun partiyasına münasibətindən çox şey asılı olacaq"



bu niyyətdə idi. Amma Köçəryanın vaxtilə hakimiyyətdə olması, əvvəl Moskva tərəfindən müdafiə edilib sonra müdafiənin geriye çəkilməsi onu siyasi həyatda gücsüz etdi və nəticədə yarışa qoşulmaqdan imtina elədi. İndi Seyran Ohanyan Rusiyanın gözündə favorit sayılan və eyni zamanda Rusiyadakı erməni iş daireləri tərəfindən ciddi müdafiə edilən şəxslərdən biridir. O, Üçüncü Respublika adlı siyasi partiya yaratmaqla belə ümid edir ki, ətrafına böyük elektorat toplaya biləcək və Sərkisyanı ya mitinqlər yolu ilə, ya da seçkilər yolu ilə hakimiyyətdən uzaqlaşdırıb yerinə özü gələcək. Hətta bir dəfə onun həyat yoldaşı Ruzanna Ermənistan jurnallarının birinə müsahibəsində demişdi ki, həyat yoldaşı Seyran daha böyük hədəflərə layiqdir".

**Politoloq qeyd etdi ki, Seyran Ohanyanın ölkənin birinci postuna göz dikməsi artıq hiss edilməkdəydi və bu durum Serj Sərkisyanla münasibətlərin gərginləşməsinə təsir edirdi. İndi Seyran Ohanyan niyyətlərini gizlətmir, siyasətə qoşulduğunu bəyan edir:** "Onun yaradığı deyilən partiya haqqında müxtəlif həqiqət və yarımhəqiqətlərdən ibarət fikirlər söylənir. Amma bir fakt aydındır ki, bu, rusiyayönümlü partiya olacaq və Seyran Ohanyan da Rusiyaya sədaqətini sübut etmiş, Rusiya tərəfindən qəbul edilən simalardan biridir. Rusiya Ermənistan hakimiyyət dəyişikliyinə istəyir. Amma hakimiyyət dəyişikliyinə gedilərkən yenidən Qarabağ mənşəli, Qarabağ müharibəsinin iştirakçısı olan əli qanlı erməninin hakimiyyətə gəlməsini daha çox arzulayır. Bu meyarlara isə Seyran Ohanyan cavab verir. Rusiyanın qəna-

ətincə, Qarabağ mənşəli erməni daha çox millətçilik duyğularına malik olanlardır və bu səbəbdən də Ermənistan hakimiyyəti başqalarına nisbətə daha uğurla və Rusiyanın istəklərinə uyğun idarə edə bilər, sülh danışıqları prosesində daha kompromissiz mövqə nümayiş etdirə bilər. Beləliklə də Qarabağ problemi həll olunmamış vəziyyətdə qalar".

**Q.Hüseynlinin sözlərinə görə, yəqin ki, Seyran Ohanyan çox da uzun olmayan bir müddətdən-təxminən bir ildən sonra siyasi həyatı qarışdırma biləcək hərəkətlərə başlayacaq. Sərkisyanın**

□ **Etibar SEYİDAĞA**

## Rusiya XİN Dağlıq Qarabağın statusu barədə

**R**usiya Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Dağlıq Qarabağa muxtar respublika statusunun verilməsinin mümkünliyi barədə bəyanatına münasibət bildirib.

Rusiya XİN-in xüsusi nümayəndəsi Mariya Zaxarova oktyabrın 27-də keçirdiyi brifinqdə prezident İlham Əliyevin Dağlıq Qarabağın statusu ilə bağlı məlum bəyanatının danışıqlar prosesinə təsiri ilə bağlı ona ünvanlanan suala belə cavab verib: "Həmin bəyanatda əsas açar kəlmə tərəflərin razılığa gəlməsidir. Ona görə də tərəflər razılığa gəlməlidir".

## Rusiya Ermənistan tanklarını modernləşdirir

**E**rmənistan və Rusiya T-72 əsas döyüş tanklarının modernləşdirilməsinə dair irimiqyaslı proqrama başlayır. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu haqda "İzvestiya" yazıb. Bundan əvvəl Ermənistan Müdafiə Nazirliyi tankların modernləşdirilməsinə dair Polşanın "Bumar Labyed" şirkəti ilə danışıqlar aparırdı. Lakin sonda Rusiya ilə əməkdaşlığa qərar verilib.

Proqrama əsasən Ermənistan ordusunun T-72 tanklarında "Sosna-U" çoxkanallı nişangah quraşdırılacaq və digər modernləşdirmə aparılacaq. Bu nişangah sistemi hədəfi sutkanın istənilən vaxtında aşkar etməyə imkan verir.

Lakin İragir.am saytı yazır ki, Rusiya Azərbaycana müasir tank əleyhinə silahlar, o cümlədən "Kornet"lər satır. Bu komplekslər tanklarda quraşdırılmış elektron nişangaha tuşlanır. Sayt hesab edir ki, Polşa şirkəti tanklarda başqa avadanlıq quraşdırardı və indi "Sosna-U" nişangahlarının quraşdırılması tankları Azərbaycanın tank əleyhinə silahları üçün "tanınan" edir.



**D**ünyanın yeganə supergücü olan ABŞ-da prezident seçkiləri yaxınladır. Görünən budur ki, keçirilən rəy sorğularında və teledebatlarda Demokratlar Partiyasının namizədi Hillari Klinton Respublikaçı Donald Trampı qabaqlayır və Ağ Evə sahiblənməyə daha şanslı görünür.

Bu mənada fəvqəladə hansısa hadisə baş verməyə, ABŞ dövlətçilik tarixində bir ilkə imza atıb qadın prezidentin idarə etdiyi ölkə olacaq. Onun şansını artıq rəqibi də kifayət qədər qiymətləndirdiyi üçün seçkilərin saxtalaşdırılacağı barədə iddialar səsləndirməyə başlayıb. Ancaq H.Klintonun prezident olmasına münasibət birmənalı deyil. Hətta belə iddialar var ki, dünyanın indiki ağır vaxtında, "soyuq müharibə"nin simptomlarının yenidən təzahür etdiyi, nüvə təhdidlərinin artdığı bir zamanda Amerika dövləti qadın prezidentlə yoluna davam etməyə qərar verməklə ciddi riskə gedir. Düzdür, dünyanın bir sıra ölkələrində qadın liderlər irəli çıxmağa başlayıb. Amma hər halda, supergücün sükranının qadına həvalə olunmasına fərqli baxışlar var. Bu, yalnız gender bərabərliyindənmi doğur, yoxsa supergücün strateqlərinin hansısa başqa niyyəti var?

"ABŞ növbəti ilke imza atır. Qaradərili prezidentdən sonra ölkəni çox güman ki, qadın idarə edəcək. Demokrat Partiyasının təmsilçisinin ardıcıl olaraq 3-cü dəfə ABŞ prezidenti seçilməsi də yenilikdir". **Politoloq Elçin Mirzəbəyli** bu fikirləri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi. Ekspert seçki kampaniyasının hazırkı mərhələsini şərh edərkən bir məqama diqqət çəkdi: "Diqqət etirsiniz, bütün bunlar siyasi reallıqlardan daha çox şou, yaxud şou xarakterli siyasi texnologiya elementlərini xatırladır. Zənnimcə, bu, həm də o anlama gəlir ki, Amerikada kimin prezident olacağı o qədər də böyük əhəmiyyət daşımır. Çünki kapitalın idarə etdiyi, daxili və xarici maraqlara söykənən oturuşmuş bir sistem var. Təsədüfi deyil ki, ABŞ-ı bir çox hallarda dövlət kimi deyil, nəhəng transmilli korporasiya kimi dəyərləndirirlər. Mən seçki kampaniyasındakı siyasi texnologiya xarakterli elementlərin, o cümlədən gender bərabərliyi kimi arqumentlərin aysberqin görünən tərəfi olduğunu düşünürəm. Hillari Klintonun prezidentliyinin təhlükəli olub-olmadığını isə yəqin ki, ABŞ-ın müvafiq institutları və xanım namizədi dəstəkləyən nəhəng transmilli korporasiyalar, hərbi-sənaye kompleksinin təmsilçiləri bizdən daha yaxşı hesablayıblar. Əgər Hillari Klintonun prezidentliyi təhlükəli olacaqsa, deməli, bu, belə düşünülüb. Burada diqqətə alınması vacib olan başqa bir məqam da var".

**Politoloqun fikrincə, ABŞ xarizmatik dövlət başçısı texnologiyasından xeyli müd-**

dətdir ki, əl çəkib və bunu dünyaya da dikte etməyə çalışır: "Bu proses 2009-cu ildən - Barak Obamanın prezident seçildiyi seçki kampaniyasından başlayır. Həmin dövrdən etibarən istər ABŞ-da, istərsə də Avropa İttifaqında hakimiyyətə gələn siyasətçilərin arasında xarizmatik liderlər yox dərəcəsindədir. ABŞ üçün

özünün qadın, Obamanın isə qaradərili olmasına işarə etmişdi. Klinton haqlı idi, ABŞ-ın tarixində nə qaradərili, nə də qadın prezident olub. Amerika bir ilki geridə qoydu, indi növbəti ilke doğru gedir. Hillari Klintonun prezident seçilməsi şansı günü-gündən artır. Avropada da qadın liderlərin sayı getdikcə artır. Hillari Klinton-

Ancaq demək olmaz ki, Amerika Obamanın dövründə keyfiyyətə çox dəyişdi və ya o, əvvəlkilərdən fərqli olaraq "daha çox bacardı". Eləcə də xanım Klintonun vədlərinin əksəriyyətini yerinə yetirəcəyi şübhə doğurur. Klintonun dövlət katibliyi də Amerika üçün uğur gətirmədi. Əksinə, Rusiya ilə yumşalma siyasəti fiaskoya

# Qadın prezidentlə bağlı eksperiment - ABŞ niyə şok təcrübəyə gedir?

**Elçin Mirzəbəyli:** "Hillari Klintonun prezidentliyi təhlükəli olacaqsa, deməli, bu, belə də düşünülüb"

**Elxan Şahinoğlu:** "Amerika bir ilki geridə qoyub, indi növbəti ilke doğru gedir"



hakimiyyətdə xarizmatik liderin olması önəmli deyil. Çünki bu ölkənin özü, potensial gücü, idarəçilik sistemi və dünyaya təqdim edilən obrazının özü xarizmatikdir. Və bu xarizmatik obraz hakimiyyətdə kimin olmasından asılı olmayaraq zəif liderlərin üzərində basqı yapmağı bacarır. Güclülərə qarşı isə amansız mübarizə aparır. Hillari Klintonun prezident seçilməsi ilə ABŞ-ın siyasətində, xüsusilə də bu ölkənin iştirak etdiyi geosiyasi proseslərdə ciddi dəyişikliyin baş verəcəyini gözləmirəm. Birləşmiş Ştatlar elə bir global geosiyasi prosesin içərisindədir ki, bu prosesin yaxın 4-5 il ərzində başa çatacağı inandırıcı deyil".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq **Elxan Şahinoğlu** isə bir xatırlatma etdi: "Vaxtilə Hillari Klinton indiki prezident Barak Obama ilə Demokratlar Partiyasından prezidentliyə namizədlik uğrunda yarışarkən belə bir ifadə işlətməmişdi: "Hər hansı birimiz seçilsək belə, bu, Amerika tarixində yenilik olacaq". Klinton

diki məqama gəlib çatana kimi siyasətdə uzun yol qət edib. O, birinci ledi kimi həyat yoldaşı Bill Klintonla vaxtilə çox kömək edib. Ondan sonra xanım Klinton Nyu-York ştatından qubernator seçilib. Barak Obamanın prezidentliyinin birinci dövründə isə dövlət katibi vəzifəsini daşıyıb. Başqa sözlə, xanım Klintonun dövlətçilik təcrübəsi var, rəqibi Donald Trampda isə bunların heç biri yoxdur. Ona görə də amerikalılar təcrübəli siyasətçiyə daha çox üstünlük verirlər. Hillari Klintonun yerinə demokratların namizədi kişi olsaydı, onun da prezident seçilmək şansı yüksək olardı. Hadisələr elə inkişaf etdi ki, Klinton həm partiyasındakı rəqiblərindən, həm də respublikaçı Tramp ilə mübarizədə ön plana çıxdı".

Ancaq **E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, bu, heç də o demək deyil ki, xanım Klintonun idarəetməsi Amerikanı işıqlı gələcəyə aparacaq:** "Barak Obama da vaxtilə çox vəd vermişdi, seçki kampaniyasını "biz bacaracağıq" və "dəyişiklik" şüarları altında aparmışdı.

uğradı, onun dövründə İŞİD meydana çıxdı, Liviya terror yuvasına döndü. Ona görə də şəxsən mən Hillari Klintonun prezidentliyindən optimist deyiləm. Amerikanın dünya üzrə hegemonluğu zəifləyir, dünya çoxqütblüyə sürüklənir. Bu isə daha çox qarışıqlıq yaradacaq. Obama bu qarışıqlıqdan güclü çıxma bilmədi, Klintonun dövründə dünyəvi kaos daha çox genişlənəcək".

**Politoloq Demokratlar Partiyasının xanım namizədi öne çıxardığı barədə fikirləri bölüşür:** "Demokratlar onu öne vermədi, o, özü demokrat rəqibləri üzərində qələbə çaldı. Demək, indiki mərhələdə Demokratlar Partiyasında ondan güclü fiqur yox imiş". Hillari-Tramp yarışının hazırkı mərhələsində ikincinin nə dərəcədə şanslı olmasına gəldikdə, **E.Şahinoğlu** bunu real saymır: "Əgər Hillari Klintonla bağlı hansısa ifşaedici faktlar üzə çıxarsa və ya xanım Klinton qəfil xəstələnərsə, yalnız bu halda Trampın şansları yüksələcək. İndiki gedişatda isə bu, görəsənmi. Tramp Klintonla 3 televiziya debatının 3-dən də məğlub ayrıldı. Onun populist çıxışları artıq az tərəfdar toplayır".

**Bəs namizədlərdən hansının prezident olması Azərbaycan üçün məqbuldur? E.Şahinoğlu:** "Azərbaycan üçün fərqi yoxdur. İkisindən biri prezident seçilsə, ABŞ-ın milli və təhlükəsizlik maraqlarından çıxış etməli olacaqlar. Bu maraqları isə bölgədə Azərbaycanla tərəfdaşlığı dikte edir".

□ **E.PASASOY**

## İtaətkar hakimin saxta humanizmi, gerçək zülmü



**Xalid KAZIMLI**

**Bu** adamı İsa peyğəmbərin haqqında edam hökmü çıxarıb çarmıxa çəkdiren prefekt-prokurator Ponti Pilatla müqayisə etsək, peyğəmbər qatili məsum görünər. Çünki o, ən azı üç dəfə İsanı edam etməkdən imtina edib, edam tələb edən kütləyə qarşı çıxıb.

Ənvər Seyidov isə heç zaman günahsız insanlara ağır cəza tələb edənlərə qarşı çıxmaz, müttəciyə onların dediklərini can-başla yerinə yetirər, təqsirsiz insanları həbsxanaya göndərməkdən çəkinməz.

Bugünlərdə 10 il həbs cəzası kəsilən Qiyas İbrahim bu "məşhur hakim"nin məhkum etdiyi nə birinci günahsız şəxsdir, nə də sonuncu. Bundan əvvəl Seyidov çox gənc ömürləri baltalayıb.

Birini xatırlayaq. O günahsız insanın taleyi 15 ildir ki, yaddan çıxmır. Ancaq şəkili Cövdət Qaziyevi məhz Ənvər Seyidovun məhkum etdiyi çoxlarının xatirində deyildi, bu günlərdə bu detali "Yeni Müsavat"ın hazırda İsveçdə yaşayan keçmiş əməkdaşı Rəhim Kazımlı sosial şəbəkədə yazıb. Səbiq əməkdaşımız 2000-ci ilin noyabr ayında Şəkiddə baş verən hadisələrə görə həbs edilmiş və 2001-ci ildə Mingəçevir şəhərində qurulan məhkəmədə Seyidovun o günahsız insanları necə amansızcasına mühakimə etdiyini qeyd edib.

O şəxslərdən biri də Cövdət Qaziyev olub. Cövdət ölkəmizdə hamının yaxşı tanıdığı bir adamın - 1992-93-cü illərdə müdafiə naziri olmuş Rəhim Qaziyevin əmisi oğluydu. Onu məhz bu qohumluğa görə həbs etmişdilər. Şəkiddə polis-xalq qarşıdurması baş verən gün Cövdət, ümumiyyətlə, Şəkiddə olmayıb, öz avtomobili ilə Bakıya adam gətiribmiş. Amma Şəkiyə qayıdan kimi onu da "iğtişəşlərin təşkilatçısı və fəali" kimi həbsə alıblar, daha sonra məhkəmə qarşısına çıxarıblar. Ənvər Seyidov Cövdət Qaziyevin tam günahsız olduğunu bilə-bilə ona 6 il həbs cəzası kəsərək cəzaçəkmə müəssisəsinə göndərmiş. Bir müddətdən sonra Cövdət həbsxanada ölüb və onun o zaman azyaşlı olan 3 qızı yetim qalıb. (O vaxtlar media bu barədə çox yazmışdı).

O yetim qızların ah-naləsi Ənvər Seyidovu təqib etməli idi, etdiyi bu haqsızlıq və onun acı nəticəsi hakimin vicdanını sızlatmalıydı. Amma belə görünür ki, Seyidov öz qədarlığına, ədalətsizliyinə görə vicdan əzabı çəkməyib.

R.Kazımlı bu adamın ədalətsizliyini qeyd edərkən sözünü bu cümlə ilə bitirir: "Şəkili məhbüslərdən birinin xanımının yanındakı kiçik yaşlı uşaqları ilə Mingəçevirdəki çayxanada yavan çörəyi şirinçaya batırıb yedikləri mənzərəni yaddaşından silmək istədim".

Hakim Seyidovun son 20 ildəki əmək bioqrafiyasında belə epizodlar çoxdur.

Bir də bu adam nasirmiş, romanlar, ssenarilər yazmış. Paradoks. Yazıçılar əqidəli, humanist olurlar, daima haqq-ədalət çarçısı olmaq istəyir, haqqı nahaqın ayağına verməməyə çalışır, gücləri çatmayanda belə şər işlərdən uzaq olurlar. Amma 1997-ci ildən "Əsilzadələr məclisi"nin üzvü olan Seyidovun əməlləri nə əsilzadəlikdən xəbər verir, nə də humanistliyindən.

Deyilə bilər ki, o, bir əmr quludur, rəhbərləri nə desə, onu etməlidir. Xeyr. Rəhbərlər öz təbəçiliklərində olanlardan ədalətsizlik, vicdansızlıq etməyi tələb edərlərsə, onlar bunu etməməlidirlər. Yuxarıdan gələn qanunsuz əmri kor-koranə icra etmək adamı məsuliyyətdən azad etmir və adam bilə-bilə cinayət hərəkəti edir.

Fikir verirsinizsə, siyasi motivli işlərə həmişə demək olar ki, eyni hakimler baxır. Siyasi dustaqları məhz bu tip hakimler "istehsal" edirlər. Görünür, bu cür işlərə çıxmaqdan yayınan, hansısa şəkildə boyun qaçıranlar var. Amma Seyidov kimilər sovet pionerləri kimi hər şeyə həmişə hazır dirlər və yuxarıda oturanlar da gənc siyasi fəalları cəzalandıracaq hakim tapmaq üçün dağa-daşa düşməzlər.

O gün bir nəfər sosial şəbəkədə yazmışdı ki, Ənvər Seyidov məhkəmə salonuna daxil olanda müttəhimlə əl tutuşur, mehribanlıq edir, gülümsəyir sifətlə dindirir, sonra da ən ağır cəzanı kəsib içəri göndərir.

İndi bunun adı nədir: riyakarlıqımı, yoxsa xüsusi bir maniakal həvəsimi?

Yazını İsa peyğəmbərə edam cəzası verən Ponti Pilatla dair cümlə ilə başlamışdıq, onunla da bitirək. Bir versiyaya görə, Ponti Pilat öz etdiklərindən vicdan əzabı çəkərək axırda özünə qəsd edib, onun cəsədini Tiber çayına atıblar, amma su meyiti götürməyib. Başqa bir versiyaya görə, o, despot Neron tərəfindən qətlə yetirilib. Aqibəti yaxşı olmayıb Pilatın.



## Yaşılıqları qorumaq üçün "balta" kimi qanun hazırlanıb

Qanunsuz ağac kəsən hüquqi şəxslər 45 min manatadək cərimələnəcək; fiziki şəxslərin də cəzaları ağırlaşdırılır

**A**ğacların qanunsuz kəsilməsinə görə cəzalar sərtləşdirilir. Bununla bağlı Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu və Aqrar siyasət komitələrinin oktyabrın 16-da keçirilən birgə iclasında geniş müzakirələr aparılıb. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 253-cü maddəsinə dəyişikliklərin müzakirəsi zamanı deputatlar yaşılıqların məhvəsinə etiraz ediblər.

Müzakirəyə təqdim olunmuş layihəyə əsasən, meşə fonduna daxil olmayan ağac və ya kol əkililərinin qanunsuz kəsilməsinə və ya məhv edilməsinə görə fiziki şəxslər 2 min manat miqdarında, vəzifəli şəxslər 4 min manat miqdarında, hüquqi şəxslər isə 25 min manat miqdarında cərimə ediləcək. Şəhərlərdə və digər yaşayış məntəqələrində yerləşən yaşılıq sahələrində tikinti və abadlaşdırma işləri aparılarkən hər bir ağacın və ya kol əkililərinin qanunsuz kəsilməsinə, zədələnməsinə və ya məhv edilməsinə görə fiziki şəxslər 1200 manat miqdarında, vəzifəli şəxslər 5 min manat miqdarında hüquqi şəxslər isə 35 min manat miqdarında cərimələnəcək. Bundan başqa, magistr avtomobil yollarının və dəmir yolunun mühafizə zolaqlarında yerləşən yaşılıq sahələrində hər bir ağacın və ya kol əkililərinin məhv edilməsinə, habelə qanunsuz kəsilməsinə görə fiziki şəxslərə 2500 manat, vəzifəli şəxslərə 6 min manat, hüquqi şəxslərə 40 manat miqdarında cərimə kəsiləcək. Su obyektlərinin və su təsərrüfatı obyektlərinin (su anbarları da daxil olmaqla) mühafizə zolağında yerləşən yaşılıq sahələrində hər bir ağacın və ya kol əkililərinin məhv edilməsinə, habelə kəsilməsinə görə fiziki şəxslər üç min yüz manat, vəzifəli şəxslər yeddi min manat, hüquqi şəxslər isə qırx beş min manat cərimələnəcək. Məcəllənin 253-cü maddəsinə 253.4 hissə əlavə edilib. Əlavəyə görə, Meşə fonduna daxil olmayan ağac və ya kolların zədələnməsinə görə fiziki şəxslər yüz manat, vəzifəli şəxslər iki yüz manat, hüquqi şəxslər isə min manat cərimələnəcək.

**Müzakirələrdə çıxış edən deputat Rövşən Rzayev** bildirib ki, təmsil etdiyi Göygöl rayonunda ağaclar sürətlə kəsilir və buna səbəb insanların istiliklə təminatında yaranan problemlərdir. O qeyd edib ki, həmin dağətəyi bölgədə yaşayan insanlar qış aylarında istiliklə təmin olunsalar, ağacları kəsməzlər. R. Rzayev onu da bildirib ki, paytaxt Bakıda da son vaxtlar ağaclar çox kəsilir və bunun kimlər tərəfindən edildiği hələ də məlum deyil.

"Hamımız Avropada oluruq. Orada hara baxırsan yaşılıqdır. Avropada yaşılığı Allah salır, Allah da suvarır". Modern.az xəbər verir ki, bu sözləri birgə müzakirələrdə **komitə sədri Eldar İbrahimov** söyləyib. Deputat Meşə Məcəlləsində dəyişikliklərin müzakirəsində deyib ki, Azərbaycanda ağac əkilərsə də, su problemi hələ də qalır: "Avropanın suyu da, yağışı da var. Orada xüsusən hansısa su anbarları yoxdur ki... Azərbaycanda ağacı əkirsen, amma su yoxdur suvarmağa. Misal üçün, Şamaxı yolunda o qədər ağaclar var, amma su yoxdur. Bizim çətinliklərimiz də var. Amma ağacları qorumaq hər birimizin borucudur".

Ekologiya və təbi sərvətlər nazirinin müavini Firdovsi Əliyev son dəyişikliklə yiyəsiz qalmış meşələr onların nazirliyinə veriləcək. "Nazirlik 9 ay ərzində 146 nəfəri 274.200 manat cərimələnib. 154 fakt üzrə iş hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilib, 16 iş isə məhkəməyə verilib", o bildirib.

Azərbaycan Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə də dəyişiklik edilməsi zəruri sayılıb. Belə ki, Məcəllənin 57-ci maddəsinə yeni bənd əlavə edilib. Əlavəyə görə, tikintinin layihə sənədlərində layihədən əvvəlki və sonrakı dövrlərdə ərazidəki yaşılıqların vəziyyətini göstərən məlumatlar tam dürüst əks olunmalı, yaşılıqların salınması mütləq həmin yaşayış məntəqəsinin yaşılıqla təmin edilməsi normasına uyğun olmalıdır. Həmçinin, məcəllənin 68-ci maddəsinə də bəndlər əlavə edilib. Əlavəyə əsasən, tikinti işləri ətraf mühitin mühafizəsi, ekoloji təhlükəsizlik və sanitariya-gigiyena, habelə yaşayış məntəqələrinin yaşılıqla təmin edilməsi normalarına uyğun olaraq həyata keçirilməlidir.

□ Hazırladı: E.PAŞASOY

**A**vqustun 18-də Türkiyədə öldürülən "qanuni oğru" Rövşən Canıyevin ("Lənkəranski") qatili və sifarişçisi tapılmasa da, onun maliyyə imperiyası uğrunda gözlənilən savaş artıq başlayıb. Kriminal aləmdə miras uğrunda mübarizə yeni məsələ deyil. Hansısa nüfuzlu "qanuni oğru" öldürüldükdən sonra onun nəzarət etdiyi maliyyə mənbələri kriminal savaşları daha da alovlandırır.

alır. Gözlənilir ki, miras uğrunda mübarizə yeni qanlı hesablaşmalara səbəb olacaq.

"Lənkəranski"nin gürcü "qanuni oğru"larla münasibəti həmişə yaxşı olub. Gürcülər uzun illər onun kriminal klanına daxil olublar. Gözlənilirdi ki, məhz gürcülər bu böyük varidatı sahiblənmək üçün iddialarını ortaya qoyacaqlar. Təsədüfi deyil ki, bir müddət əvvəl "Kurşa" ləqəbi ilə tanınan

müddəti oktyabrın 18-də tamam olub. "Suxumski"nin qayınası "Lənkəranski" klanını bir yere toparlaya bilər. Belə iddialar da var ki, "Suxumski"nin ilk işlərindən biri məhz "Lənkəranski"nin intiqamını almaq olacaq.

Amma son 10 gündə "Suxumski"nin azadlığa buraxılıb-buraxılmaması barədə heç bir məlumat yoxdur. Məsələ ondadır ki, Rusiya hüquq-mü-

lahında alıb və kriminal aləmdə onun ailəsini təmsil edən kiçik qardaşı ("Levan Suxumski") da var. 1975-ci ildə anadan olan Levanın da "Lənkəranski" ilə yaxşı münasibətləri olub. Rusiya mafiyasının "xaç atası" Vyacheslav İvankovla ("Yaponçik") uzun illər qarşıdurmada olan Merab 2009-cu il iyulun 28-də avtoritəti olan sui-qəsdə əsas şübhəli kimi tanınıb. "Yaponçik" tərəfdarları

# "Lənkəranski"nin mirası uğrunda savaş: "Kor Hüseyin" və "Suxumski"...

Gözlənilir ki, hər ay yüz milyonların dövr etdiyi obyektlər kriminal aləmdə yeni qanlı hesablaşmalara səbəb olacaq



"Lənkəranski"nin sağında oturan "Kor Hüseyin"



"Merab Suxumski"

Məsələn, "Lənkəranski"dən üç il əvvəl öldürülmüş ən tanınmış mafiya babası Aslan Usoyanın ("Ded Xasan") milyonlar dövr edən imperiyası uğrunda mübarizə hələ də davam edir, hansısa kriminal qruplaşmalar vaxtilə onun klanının nəzarətində olan vilayətlərdə öz hökmlərini yeritməyə çalışır, yeni qanlar tökülür. Bu səbəbdən də "Lənkəranski"nin ölümündən sonra onun mirası uğrunda mübarizənin olacağı gözlənilən idi.

Crimerussia.ru saytının xəbərinə görə, "Lənkəranski"nin ən iri aktivliyi olan göyerti, tərəvəz və meyvə topdansatış bazarı artıq Merab Canqveladzenin ("Merab Suxumski") nəzarətində keçib. Sayt iddia edir ki, "Suxumski" bununla kifayətlənməyərək "Lənkəranski"nin Türkiyədəki biznesinə də göz dikib. Məlumdur ki, "Lənkəranski" bir neçə il sığındığı Dubaydan çıxdıqdan sonra Türkiyədə məskunlaşmışdı. Onun bu ölkədə də mediada bilinməyən stabil gəlir obyektləri vardı. Bəzi məlumatlara görə, onun Türkiyədə himayə etdiyi çox sayda kommərşiya şirkətləri olub. "Lənkəranski"nin beynəlxalq narkotik ticarəti kanalları ilə əlaqəsinin olduğu da iddia edilir. Məlumatda bildirilir ki, "Lənkəranski"nin mirasına çəçən "qanun oğru" Hüseyin Əhmədov ("Kor Hüseyin") da iddi-

"qanuni oğru" Qoça Çinçaridzenin "Lənkəranski"nin Türkiyədəki aktivlərini idarə edəcəyi ilə bağlı xəbərlər də yayılmışdı. Qoça 1972-ci ildə Kabuletidə (Gürcüstan) anadan olub. O, "qanuni oğru" adını 1992-ci ildə, cəmi 20 yaşında alıb. İndi isə məlum olur ki, "Suxumski"də Türkiyədəki obyektlərə göz dikib.

Göy bazarlarına (*bura topdansatış meyvə də daxildir*) nəzarət uğrunda kriminalar arasında müharibədə indiyədək onlarla adam həyatını itirib. 2006-cı ildə Moskvada məşhur "qanuni oğru" "Sabirabadlı Hikmət" kimi tanınan Hikmət Muxtarovla 2007-ci ildə "Ağbaş" ləqəbli Çingiz Axundovun qətlindən sonra göy bazarları "Lənkəranski"nin nəzarətinə keçmişdi. Göy bazarlarının "Suxumski"nin nəzarətinə keçməsi ilə bağlı bir neçə il əvvəl də xəbər yayılmışdı. Bildirilirdi ki, "Ded" in ölümündən sonra "Suxumski" R.Canıyevə dönük çıxıb. Hətta Merab "Ded" in tərəfdarları ilə anlaşmağa çalışıb. Amma sonradan bu məlumatlar təsdiqini tapmadı.

"Suxumski"nin "Lənkəranski" ilə ən yaxın müttəfiq və "Ded Xasan" klanının ən qatı düşmənlərindən biri olduğu məlum həqiqətdir. Bir neçə il əvvəl Avropada Rusiya mafiyasına qarşı əməliyyatda həbs edilən "Suxumski"nin cəza

həfizə orqanları məhz bu kimi səbəblərdən "Suxumski"nin vətəndaşı olduğu ölkəyə qayıtmasını istəmirlər. Rusiya KİV-ləri yazır ki, hələ iyun ayında Moskva məhkəməsinin hakimi Nelli Rubçovanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə "Suxumski"nin Rusiya vətəndaşlığının ləğvinə baxılıb. Qərara görə, "Suxumski" özü haqqında doğru məlumat verməməsi səbəbindən vətəndaşlığına son verilib.

Bir neçə gün əvvəl bu məsələ ilə bağlı "Suxumski"nin vəkillərinin apelyasiya şikayətinə baxılmalı idi. Amma son qərar haqda hələ ki məlumat yoxdur. Əgər qərar qüvvədə saxlanılsa, Rusiyaya qayıdan kimi "Suxumski" deportasiya olunmalıdır. "Suxumski" Rusiyaya vətəndaşlığından çıxarılsa, o, Qazaxıstan hüquq-mühafizə orqanlarına təhvil verilməlidir. Çünki Qazaxıstanın hüquq-mühafizə orqanları onu bir sıra cinayətlərdə suçlayır.

Rusiya KİV-ləri yazır ki, "Suxumski" bu yaxınlarda həbs edilən Zaxari Kalaşovdan ("Şakro") sonra kriminal aləmdə "nömrə 1" olmağa ən real namizəddir.

Kriminal aləmin ən odioz fiqurlarından olan "Suxumski" haqda qısa məlumat var. O 1962-ci ilin noyabr ayının 20-də Suxumidə anadan olub. "Qanuni oğru" adını gənc yaş-

iddia edirdilər ki, sui-qəsdin sifarişçiləri arasında "Lənkəranski" ilə yanaşı Merab da var. "Ded Xasan"ın qətlindən sonra da "Suxumski" və "Lənkəranski"nin adları sifarişçilər siyahısında birgə hallanıb. "Yaponçik" in öldürülməsindən sonra "Suxumski"nin "Ded Xasan"la münasibətləri daha da pisləşir. Bu dəfə əzəli rəqiblər Soçidə-2014-cü il qış olimpiadası üçün tikilən obyektlərə nəzarət uğrunda mübarizədə toqquşublar. 2010-cu ildə Usoyan Moskvada 50 nəfər "qanuni oğru"nun iştirakı ilə Merab Suxumskinin "şəxsi işinə" baxılması üçün "sxodka" çağırıb. Deyilənə görə, "Ded" sanki məhkəmədəki kimi Merabla bağlı ortaya sənədlər və şahidlər qoyub. Söhbətin hansı sübutlardan getdiyi açıqlanmasa da, nəticə "Ded Xasan"ın istədiyi kim olur. Merab "oğru" adından məhrum edilib.

"Lənkəranski" imperiyasına sahiblənmək iddiasında olan "Kor Hüseyin" 1966-cı ildə Qroznıda anadan olub. "Qanuni oğru" adını 1985-ci ildə Stavropoldakı "Bely Lebed" adlanan təcridxanada alıb. Sonuncu dəfə 2012-ci ildə 10 ay həbsxanada cəza çəkib. Hazırda azadlıqdadır. Onun 2016-cı ildə "Lənkəranski" və digər "qanuni oğru"larla birgə fotosu da var.

□ ORXAN

**A**zərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banisi Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin nəvəsi, əməkdar rəssam Rəis Rəsulzadənin noyabrın 1-də 70 yaşını tamam olacaq. M.Ə.Rəsulzadənin oğlu Azər Rəsulzadənin həyatda qalan tək övladı olan Rəis Rəsulzadə böyük bir şəxsiyyətin nəvəsidir və o nəslin son davamçısıdır.

Rəis Rəsulzadə 1946-cı il noyabrın 1-də sürgündə-Qazaxıstanın Alma-Ata vilayətinin, Kirov rayonunun Kirov qəsəbəsində anadan olub. 3 yaşında anası Şölə xanım dünyasını dəyişib. Uşaqılıq illərindən qardaşı Ramizlə (onun 7 yaşını vardı) anasız qalmağın əzabını çəkib, çətinliklə böyüyüb. Karaqanda şəhərində orta məktəbə gedib və şagirdlər arasında həmişə fərqlənib. Onun yaxşı təhsil almaqla yanaşı, gözəl rəsm əsərləri çəkməyi, məharətlə şahmat oynamağı da vardı. Karaqandada orta məktəbdə oxuyarkən şahmat üzrə məktəb çempionu olub, vilayət yarışlarında iştirak edib. Həmin dövrdə Qazaxıstan çempionu Boris Kataumovla da heç-heçə oynayıb. O, şahmat üzrə birinci dərəcəli şahmatçıdır.

Rəssamlığa isə hələ uşaq yaşlarından maraqla göstərib. Atası Azər Rəsulzadə gözəl rəssam olub.

R.Rəsulzadə orta məktəbdə oxuya-oxuya, paralel şəkildə qiyabi olaraq N. K. Krupskaya adına Ümumittifaq Qiyabi İncəsənət Xalq

Universitetində əlavə təhsil alıb. Belə ki, bu universitet Moskvada tələbələr üçün tez-tez sərgilərini keçirirdi. Onun rəsm əsərləri bu sərgilərdə daima nümayiş etdirilib. Çəkdiyi rəsm əsərləri sırasında natrümot, mənzərə, kompozisiya, portret, incəsənət tarixi, rəngkarlıq texnologiyası vardı. Orta məktəbi bitirdikdə onun 50-dən çox diqqətli cəlb edən rəsm əsərləri olub.

1965-1969-cu illərdə isə R.Rəsulzadə Əzim Əzimzadə adına Dövlət Rəssamlıq məktəbində təhsil alıb. 1972-ci ildə Xalq rəssamı Nadir Əbdürrəhmanovun təklifi ilə Lenin adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun bədii qrafika fakültəsinə daxil olub və 1977-ci ildə həmin institutu bitirib.

R.Rəsulzadə 1975-ci ildən bir sıra Beynəlxalq, Ümumittifaq və respublika bədii sərgilərinin iştirakçısıdır. 1978-ci ildən keçmiş SSRİ və Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvüdür.

# Müsavət Rəsulzadənin nəvəsinin yubileyini keçirəcək

Dövlətin Məhəmməd Əmin nəslinin davamçısı olan böyük rəssamın yubileyi ilə bağlı hansı addım atacağı bugünlərdə bəlli olacaq



Onun rəsm əsərləri Kubada (Havana-1980), Əfqanıstanda (1980-1981), Polşada (1988), ABŞ-da (Hyuston-1989) və başqa şəhərlərdə nümayiş etdirilib. Son illərdə isə Azərbaycan Respubli-

kası incəsənətinin Bakıda, Moskvada, İstanbulda açılmış "Payız", "Yaz", "Novruz" sərgilərində iştirak edib. 1994-cü ildə onun I fərdi sərgisi, 1995-ci ildə isə II fərdi sərgisi açılıb.

1992-ci ildə rəssam dostları ilə cəbhə bölgəsinə gedib əsgərlərə görüşlər keçirib, həmin əsgərlərin portretlərini yaradıb.

2002-ci ildə R.Rəsulzadə mərhum prezident Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Əməkdar Rəssamı fəxri adına layiq görüldü.

Hazırda o, Azərbaycan mənzərələri çəkməyə üstünlük verir. Tez-tez rayonlara gedir, təbiəti daha da yaxından müşahidə edib, tablolarla köçürür.

Hazırda R.Rəsulzadə Dövlət Pedaqoji Universitetinin dosentidir.

Rəis Rəsulzadə Azərbaycan

can xalqına dövlət qurmuş böyük şəxsiyyətin nəvəsi və böyük rəssam, vətənpərvər ziyalı olaraq 70 illik yubileyi dövlət səviyyəsində keçirilməyə, təltiflərə, dövlət mükafatlarına layiq insandır. Rəis Rəsulzadənin "İstiqlal" ordeni ilə təltif edilməsi ədalətin tən-tənəsi hesab edilməklə yanaşı, babası Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin ruhunu sevindirirdi.

Dövlətin Rəis Rəsulzadənin yubileyi ilə bağlı hansısa addımlara atacağı hələlik rəsmi açıqlanmayıb. İstisna deyil ki, müəyyən addımlar atılıb.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin daha bir yadigarı olan Müsavat Partiyası isə Rəis Rəsulzadənin 70 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirəcək. Bu barədə Müsavat Partiyası başqanının müavini Elman Fətəh "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib. E.Fətəhin sözlərinə görə, yubiley tədbirinə hazırlıqlar gedir. Müsavat başqanı Arif Hacı Avropaya səfərdən geri döndükdən sonra tədbirin gününü dəqiqləşəcək.

□ Etibar SEYİDAĞA

# Müxalifət türkmən qırğını haqda: "Nə edə bilərik ki?"

**I**raqın Mosul şəhərində gedən əməliyyatlarda bölgənin türk əhalisi olan türkmənlərin qırğınlara məruz qalması hazırda əsas müzakirə olunan məsələdir. Azərbaycan və Türkiyə dövlətlərinin bu məsələdəki mövqeləri sət sət şəkildə təhqiq olunur. Hər iki ölkənin ictimaiyyəti türkmənlərə dəstək versələr də, bu dövlətlər rəsmi şəkildə hələ də türkmənlərə dəstək verməyiblər.

Azərbaycan müxalifətinin bu məsələdəki mövqeyi də kifayət qədər təhqiq olunur. Demokratik düşərgə verdikləri bəyanatlarla işlərini bitmiş hesab edir. Təsədüfi deyil ki, türkmənlərə dəstək üçün hələ də indiyə qədər bir tədbir belə təşkil olunmayıb.

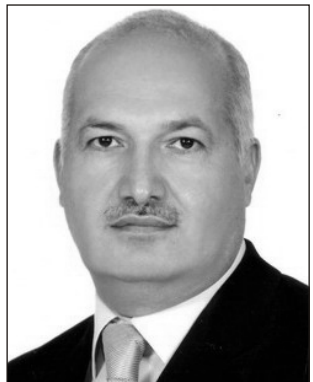
Müxalifətin qarşıdakı günlərdə türkmənlərlə bağlı planları ilə maraqlandıq.

**Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə türkmənlərlə bağlı məsələdə mövqelərini bildirdiklərini söylədi:** "Bəyanat vermək lazımdır, onu da verməmişik. Bununla mövqelərimizi ifadə etmişik. Bununla bağlı sədr müavini geniş yazı ilə də çıxış edib. Bizim bundan artıq edə biləcəyimiz heç nə yoxdur. Kərkükdə yaşayanlar Azərbaycan türkləridir.



**İqbal Ağazadə:** "Bundan artıq edə biləcəyimiz heç nə yoxdur"

Onlara İraq türkmənləri deyil, diyi üçün onları azərbaycanlı saymamaq doğru deyil. Dinləri, mədəniyyətləri eynən Azərbaycan türkləri ilə eynidir. Onların haqlarını, hüquqlarını müdafiə etməyə borclu-yuq. Dövlət orqanları da beynəlxalq təşkilatlarla məsələdə bu problemi qabartmalıdırlar. Azərbaycanın imkanlarını, bu proseslərdə edə biləcəklərini başa düşürəm. Amma beynəlxalq təşkilatlarla görüşlərdə bu məsələni qabartmağa, Türkiyə ilə bu istiqamətdə müzakirələr aparmağa heç nə mane olmur. Hökumət çalışmalıdır ki, bu is-



**Sərdar Cəlalov:** "Azərbaycan hökumətinin tutduğu mövqe düzdür"

tiqamətdə ciddi fəaliyyət ortaya qoya bilsin".

**ADP sədri Sərdar Cəlalov Mosulda konkret türklərlə bağlı proseslərin getmədiyini qeyd etdi:** "Geopolitik məkanda çox ciddi proseslər gedir. Bunun nəticəsində türklər, kürdlər, ərəblər və digər millətlər vəhşiliklərə, terrora məruz qalırlar. Biz burada Mosul və Kərkük türklərini ayırsaq, nə problem həll olunmaz, nə də oradakı türklərin vəziyyətini yaxşılaşdırmağa, Türkiyə ilə bu istiqamətdə demokratik mühitin yaradılması tələb olunur ki, biz bunu dəfələrlə ifadə



**Mirmahmud Mirəliov:** "Əgər dövlət burada addımlar atmırsa, bunun günahını müxalifətdə axtarmaq lazımdır"

etmişik. Suriya və İraqda baş verən hadisələrə daim münasibətimiz olub. Düzdür, Mosul və Kərkükdə yaşayan türklər bizim qan qardaşlarımızdır. Amma digər ölkədə gedən bu cür proseslərə millətçilik nöqtəyi-nəzərindən deyil, beynəlxalq hüquq normaları ilə yanaşmaq lazımdır. Hadisələrə global baxmaq lazımdır. Türkiyə hökuməti hazırda aktiv şəkildə bu proseslərdə iştirak edir. Faktiki olaraq, Türkiyə Suriya ərazisinə qoşun yeridib, orada terroristlərə qarşı çox ciddi mübarizə aparır. Bu proseslər artıq Mosul və Kərkükün azad olunmasına geti-



rib çıxarıb. Bu nəhəng zonada türklərin qırılmasını təbii ki, qınayırıq. Orada hansısa millətin qırıldığı düz kimi qəbul etmək olmaz. Biz orada gedən prosesin özü ilə bağlı mövqeyi bildirik. Hökuməti orada yaşayan türklərə, etnik qruplara humanitar yardım etməyə çağırıraq. Azərbaycan müxalifətinin bundan artıqna gücü çatmır. Bundan artıq ideya, fəaliyyət göstərsək, bu, həm beynəlxalq hüquq normalarına, həm də Mosul və Kərkükdə yaşayan türklərə zidd ola bilər. Orada türklərə qarşı xüsusən bir əməliyyat getdimi biz də səsimizi qaldırmadıq? Bunlar olmadığına görə xüsusən mövqeyi də ortaya qoymuruq. Azərbaycan hökuməti humanitar yardım edə, eləcə də, qaçqınları yerləşdirə bilər, xəstələrini də ölkə daxilində müalicə etmək mümkündür. Azərbaycan bundan artıqna edə bilməz. Həmin münasibət zonasına gedən ölkənin özü üçün təhlükə vəziyyət yaranar. Azərbaycan hərbi yolla müdaxilə edə bilməz. Bizim də tələssüf ki yoxdur. Bizim də münasibətimiz bəyanatlardan o tərəfə keçmir. Azərbaycan mediası da həttə bəyanatlarımıza belə yer ayırmır".

**KXCP sədri Mirmahmud Mirəliov hər zaman bu məsələlərə partiya olaraq münasibət bildirdiklərini qeyd etdi:** "Azərbaycan hökuməti adından hər hansı bir addım atılmamalıdır. Əgər dövlət burada addımlar atmırsa, bunun günahını müxalifətdə axtarmaq lazımdır. Müxalifət bacardığını edir. Gənclərimiz bu istiqamətdə işlər görürlər. Biz özümüz də bəyanatlarımızı veririk. Sadəcə, müharibə elan edə bilmirik. Bu, bizim gücümüzün kənarıdır. Azərbaycan hökuməti "Biz azərbaycanlıyıq" deyənlərə belə sahib durmur. Bu məsələ hökumət tərəfindən dəstək qazanmalıdır. O da tələssüf ki yoxdur. Bizim də münasibətimiz bəyanatlardan o tərəfə keçmir. Azərbaycan mediası da həttə bəyanatlarımıza belə yer ayırmır".

□ Cavanshir ABBASLI

Azərbaycanda bank sektoru tarixinin ən böhranlı dövrünü yaşayır. Faktiki olaraq, əksər banklar bu böhrandan sağ çıxma bilmək üçün bir kənara çəkilərək, fəaliyyətlərini minimuma endiriblər. Əksər banklar kredit verilməsini dayandıraraq, bir çoxu isə çox çətin şərtlərlə kredit verir. Dollar satışı ilə bağlı da məhdudiyətlər var. Dollar satışından imtina edən banklar da istisna deyil.

Bəs görəsən, qanunvericilikdə bu kimi hallar necə nəzərdə tutulub? Bankın kredit verməmək və ya valyuta satmaqdan imtina etmək hüququ varmı?

"Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandıraraq hüquqşünas, bank sektoru üzrə ekspert Əkrəm Həsənov qeyd etdi ki, qanunvericiliyə görə bankların kredit verməkdən tam şəkildə imtina etmək hüququ yoxdur, minimum 6 ayda 1 dəfə kredit verilməlidir: "Bank kredit vermə fəaliyyətində sərbəstdir. Yeni istəyir verir, istəyir vermir. Kimə istəyir verir, kimə istəyir vermir. Qanunvericilik çərçivəsində şərtləri də müəyyən etməkdə sərbəstdir. Çünki öz riskidir. Amma 6 ay ərzində azı 1 kredit verməlidir. Əks halda, "Banklar haqqında" Qanunun 16.1.5-ci maddəsinə əsasən lisenziyası ləğv oluna bilər. Yeni reallıqda onsuz da bank təbii ki məsələ kredit verir. Bundan imtina edənlər isə hər halda, formal da olsa 6 ayda 1 kredit verir. Sadəcə, geniş kredit fəaliyyətindən imtina edirlər ki, bu da onların öz işidir. Buna görə hüquqi cəhətdən pozuntu yoxdur. Sadəcə, iqtisadi və idarəetmə problemi var: kredit verməyən banklar kimə lazımdır axı? Belə bank sistemi kimə lazımdır? Bank kredit vermirsə, gəliri necə əldə edəcək? Gəliri yoxdursa, əmanətlər üzrə fa-



## Kredit verməyən bankların lisenziyası ləğv oluna bilər

Əkrəm Həsənov: "Belə bank sistemi kimə lazımdır?"



izləri haradan ödəyəcək? Belə banka, belə bank sistemində etibar etmək olmaz. Bu bank yox kimidir".

Dollar alış-satışı ilə bağlı qoyulan məhdudiyətlərə gəlinə, Əkrəm Həsənov qeyd etdi ki, bir çox bankların dollar alıb, sat-

maqdan imtina etməsi qanunsuzdur: "Mübadilə şöbələrinin təşkili və mübadilə əməliyyatlarının aparılması Qaydaları"nın 8.6-cı bəninə əsasən əməliyyat günü ərzində xarici valyuta və ya manat vəsaitləri qurtardıqı hallar istisna olmaqla, mübadilə şöbəsində yalnız alış və ya yalnız satış əməliyyatlarının aparılmasına yol verilmir. Yeni dollar alırsa, həm də satmalıdır (əgər kassada valyuta varsa, təbii). Limit qoymaqda isə məhdudiyət yoxdur, öz işidir. Təbii, belə limit qoyursa, deməli, Mərkəzi

Bankdan dollar ala bilmir. Bu da artıq Mərkəzi Bankın işinin qüsurdur. Rəsmi məzənnəni müəyyən edir, amma dolları banklara kifayət qədər satmır".

Ekspert onu da vurğuladı ki, bankların hazırki durumda kənara çəkilməsi vətəndaşların da ölkənin maliyyə sistemində və banklara olan inamını azaldır: "Bank kredit verəndə və mübadilə əməliyyatı aparanda məqsədi gəlir əldə etməkdir. Bunu etməsə, deməli, maliyyə sistemində özü də inanmır. Maliyyə sisteminin tərkib hissəsi olan bank sistemə inanmırsa, müştərilər necə inansın? Əslində bu, çox təhlükəli vəziyyətdir. Aidiyyəti qurumların işinin bərbad olduğundan xəbər verir".

□ Nərgiz LİFTİYEVA



## "Çudo Peçka"nın sahibi ölkədən qaçmağa hazırlaşır

İşçilər iaşə şəbəkəsinin müflis olduğunu da bildirirlər

"Çudo Peçka" mağazalar şəbəkəsində çalışan işçilər 8 aydır ki, əmək haqlarını ala bilmirlər. İşçilər modern.az saytına açıqlamalarında şirkətin rəhbəri Anar Cəlilovun buna görə məsuliyyət daşdığını deyiblər.



"8 aydır ki, əmək haqlarımızı ala bilmirik. Dəfələrlə Anar Cəlilovla etirazımızı bildirmişik. Bizə deyir ki, "3 gündən bir gəlib 20 manatınızı alıb gedin. Sizə 2000 manatı birdəfəlik verən deyiləm". Onun 3 gündən bir təklif etdiyi 20 manatla nə etmək olar? Kirayədə qalanlarımız var. İşığın, qazın pulunu necə verək? Necə dolanaq 20 manatla?"

İşçilər "Çudo Peçka"nın müflis olduğunu da bildiriblər. "Çudo Peçka" şirniyyat mağazaları şəbəkəsi çökmək üzrədir. Anar Cəlilov da çox yaxşı bilir ki, biznesi çökür. Ölkədən qaçmağa hazırlaşır. Ona görə də işçilərin əmək haqlarını verməyi düşünmür".

İşçilər bir neçə yerə şikayət edəcəklərini də deyiblər. Qeyd edək ki, baş verənlərlə bağlı "Çudo Peçka" mağazalar şirkətinin sahibi Çingiz Cəlilovun oğlu Anar Cəlilov polis bölməsinə çağırılıb. Xatırladaq ki, Anar Cəlilov daha əvvəl müğənni Röya-nın keçmiş həyat yoldaşı kimi tanınmışdı.

# Dollar kreditləri təkzibi- hökumət vətəndaşları sevindirmədi

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası bildirib ki, dollar kreditlərinin köhnə məzənnə ilə ödənilməsi məsələsi gündəmdə deyil, ekspertlər durumu qiymətləndirir

Dollar kreditləri ilə bağlı problemin başlanmasından iki ilə yaxın vaxt keçir. Bu müddətdə hökumət problemin həlli istiqamətində əməli addım atmayıb. Hətta dövlət rəsmiləri dəfələrlə bankları dəstəkləyəcək açıqlamalarla çıxış ediblər. Reallıq isə odur ki, kreditlərin əhaliyə dollarla verilməsi qanunsuz olduğu halda, banklar bunu etməklə əhalini çətin duruma salıblar. İndi isə hökumət və banklar, o cümlədən səlahiyyətli şəxslər problemi həll etməkdə maraqlı görünmürlər.

İki gün əvvəl Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının bu problemi həll etmək istəyi ilə bağlı xəbər yayılsa da, dərhal təkzib edildi. "İstiqal.az" bildirdi ki, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ölkədə bank sektorunun problemlə aktivlərini "bir dam altında" birləşdirməyi planlaşdırır. Palatanın Direktorlar Şurasının sədri Rüşad Aslanlı Milli Məclisin (MM) İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında bildirib ki, hökumət artıq müəyyən müddətdir problemlə aktivlərin idarə edilməsinin institusionalaşdırılmasını müzakirə edir: "Müvafiq hesabat artıq Prezident Administrasiyasına təqdim edilib. Maliyyə Sabitliyi Şurası artıq bunun üzərində çalışır və böyük ehtimalla yaxın günlərdə qərar qəbul olunacaq".

Palata bu xəbərdən sonra bir cümləlik təkzib yayaraq borclulara bəd xəbər açıqlayıb: "Diqqətinizə çatdırırıq ki, dollar kreditlərinin köhnə məzənnə ilə ödənilməsi məsələsi hazırda gündəmdə deyil və xəbər həqiqəti əks etdirmir".

İqtisadçı alim Fikrət Yusifov musavat.com-a açıqlamasında bildirib ki, vaxtı keçmiş və bu səbəbdən problemlə kreditlər kimi dəyərləndirilən borcların məbləği getdikcə artır: "Mərkəzi Bankın internet sahifəsində yayımlanan statistik məlumatlara görə, bu sahədəki vəziyyət bir o qədər ürəkəçən deyil. Cari ilin yanvar ayında banklar tərəfindən verilmiş ümumi kreditlərin həcmi 21199,5 milyon manat olub. Səkkiz ay ərzində bu məbləğ 4,4 milyard manat və ya 20,8 faiz azalaraq, 16839,7 milyon manata təşkil edib. La-



kin buna baxmayaraq, həmin dövrdə gecikmiş kreditlərin həcmi 278,3 milyon manat və ya 21,2 faiz artmışdı".

Ekspertin sözlərinə görə, gecikmiş və sonradan problemlə kredit statusu alan bu borcların böyük bir hissəsini vaxtilə vətəndaşlara yüksək faizlərlə xarici valyutada verilmiş kreditlər təşkil edir: "Manatın son devalvasiyasından ötən müddət ərzində Mərkəzi Bank və Maliyyə Bazarlarına

Nəzarət Palatası tərəfindən banklara problemlə kreditlərlə bağlı ünvanlanan tövsiyələr demək olar ki, səmərə vermədi. Müşahidələr onu göstərir ki, bəzi banklar bu tövsiyələri nəinki qəbul etməyiblər, əksinə, bunun əvəzində krediti ödəmə bilməyən müştərilərə müxtəlif formalarda təzyiqli göstərmək yolunu seçiblər. Bu yolun nə qədər səmərəli olabilecəyini anlamaq çətinidir. Hesab edirik ki, nə qədər gec de-

yil, banklar məsələyə baxışlarında ciddi dönüş etməlidirlər. Onların bütün söyləri problemin kökündə dayanan ən mühüm məsələnin- əsas borcun qaytarılmasını təmin etməyə yönəldilməlidir. Bu gün borcun əsas hissəsini qaytarmaqda çətinliklə üz-üzə qalmış müştərilərdən yüksək faiz, gecikən hər gün üçün cərimə tələb etməklə banklar eyni zamanda öz durumlarını ağırlaşdırmış olurlar".

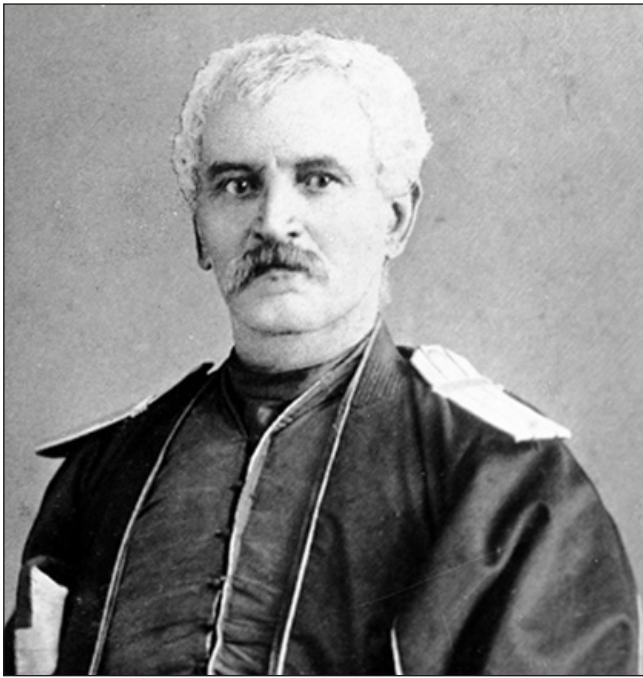
F.Yusifovun sözlərinə görə, bu yolla ən yaxşı halda problemin 10-15 faizini həll etmək mümkün olar: "Bəs hansı addımları atmaq daha real ola bilər? İlk növbədə belə kreditlər üzrə hesablanmış faizlər və cərimələr silinməlidir. Burada müştərinin razılığı ilə onun real imkanlarına uyğun simvolik bir faiz dərəcəsi müəyyən edilə bilər. Əsas məsələ isə kreditin ödənilmə vaxtının maksimum uzadılmasıdır ki, müştəri onu hissə-hissə qaytara bilsin. Əks halda, vaxtı keçmiş kreditlərin həcmi daha da arta bilər ki, bu, banklar üçün arzuolunan deyil".

O qeyd edib ki, müştərilərə yüksək faizlə xarici valyutada verilən kreditlərin bankları hara gətirib çıxardığı göz qabağındadır: "Son bir ildə 11 bank bağlanıb. Yerdə qalan bir çox bankların da durumu heç də yaxşı deyil. Borcun qaytarılma bilməməsi səbəbindən pis kreditlərin həcmində artımın bankın vəziyyətinin getdikcə ağırlaşması deməkdir. Bağlanan bankların demək olar ki, hamısı

apardıqları yanlış kredit siyasətinin qurbanına çevrildilər. Xarici banklardan 3-4 faizlə götürdükleri kreditləri öz müştərilərinə 20-28 və bəzən bundan da artıq faizlə verərək banklar bu siyasətin bir gün onları hara gətirib çıxaraçağının fərqi olmalı idilər. Əslində bu daha çox qazanmaq hərisliyinin yaratdığı bir mənzərədir. Bu mənzərə bu gün də ölü kreditlərə münasibətdə dəyişə bilmir. Bir çox banklar bütün riskləri göz önünə alıb, yaranmış vəziyyətdə belə maksimum qazanmaq həvəslərini boğa bilmirlər".

F.Yusifov deyib ki, indi artıq Maliyyə Sabitliyi Şurası, Mərkəzi Bank və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası tərəfindən görülən tədbirlər nəticəsində kreditlərin verilməsi sahəsində müəyyən dönüş yaranıb: "Kredit bürolarının fəaliyyətə başlamasından sonra bu məsələdə ciddi qayda yaradılacağı şübhəsizdir. Yeni artıq banklar kredit verməzdən öncə müştəri haqqında müfəssəl məlumat əldə edə biləcəklər. Bir məsələni unutmaq lazımdır deyil ki, bank sektoruna vətəndaşlarımızın inamının bərpa olunmasında problemlə kreditlərlə bağlı atılan hər bir addım əhəmiyyətlidir. Əgər bu gün bank özündən asılı olmayan səbəbdən krediti vaxtında ödəmə bilməyən müştərisinə tərəf getmək əvəzinə, onu özündən uzaqlaşdırırsa, bu, bütövlükdə bank sistemində olan inamın azalmasına səbəb ola bilər".

□ Röya RƏFİYEVA



**A**raşdırmaçı jurnalist, yazıçı Dilqəm Əhmədinin üzə çıxardığı - cümhuriyyətimizin banisi Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin böyük mütəfəkkir Mirzəli Fətəli Axundov haşır etdiyi məqalə müzakirə olunan məsələlərdən biridir. Rəsulzadə 1955-ci ildə "Azərbaycan" jurnalında çap olunan yazısında Axundovun ateist olmadığını bildirib.

Cümhuriyyətimizin banisi Axundovun yaradıcılığının əsasını hürriyət, insanlığın şərəf və heysiyyəti, düşüncəyə sərbəstliyi və hər cür istibdad təzyiqindən qurtulma əzmi olduğunu qeyd edərək, bu azadlıqları məhv və təhdid edən siyasi, ictimai və dini hər cür qurumların onun əsərlərində tənqid olunduğunu yazıb. Rəsulzadə sovet dövründə qəsdən böyük mütəfəkkirin ateist kimi ictimaiyyətə təqdim olunduğunu məqaləsində qeyd edib.

**Geniş məqalədə əsas diqqətçəkən hissələr bunlardır:** "Kommünizmin ana fikri olaraq qəbul edilən allahsızlıqdan bəhs edərək, bolşeviklər daha çox Mirzə Fətəlinin adını çəkirlər. Onun ateistliyindən bəhs edirlər. Bu, bir iftirdir. Bu yalana əslə inanmayın. Mirzə Fətəli yuxarıda söylədiyimiz kimi, Allah fikri-

nə, yeni mütləq həqiqət idealına qarşı qətiyyətlə mücadilə etmirdi. Onun mücadilə apardığı şey iman və düşüncəyə mütəllib olan şxolastik təkəkkür tərzidir. Bu cür düşüncə tərzini bütün mahiyyəti ilə sovetlərdə hakimdir. O sovetlərdə ki, kommunizmin xaricində heç kimə fərqli bir dünyagörüşünə sahib olmaq haqqı verilmir. Sovetlər dövlətinin dəstəklədiyi rəsmi əqidə bütün sovet vətəndaşları, daha doğrusu, bolşevik kölələri üçün məcburi bir mahiyyət daşımaqdadır. Əksini düşüncələrinin yeri, edam edilmədiklərsə, ya məhbəs, ya da əsir düşərgələridir.

Əziz azərbaycanlılar, bir daha təkrar edirik: Bolşevik agentlərinin, sovet ədəbiyyatçı və dirnaqarası tənqidçilərinin nəqarətlərinə əsla inanmayın! Söz azadlığının, mətbuat sərbəstliyi-

# Axundovla bağlı yüz ilin müzakirəsi yenidən başladı - "ateist deyilmiş..."

**Mehriban Vəzir: "Axundov ateist də, deist də sayıla bilər"**

nin, inanc, din və düşüncə istiqalının, liberal dövlət üsul-idarəsinin böyük mücahidi; formaca, məzmunca da milli və müasir Azərbaycan ədəbiyyatının qurucusu və latın kökdən gələn yeni Türk əlifbasının qəbulu üçün savaşan böyük islahatçı Mirzə Fətəlinin, bu unudulmaz hürriyət qəhrəmanının, təqdis etdiyi bütün əsasları kökündən rədd edən kommunizmə və bu doktrinin təmsilçiləri olan bolşeviklərə dost olması qətiyyətlə təsəvvür edilə bilməz".

Rəsulzadənin məqaləsinin üzə çıxmasından sonra Axundovla bağlı müzakirələrdə müxtəlif fikirlər səslənməkdədir. Bir tərəf Axundovun ateist olması fikirlərinin üzərində israrla dayanır, digər tərəf isə Rəsulzadənin məqaləsindəki fikirlərlə razılaşıb və bundan çıxış edərək dahi yazının deist olduğunu iddia edirlər. Hətta Axundovun bugünkü dövrə yaşasaydı, nə ateist, nə də deist olmayacağını düşüncələr də var. Kommunizm dövrünün təbliğatının Axundovun ateist olması fikirlərini daha çox cəmiyyətin beyinlərinə həkk etdiyini söyləyənlər də az deyil.

**Yazıçı-publisist Mehriban Vəzir hesab edir ki, yaşadığımız dövrlərdə tarixi şəxsiyyətlərə daha çox ideoloji müstəvidən**

yaşamışıq: "Elə bir rejimlərdə yaşamışıq ki, orada hər kəsə, hər tarixi hadisəyə, hər tarixi şəxsiyyətə ideoloji müstəvidən yaşamışıq. Ona görə də istədiyimizi ateist, dindar, xurafatçı etmişik. İlk növbədə, tarixi şəxsiyyətlərimiz olduğu kimi öyrənilib, cəmiyyətə təqdim olunmalıdır. Rəsulzadə elə bir dühadır ki, o, bilmədiyini danışmaz və yazmaz. Onun Nizami və ədəbiyyata aid digər əsərlərini oxuyanda görürsən ki, bu şəxs bu sahənin də dərin bilicisidir. Sözsüz ki, o, Axundovu çox gözəl bilir və tanıyır. Buna görə onun fikirlərinə çox ciddi yanaşıram. Həqiqətən o vaxt xurafat elə bir səviyyədə idi ki, Axundov o çərçivələri darmadağın etməyə məcbur idi. Həmin vaxtlarda da o, ateist kimi görünə bilərdi. Axundov tək o çərçivələri darmadağın etməyib. Onun eyni zamanda Füzuli ilə bağlı da fikirləri var. O, ümumiyyətlə, Füzulini şair saymayıb. O böyüklükdə dühəni Axundov tənqid edib, darmadağın edib. Bunun sonrakı nəticələrinə baxın. Düşünürəm ki, Axundov Füzulinin böyüklüyünü çox gözəl bildirdi. Füzulidən sonra gələn şairlər onun təsirindən çıxıb bilmir, güldən, bülbülün yazırdılar. Yalnız bu çərçivələr dağıdılandan sonra Azərbaycan ədəbiyyatında yeni modern



janr meydana çıxdı. Axundov bu aspektdən yaşamaq lazım idi ki, o, avanqard düşüncəli şəxsdir və keçmişin əsarətinə düşmüş amilləri dağıdıb. Buna görə o ateist, Füzulini anlamayan kimi görünə bilər. Axundov o qədər güclüdür ki, cəmiyyətdə belə görünməkdən qorxmayıb. Onu necə sayırlarsa sayırlar, o böyük dahidir. O zamanlar onu ruhani dairələr kafir elan edib, dəfninə belə gəlmədilər. Ruhənilərin sözlərini heç vaxt ciddiylə almamışam. Çünki onlar hər zaman işğalçıların tərəfində durublar. Axundov ateist də, deist də sayıla bilər. Kimin hansı rəqəsdən baxmasından hər şey asılıdır. Bütün hallarda Axundov yenidən öyrənilməlidir".

**Yazıçı-publisist sovet dövründə Axundovla bağlı aparılan təbliğata da toxundu: "Əvvəlki ta-**

rixdən gələn vasitələr lazım idi. Ona görə də kommunistlər bundan Axundovla qarşı istifadə etdilər. Allahsızlığın, ateizmin köklərinin olduğunu göstərdilər. Ateizmin köklərinin olması da təbiidir. Bütün cəmiyyətlərdə dinə, Allaha inanmaq və inanmayanlar var. Bunun olması məqbuldur və belə də olmalıdır. Mirzə Cəlil artıq öldüyünü hiss edəndə Həmidə xanıma birinci sözü o olur ki, molla çağırmağın. Şəkillərdən görünür ki, üzünə qəndə kostyumla dəfn olunur. Xurafat dövrü insanları o qədər uçuruma aparmışdı ki, bu insanların sözlərini deməyə məcbur olurdular. Bundan sovet hakimiyyəti istifadə edirdi. Deyirdilər ki, Mirzə Cəlil mollalara qarşı vuruşub və ona görə öləndə molla çağırmağın. Hər kəsin həyatında olan şeylərdən alət kimi istifadə olunub".

**□ Cavanshir ABBASLI**

# Azərbaycanda psixoloq xidmətləri neçəyədir?

**Dəyanət Rzayev: "1 seansın qiyməti 40-50 manat arasında dəyişir ki, bu da baha hesab olunmur"**

**P**sixologiya və psixiatriya - hər ikisi də ruhi sağlamlıqla bağlı sahələrdir. Hər ikisi eyni sahə ilə bağlı olsa da, aradakı yeganə fərq psixiatrların tibb təhsil almasıdır. Buna görə fiziki səbəblərdən doğan psixoloji problemlərin həlli üçün psixiatra müraciət edilir. Bu cür problemlərlə bağlı dərman müalicəsi müəyyən etmək psixiatrların işidir. Psixoloji problemlə bağlı psixoloq yanına gedənlər dərman müalicəsi üçün psixiatra yönləndirilir. Ancaq Azərbaycanda insanlar psixoloq və ya psixiatr yanına getməyi özlərinə kompleks edirlər.

Bu mental xüsusiyyətlər isə bəzən sonda faciələrə səbəb olur. Qeyd edək ki, xarici ölkələrdə psixoloq yanına getmək bir növ rahatlıq məqsədi daşıyır. Qonşu Türkiyədə demək olar ki, insanlar tez-tez psixoloqa müraciət edirlər. Azərbaycanda isə quru söhbətə pul verməyin ağılsızlıq olduğunu düşünənlər çoxdur. Halbuki hər birimiz yolda öz-özünə danışan insanlarla, nəqliyyatda adi bir narazılıqdan coşan sürücülərlə və sair bu tipli hadisələrlə rastlaşırıq. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycanda çoxlarının ciddi psixoloji problemi var.

Maraqlıdır, Azərbaycanda psixoloq yanına getmək neçəyə

başla gəlir? Ümumiyyətlə, insanlar hansı hallarda psixoloqa müraciət etməlidir?

**Psixoloq Elnur Rüstəmov Azərbaycanda psixoloji xidmətin qiymətinin aşağı olduğunu dedi:** "Əgər insanların iqtisadi, hüquqi problemləri varsa, psixoloqa müraciət etməsələr. Əgər insanların ürəyində ağrımlar varsa, kardioloqa getsinlər. Yox, əgər o ürək ağrısı psixoloji səbəblərdədirsə, həkim tövsiyə etdikdən sonra psixoloq yanına getsinlər. İstər ailədaxili problem, istər uşaqların, istərsə də yeniyetmə problemi əgər psixoloji səbəblərdən qaynaqlanırsa, ona psixoloq dəstəyi vacibdir. Psixoloq dəstə-



yi dünyanın hər yerində var. Azərbaycanda psixoloji dəstəyin Avropa ilə müqayisə edilməsi qüsurludur. Çünki Avropada tətbiqi psixologiyanın yaşı Azərbaycandan çoxdur. Psixoloqla psixiatrın fərqi ayırd edə bilməmək yaxud da psixoloqa gedirəmsə, qonşular bilməməlidir kimi sti-

malar Avropada yoxdur. Bu kimi düşüncələr yalnız Azərbaycanda var. Düzdür, bu əvvəlki kimi deyil. Azərbaycanda psixoloji dəstəyin qiymətinə gəlincə isə bu elə də baha deyil. Avropa ölkələrində psixoloq yanına getmək 150-300 avrodur. Düzdür, bu qiymət mütəxəssisdən onun

təcrübəsindən asılı olaraq dəyişir. Azərbaycanda psixoloji dəstəyin ödənişi Avropa ilə müqayisə olunanda aşağıdır. Yeni baha deyil. Adi Rusiya ilə də müqayisə etsək görürük ki, aşağıdır. İnsan var ki, özündə xəstəlik axtarır. Bu cür insanlar iki aydan bir gedib analiz verirlər. Analiz də kifayət qədər pul xərcləyirlər. Ancaq demirlər ki, o analizin qiyməti bahadır. Ancaq ailədaxili problemi, fobiya olan adam 3 ay psixoloqa gedir və 200 manat pul xərcləyirsə, bu baha olur. Axi psixoloq həkimdən fərqli olaraq hər pasiyentlə 1 saat müddətində işləyir. Ancaq həkim 1 saat müddətində 4 nəfər xəstə qəbul edir. Bunu da nəzərə alın. Əslində bu da adət-ənənələrdən qaynaqlanır. Söze pul verməzlər. «Söz deməklə nə düzələcək ki, bunu nəm və ya rəfiqəm də mənə deyir» düşüncəsi var. Ancaq bunun metodikası var. Hansı problemə görə hansı psixoterapiya tətbiq olunacaq".

**İnsanların neçə seansa rahatlıq tapacağı məsələsinə gəlincə isə psixoloq bunun adama və problema bağlı olaraq dəyişdiyini dedi:** "Avropa ölkələrində psixoloji xidmət tibbi siqortaya aiddir. Amerika və Avropa ölkələri psixoloqların qarşısına şərt qoydu ki, elə bir terapiya edin ki, qısamüddətli və problemə köklənmiş terapiya olsun. Bu terapiyalar göstərdi ki, 7-8 seansa problemlər müəyyən qədər həll olunur. Elə problem var ki, dərinidir. İnsan 3 ay müddətində psixoloqa gedir. O 3 ay müddətində həftədə iki dəfə gedir. Onu da 3 aya vursaq, bu 24 saat edir. Əgər sizin narahatlığınız varsa, psixoloqa gedib prob-

lemi həll edə bilərsiniz, bunun nəyi pisdir?! Necə olur ki, insanlar eyləncə mərkəzinə pul xərcləyirlər, o da demirlər. Amma özünün ruhsal probleminə pul xərcləməyə narahatdırlar. Necə olur ki, hansısa rəqqasənin oynamağına 50 manat verir, amma psixoloqun işləməyinə 25-30 manat verə bilmir. Biz nə qədər ailələrlə, uşaqlarla işləyib onları həyata geri qaytarmışıq. Nə qədər ailələri boşanmadan geri qaytarmışıq".

**Digər psixoloq Dəyanət Rzayev isə bir seansın 40-50 manat arasında dəyişdiyini dedi:** "Avropada psixoloji xidmət tibbi siqortaya daxildir. Amma bizdə elə bir şey yoxdur. Psixoloq da haradasa işləyirsə, həmin yerin icarə haqqı və digər xərcləri var. Bu işin asan bir iş olmadığını da nəzərə almaq lazımdır. Bu mənəvi bir işdir. Ancaq bu gün bu sahədə fərdi daqqılar çox olduğu üçün psixoloqlara etibar azalıb. Bizim yanımıza gələnlərdən eləsi olmayıb ki, nəticəsiz olsun. Bizə müraciət edənlər çoxdur. Bir kurs 12 seansdır və həftədə 1 dəfə keçirilir. 1 seansın da qiyməti 40-50 manat arasında dəyişir ki, bu da elə də baha hesab edilmir. Bizə daha çox ailə problemləri ilə bağlı müraciət edirlər".

Qeyd edək ki, bugünlərdə xanım deputat Kamilə Əliyeva "Psixoloji yardım haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı psixoloqları insanların soymağda ittiham edib. O bildirib ki, həmin yerlərdə işləyənlərin çoxu müəyyən sertifikat almaqla insanların, xüsusilə də uşaqların gələcək taleyi ilə məşğul olurlar ki, bu da qanunaziddir.

**□ Günel MANAFLI**

# İqtisadçıların təkliflərini hökumət nəzərə alırmı... İqtisadçı alimlərdən iki fərqli fikir

Ölkədəki böhranlı durum, manatın vəziyyəti, çıxış yolları barədə ekspertlər dəfələrlə hökumətə təkliflər göndəriliblər. Həmin tənqid və xəbərdarlıqların hökumət tərəfindən nəzərə alınb-alınmadığı barədə hökumət rəsmiləri tərəfindən hər hansı fikirlər səslənməsə də, ekspertlər təkliflərinin eşidilmədiyini qənaətləndirirlər.

Keçmiş maliyyə naziri Saleh Məmmədov bundan təəssüfləndiyini vurğuladı: "Əlbəttə, istifadə olunsaydı, iqtisadiyyat bu gündə olmazdı. İnanın, Azərbaycanın taleyindən başqa mənə heç nə maraqlandırmır: nə müxalifətçilik, nə iqtidarçılıq, nə vəzifə, nə Azərbaycanda biznes.

Heç dəvət alsam belə, işləmək imkanım yoxdur. Alim kimi mənim vəzifəm elmi araşdırmalardır, bunu da mənə elə gəlir ki, çox da pis eləmirəm. Amma hökumət hər bir vətəndaşın təkliflərini, araşdırmalarını dinləmək, qəbul dursa, təbiiq etmək, qəbul deyilsə, əsaslandırılıb və insanlara elan etmək məcburiyyətindədir, bunu etməlidir. Çox böyük məmnuniyyətlə iradları, arqumentləri qəbul edərdim. Vergi ödəyiciləri hesabına ölkədə iqtisad elmi ilə məşğul olan onlarla institut, universitet, agentliklər,



dövlət orqanları üçün yüz milyonlarla pul xərclənir. Bu qədər pul hesabına görülməyən iş üç-beş nəfər tərəfindən təmənnaş yerinə yetirilirsə, bunu dəyərləndirmək lazımdır. Əslində bizim təkliflər heç də prezidentin istədiklərindən, strateji məqsəd və planlarından kənara çıxmır, bu vəzifələrin yerinə yetirilməsinin icra mexanizmidir. Belə olduğu halda niyə yerinə yetirilməməlidir, anlaşılmalıdır.

Kosmetik təmir deyil, köklü islahatlarla, iqtisadi inkişaf fəlsəfəsini, idarəetmə

sistemini və insan psixologiyasını tamamilə dəyişməklə inkişafa nail olmaq olar. Strateji məqsəd - ölkənin inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsinə qaldırmaq, ən azı birinci onluğa qalxmaq və bütün tədbirlərin bu məqsədə yönəldilməsidir. Ölkənin prezidenti və həmçinin əksəriyyət müxalif qüvvələr dəfələrlə bu strateji məqsədi açıqlayıblar. Amma məqsədi müəyyən etməyə hələ hər şey deyil, gerek ona çatmaq. Bunun üçün geniş iqtisadi araşdırmalar aparılmalı, iqtisadi inkişaf fəlsəfəsi işlənməli, hazır programın müzakirəsi üçün Ümumxalq konfransı keçirilməli və nəticə xalqa elan olunaraq işə başlanmalıdır".

S.Məmmədov qeyd etdi ki, iqtisadi inkişaf fəlsəfəsinin prinsipləri liberallaşma və inhisarın aradan qaldırılması, insan gücünə dayanıqlılıq olmalıdır: "Həmçinin təbii ehtiyatlardan daha çox aralanmaq və fərdi əsaslara güc vermək, elm və texnologiyaların geniş tətbiqi, tranzit iqtisadiyyatı və sair prinsiplər əsasında qurulmalıdır. Bu sahədə bəzi tədbirlərin görülməsinə baxmayaraq, əksəriyyət sahələr inhisardadır və getdikcə daha da güclənir, Azərbaycan iqtisadiyyatı azad deyil, elm və təhsil başqa müsəlman ölkələrindən fərqlənir, ya da daha aşağı səviyyədədir. Böyük dünya banklarından, investisiya fondlarından, maliyyə və sığorta şirkətlərindən biri də yoxdur Azərbaycanda. Vaxtilə HSBC dövlət olmuşdu, "Lenin milli siyasətinin" prinsiplərinə uyğun olaraq ölkədən çıxartdıq ki, "xarici kapitaldan asılı vəziyyətə" düşməyək. Bu bankın 2,4 trilyon dollar aktivləri var, Azərbaycanda qalsaydı, aktivlərinin bir faizini, yeni 24 milyardını burada yerləşdirə bilərdi. Bu da cəmi Azərbaycanın

bank aktivlərindən 2 dəfə çox olardı. Hökumətlərin iş səmərəliliyi ölkəsinin maliyyə qütblüyündə boğmaqla deyil, onu maliyyə ilə tam təmin etməklə ölçülür. İqtisadi sistemimiz müqayisədə çox zəif, bərbaddır. Əgər bu sistemi dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrinin birinə təbiiq etsək, bir il içərisində ən qüdrətli iqtisadiyyat çökəcək".

İqtisadçı ekspert Qubad İbadoğlu isə Azərbaycan Demokratiya və Rifah (ADR) Hərəkatının hökumətə təqdim etdiyi "İqtisadiyyatda əsas və təxirəsalınmaz tədbirlər paketi"ndə olan bir çox məsələlərin ötən dövrdə prezident fərmanlarında və Nazirlər Kabinetinin qərarlarında öz əksini tapdığını dedi: "Bizə müəllif olaraq istinad olunmasa da, təqdim etdiyimiz təkliflərin ayrı-ayrı fərman və qərarlarda yer almasını təqdir edirik. Bizim əsas məqsədimiz təkliflərimizin reallaşmasıdır. Odur ki, bu istiqamətdə hökumətin istənilən təşəbbüsünü dəstəkləyirik. Əsas odur ki, ölkədə islahat olsun, dəyişikliklər baş versin. Amma problem ondadır ki, islahatlara kompleks yanaşma yoxdur. Atılan addımlar sistemə zərər daşıyır, koordinasiya olunmur. Bəzən hökumət rəsmiləri tərəfindən ideoloji cəhətdən bir-birinə zidd təkliflər səsləndirilir, hətta qəbul olunur. Ona görə də ilk növbədə islahatlara keçidin ideoloji əsasları və çərçivəsi müəyyənləşdirilməlidir. Əslində martın 16-da imzalanmış və 6 ay vaxt ayılmış Strateji Yol Xəritəsi buna aydınlıq gətirməli idi. Lakin bu sənədin hazırlanması üçün 6 ay vaxt çox olmasına baxmayaraq, həmin müddətdən 11 gün ötsə də, hələ də Strateji Yol Xəritəsi yoxdur. Baxmayaraq ki, islahatlarda vaxt amili xüsusi əhəmiyyət kəsb edir".

□ Rəy RƏFİYEVA



## Əmanətçilərə verilən kompensasiya yetərlidirmi? Ekspertlər problemlərin olduğunu açıqlayır

Bağlanan bankların əmanətçilərinə kompensasiya verilməsi davam edir. Artıq 10 bankın əmanətçilərinə 624 milyon manatadək kompensasiya ödənilib. Əmanətlərin Sığortalanması Fondu lisenziyası ləğv olunan 10 bankın qorunan əmanətçilərinə ödənilən kompensasiyanın həcmi açıqlayıb.

Bunlar ancaq qorunan əmanətlərlə bağlı rəqəmlərdir. Sığortalanmayan əmanətlərin qaytarılmasından ümumiyyətlə söhbət getmir, onlar faktiki olaraq batıb. Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun rəhbəri Azad Cavadov isə bildiriş ki, qorunan əmanətlərin faiz dərəcəsinə yenidən baxıla bilər: "Söhbət banklara manatla qoyulan depozitlərdən gedir". Onun sözlərinə görə, hər rübün sonunda əsas faktorlar nəzərə alınaraq fondun Himayəçilər Şurası bununla bağlı müzakirə aparır. Daha sonra qorunan əmanətlər üzrə faiz dərəcəsi ilə bağlı qərar qəbul edilir. O bildiriş ki, əmanətlərin faiz dərəcəsi ilə bağlı növbəti müzakirə 3-cü rübün nəticələri açıqlanandan sonra aparılacaq. Hazırda qorunan manat əmanətləri üzrə faiz dərəcəsi 15, dollar əmanətləri üzrə 3 faiz təşkil edir. Qeyd edək ki, bəzi mütəxəssislər manat üzrə faiz dərəcəsinə 18 faizə qaldırmağı təklif edirlər. Onların fikrincə, bu faiz dəhlizi əhalini maraqlandıracaq və onlar əllərinə düşən manatı dəyişməyə üçün dollar axtarmayacaq, əksinə, elə manatda saxlayaraq gəlirliyini artırma biləcəklər.

Ekspertlər isə vurğulayırlar ki, əmanətlərin qaytarılması əslində problemdir. Çünki Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun artıq vəsaiti qalmayıb. Fond Mərkəzi Bankdan kredit alır. Ekspertlər həmçinin ölkədə bağlanmalı kifayət qədər böyük bankların olduğunu da vurğulayırlar. Onların fikrincə, borclarını, yeni əmanətləri qaytara bilməyən bankları vətəndaşlar məhkəməyə verib pullarını tələb etməlidirlər. Həmçinin əmanətləri banklardan geri çəkmək də çıxış yolu kimi göstərilir. Bildirilir ki, bankların əmanətləri qaytara bilməməsi onlara olan inamı daha da azaldır və digər, hələ fəaliyyət göstərən banklarda əmanətçilərin pullarını geri çəkməsi ilə nəticələnir. Bu halda da böyük ehtimalla, bank sistemi çökəcək.

Qeyd edək ki, əhalinin banklardakı əmanətləri azalmaqdadır. Ekspertlər hesab edirlər ki, bank sistemi ağır vəziyyətdədir və əhali də ona etibar etmir. Ekspert Əkrəm Həsənovun sözlərinə görə, "Bank Standard"ın əmanətçilərinin pullarını geri ala biləcəyi dəqiq deyil. Onun sözlərinə görə, müflis olmuş banklarda sığortasız əmanətçilər, ümumiyyətlə, heç nə ala bilməyəcəklər. Ekspertin sözlərinə görə, sonuncu bağlanan "Bank Standard"ın sağlamlaşdırılmamasının səbəbi Maliyyə Nazirliyinin daha banka vəsait xərcləmək istəməməsidir: "Bank ləğv olunanda dövlət bütün pulları yox, yalnız sığortalanmış əmanətləri verir. Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun da pulu olmadığından, Mərkəzi Bankdan kredit götürməlidir. Yeni pullar dövlət büdcəsindən deyil, Mərkəzi Bankdan xərclənəcək".

□ RÖYA

### Elan

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu! Əziz oxucular, xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün zəng etməyiniz və ya email (kioskum.az@gmail.com ailio:kioskum.az@gmail.com) yazmağınız kifayətdir. Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvanə çatdırırıq! Telefon: (012) 434-93-01

## Kişilər!!! Axırmı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- \* Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- \* Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- \* Vaxtıdan tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- \* Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- \* Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- \* Prostat adenomasi (vəzində düyünlərin amala gəlməsi)
- \* Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- \* Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- \* Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- \* Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- \* Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- \* Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- \* Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- \* Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- \* Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- \* Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- \* Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- \* Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- \* Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağırlaşmalar
- \* Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- \* Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- \* Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- \* Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tele: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.


**Cümə söhbətləri**

**B**ismilləh-Rahmə-nir-Rahim! Yaşadığımız məhərrəmlik dönəmi bir çox məqamları ilə əlamətdardır. Önəmli nöqtələrdən biri də, Aşura məktəbinin, həyatın müvəqqətiliyi və bu həyatda yaşamağın insanın müqəddəratına etdiyi təsirlərlə bağlı təqdim etdiyi çatdırışdır. Belə ki, həyat yolundan asılı olaraq, necə yaşamağımızdan, imtahanlarımızı necə verməsindən asılı olaraq, insanlar bir gün haqq-hesab aləmində cavab verəcəklər. İnsan həmişə Allah dərğahında olduğunu xatırlasa, cavab verməli olduğunu unutmasa, əməllərini bu anlama uyğunlaşdırar, günahdan çəkinər, özünə və insanlara zülm etməz.

**Bu dünya - bir azuqə toplamaq yeri**

Əziz Rəbbimiz Öz müqəddəs Kitabında bəndələrinə da'ima onların insan olaraq vəzifə daşmalarını xatırladır. Misal üçün, «Həşr» surəsinin 18-ci ayəsində buyrulur: **«Ey iman gətirənlər! Allahdan çəkinin və hər kəs öz sabahı üçün nə hazırladığına baxsın. Allahdan çəkinin ki, həqiqətən Allah etdiklərinizdən (əməllərinizdən) agahdır.»**

Diqqət yetirsək, görürük ki, mübarək ayədə iki yerdə təqva deyilirdi. Təqva - insana məxsus bir hələtdir, bir daxili durumdur ki, onu günaha doğru getməkdən saxlayır və eyni zamanda, gözəl əməllərə doğru getməyə sövq edir. Bu diqqət yetirmə, insanın həşr gününə hansı azuqə ilə getməsinə dəlalət edir. İnsanlar öz əməllərinə diqqət yetirməlidirlər ki, cavab məqamında peşmançılıq çəkməsinlər. O zaman ki peşmançılığın artıq mənası olmayacaqdır.

Bununla yanaşı, insan xəbərdar edilir ki, Allah Təbarəkə və Təala onun hər bir əməlindən xəbərdardır. Bu bildiriş, pis əməl həyata keçirməkdən çəkindirməni daha da gücləndirir...

Mübarək ayədən digər bir məqam da irəli gəlir. Belə ki, insana azuqə toplamağın zərurəti çatdırılır, bu dünyanın azuqə yeri toplamaq məkanı olaraq fəlsəfi açıqlanır və bununla yanaşı, bildirilir ki, insandan məhz bu dünyada topladığı azuqənin müqabilində haqq-hesab çəkiləcək. Önəmli nöqtə odur ki, bu toplanılmalı olan azuqənin xarakteri də belli edilir. Bu, nə var-dövlətdir, nə sərvətdir, nə saraylar, nə məşinlər, nə də zavod-fabriklərdir. Haqq-hesab günü işləyən dəyər vahidi - həmin təqva xüsu-

# Vəzifə dünyası və hesab aləmi



**Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com**  
**İlahiyyatçı-filosof, İçərişəhər Cümə məscidinin imam-camaatı**

kansız qonşuna, yetimə, qocaya el tutdunmu?

Diqqətçəkən məqamın digəri Əhli-Beytə (ə) bəslənən məhəbbət və onun rəhbərliyini qəbul etmə ilə bağlıdır. Belə ki, ibadət mövzularının qəbulu Əhli-Beytin (ə) rəhbərliyini anlamaq və riayət etməklə şərtləndirilir. Əgər insan Həzrət Peyğəmbərə (s), Həzrət Əliyə (ə), Həzrət Fatiməyə-Zəhraya (s.ə.), İmam Həsən (ə) və İmam Hüseyinə (ə), digər 9 İmama (ə) məhəbbətə bu dünyadan gətirsə, onların rəhbərliyini, öndərliyini qəbul edərək yaşasa və bu hələtdə dünyasını dəyişsə - digər əməlləri də qəbul olunar.

siyyətidir. İnsanda bu təqva varsa, həmin gün kəmərinə gələcəkdir; yoxdursa, digər toplaqlarının heç bir əhəmiyyəti olmayacaqdır.

**Əhli-Beytin (ə) rəhbərliyi**

Təqva anlarının mənasına diqqət edək. Nəzərə almaq lazımdır ki, təqva hansısa amorf kateqoriyalara aid deyil, konkret əməllərlə təsdiqlənən bir xüsusiyyətdir. Bununla bağlı dinimizin dəqiq göstərişləri vardır. Bu sırada ilk növbədə məhz ibadət məsələlərinə önəm verilir. İmam Cəfər Sadiqdən (ə) nəql edilən hədisdə bildirilir: **«Bəndə Allah Təala qarşısında dayanandan sonra soruşulacaq birinci sual - vacib namazlar, vacib zəkat, vacib oruc, vacib həcc və biz Əhli-Beytin (ə) vilayəti haqqında olacaqdır. Əgər bizim vilayətimizi və məhəbbətimizi etiraf edərək bu dünyadan gedərsə, namazı, orucu, zəkati və həcc qəbul olunacaqdır.»**

Gördüyümüz kimi, namaz burada dinin bünövrəsi kimi təqdim edilir, insandan soruşulacaq ilk əməl olaraq çatdırılır. Bu sırada oruc, həcc kimi müsbət və vacib olan əməllər də sadalanır, zəkat kimi toplumun imkansız insanlarına yönəli nəcis ödəmələr də vurğulanır. İnsandan soruşulacaq ki, sənə veriləni necə məsrəf etdin? İm-

kinir. Və Əhli-Beyti (ə) sevməyə də məhz bu prizmadan baxılmalıdır: necə ola bilər ki, insan Əhli-Beyti (ə) sevdini iqrar etsin, amma namaz qılmasın, oruc tutmasın?! Bu, əsla mümkün deyildir. Əhli-Beyti (ə) seven adam içki içməz, qumar oynamaz, pislik etməz, yalan danışmaz, haqq basmaz. Yalnız haramlardan çəkinən və vaciblərə diqqətlə yanaşan insan səmimi olaraq deyə bilər ki, Əhli-Beyti (ə) sevir. Və sevginin dərəcəsi bu mövzulara yanaşma ilə mütənəsbir. Sevgi nə qədər dərindirsə, yaxşıqlara sayğı və pisliklərdən çəkinmə də bir o qədər fundamentaldir.

Ümumiyyətlə, insan özünü aldatmağa meyillidir. İnsan özünü inandırırsa, filan şeyi sevirməyə və filan şeydən acı-

diqini tapır: **«Bəndədən soruşulacaq ilk şey - namazdır. Əgər qəbul olunsaydı, digər əməlləri də qəbul olunar.»**

İnsan namazın bərəkətlərini dərk etsə, bu ibadətdən ayrılmaq istəməz. Həzrət Əlidən (ə) nəql edirlər: **«Bir şəxs namaza dayananda, Allahın bəndəni əhatə etdiyi rəhməti gören iblis, ona paxilliyə baxar.»**

Məşğuliyyətdən, yaşından, durumundan asılı olmayaraq, insan ilk öncə öz gözəl əməllərini məhz namazla təvətləndirməli, Allahın ona bəndə olaraq tövsiyə etdiyi vaciblərə diqqət və məsuliyyətlə yanaşmalıdır.

**Vəzifə dünyası və haqq-hesab aləmi**

Dinimiz insana ayıldıcı məsajlar göndərməklə, onu bihüdə yaşamaqdan, bu günün işini

İnsanın məsul olduğu bir aləmdir. Və o dünyada isə əməl yoxdur - artıq qatar getmişdir, heylənməyin mənası yoxdur, əməllərə görə cavab vermək məqamı yetişmişdir.

Buradan çıxarılacaq ən mühüm nəticə odur ki, insan öz hesab-kitabını bu dünyada aparmalıdır ki, həşr günü peşmançılıq çəkməsin. Zira, o gün peşmançılıq fayda verməyəcəkdir. İmam Museyi-Kazımdan (ə) nəql edirlər: **«Hər gün öz nəfsinin hesabına yetişməyən kəs, bizdən deyildir. Hər kəs baxsın, əgər yaxşı bir əməl edibsə, bundan çoxuna əməl etmək üçün Allahdan uğur diləsin və buna görə Allaha şükür etsin. Əgər pis bir iş görübsə, Allahdan bağışlanmasını istəsin və tövbə etsin.»**

**Bu dünya - dərin bir dənizdir**

Nəzərə alaq ki, dinimiz dünyaya aludə olmağın təhlükələri barədə xəbərdarlıq etməklə yanaşı, çıxış yolu da təqdim edir. İmam Museyi-Kazımdan (ə) nəql edirlər: **«Dünya, dərin dənizə bənzər, çox insanlar onda qərqləniblər. Buna görə (xilas olmaq üçün) sənin bu dənizdə (mindiyin) gəminə gərək İlahi təqva, yüklü - iman, yelkəni - təvəkkül, kapitanı - ağıl, yolgöstərəni - elm və sükənəti də səbir olsun.»**

Mübarək hədisdə insanın nıcatı üçün çox dəqiq və təfəssilatlı resept təqdim edilmişdir. Ən başlıcası, İslam dini, bəzilərinin iddia etdikləri kimi, fatalizmə çəlmir, əksinə, elm və əqli rəhbər tutaraq, dinamik həyat sürməyə dəvət edir.

Nəql olunur ki, Həzrət Cəbrayıl (ə) Həzrət Nuha (ə) buyurmuşdur: **«Ey peyğəmbərlər! Ən yaxşı! Dünyanı necə gördün?»** Nuh (ə) cavabında buyurdu: **«Dünyanı iki qapılı bir ev kimi gördüm. Bir qapısından daxil oldum və o biri qapısından çıxdım.»**

Hətta son dərəcədə uzun ömür sürmüş Həzrət Nuh (ə) da, bu dünya həyatının sürətlə axdığını bildirir.

Həzrət Əlidən (ə) nəql edirlər: **«Dünya - keçid sarayıdır. Qalmaq yeri deyildir. Və burada insanlar 2 yerə bölünür: biri dünyada özünü satıb pozğunluğa alıq edir, o biri isə özünü alır və azad edir.»**

Allah Təala cəmi insanları vaxtının qədrini bilib, ömrünü hədəf yerə sərf etməyənlərdən qərar versin, inşəallah!

Allahım, bizləri dünyaya və axirətdə Həzrət Peyğəmbər (s) və Əhli-Beytə (ə) birgə qərar ver!

Allahım, millətimizin və ümmətimizin qarşısında duran problemlərin həllini, fitnənin aradan getməsinə nəsis et!

Allahım, işğal altında olan torpaqların azad olunmasını, əsirlərin nıcatını nəsis et!

Allahım, insanlarda ləyaqət və dəyanətin yer almasını, 12-ci İmam Həzrət Mehdi Sahib-az-Zamanın (ə.f.) tezliklə zühür etməsinə inayət et! Amin!

ğim gəlir. Amma bu, çox sadə vasitə ilə yoxlanılır. İnsanın əməlləri onun dünyagörüşünün, riayət etdiyi dəyərlərin təzahür yeridir. Əgər insanın əməlləri onun bəyanatları ilə fərqlənirsə, demək özünü aldatma durumundadır.

Bu baxımdan namaz xüsusində əhəmiyyət kəsb edir. Əziz İslam Peyğəmbərindən (s) nəql edirlər: **«Hər şeyin siması var, sizin dininizin də siması namazdır.»**

Beləliklə, insan sözün əsil mənasında müsəlman olmaq istəyirsə, mütləq namaza diqqət etməlidir. Bir çox insanlar var ki, bu məsələ onlar üçün çətin gəlir, lənətlilik iblis namaz ətrafında çətinlik və məşəqət görüntüsü yaradır. Amma gərçəkdə Allah Təala dinini çox sadə olaraq qərar vermişdir və namaz hər bir insanın yerinə yetirə biləcəyi bir əməldir. Əlbəttə, namazın ali keyfiyyəti, ruhun pərvazi - tamamilə ayrı mövzulardır. İnsan edə bilər ki, ibadətində böyük yüksəkliklərə yetişsin, edə də bilər ki, sadə əməl olaraq həyata keçirsin.

İmam Cəfər Sadiqdən (ə) nəql edirlər: **«Allahın yanında ən sevimli iş - namazdır və o, (namaz) peyğəmbərlərin insanlara olan son tövsiyəsidir.»**

Çox insan var ki, müxtəlif xeyriyyəçilik tədbirləri həyata keçirir, elm öyrənir və hesab edir ki, bu əməllər Allaha xoş gəlirdi üçün kifayət edir. Lakin, dinimiz bu stereotipləri dağdır və belli edir ki, işləri Allaha görə görürsənsə, ilk əvvəl onları namazla zinetləndir, namazla zənginləşdir, ixtisasla tərkiblə doldur.

Bu mətləb İmam Muhəmməd Baqirdən (ə) nəql edilən mübarək hədisdə öz gözəl təs-



# MÜSAVAT

Son səhifə

N 239 (6560) 28 oktyabr 2016



## 300 kiloluq qadın dövlətdən polad yataq istədi

**T**ürkiyənin Kahramanmaraş şəhərində yaşayan 300 kilo ağırlığındakı Əminə Qarabulud özünü daşıya bilmədiyini üçün xeyrixah insanlardan polad yataq istəyib. 44 yaşındakı Əminə son 2 ildə daha sürətlə kilo almağa başlayıb və 300 kiloya çatıb.

Eyni zamanda şəkər xəstəsi olan Qarabuludun sol ayağı da xəstəliyinə görə kəsilib. Ağır çəkisi ucbatından ehtiyaclarını həyat yoldaşı və bacısı qızı qarşılayır. 2 aydır xörək yemədiyini, ancaq çəki almağa davam etdiyini deyən Qarabulud bunları deyib: "Niyə çəki aldığımı bilə bilmirəm. Çəkimə görə hərəkət edə bilmirəm, hamamda çimə bilmirəm, çimmək istəsəmdə, kimsə qaldırammır. Mən də millətimdən, həkimlərimdən yardım istəyirəm. Mənə polad yataq versələr, yatsam, rahatlıq taparam. Ən azından yatdığım yerdə çimzdirələr. Çünki burada əyilib qalxa bilmirəm".

## Sahibi atdığı üçün 1 ay küçədə gözlədi

**A**merikanın Miçigan ştatındakı Detroyt şəhərində it onu atan ailəni bir ay boyunca küçədə gözləyib. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verir. Xəbərdə qeyd olunub ki, it ailənin atdığı döşəyin üstündə onun yolunu gözləyib.

Facebook-da Liz Marie adlı istifadəçi öz səhifəsində onun şəklini yayıb və xəbər yazıb. Xəbərdə qeyd olunur ki, bu zibil yeşiyinin və köçən zaman sahiblərinin atdığı mebellərin yanında olub. Amma sahiblərinin iti niyə özləri ilə aparmadığı sual olaraq qalır. Qonşular isə atılan it barədə yerli sığınacağa xəbər veriblər. Müəssisənin əməkdaşı itin uzandığı yere gəlib, yemək ve-



rib və veterinarın yanına aparıb. Amma it düz 11 saat sahibinin qoyduğu əşyaların yanından ayrılmamaqda ısrar edib. Sığınacağın işçisi isə deyib ki, "məne elə gəlir ki, it sahiblərinin onun arxasınca gələcəyini gözləyirdi".

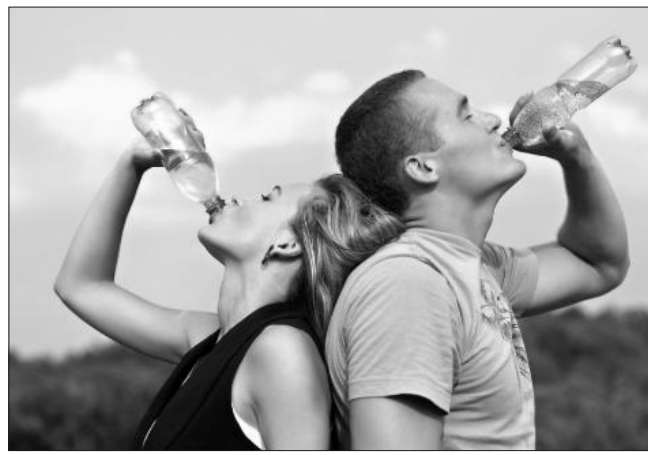
Mayda isə xəbər yayılmışdı ki, sahiblərinin qayıtmasını gözləyən it bir həftə Petrovliovski-Kamçatka aeroportunda gözləyib. İti aeroportda qoyub gedən sahibinin isə onun daşınması üçün pul ödəməyə imkanı və sənədləri olmayıb.

## Gündə bu qədər su içmək lazımdır

**L**azım olan suyun miqdarı insandan insana, yaşanılan mühitə və ya görülən işə görə dəyişir. Soyuq iqlimdə daha dəyişməz bir çalışma tərzi olan biri ilə isti iqlimdə əzələ gücü ilə çalışan bir adamın gündəlik su ehtiyacı çox fərqlidir. Böyüklərdə bu miqdarın bədən çəkisinin 3%-ə yaxın olması lazımdır. Yəni çəkisi 100 kq olan bir adam gündə 3 litr, 50 kq olan bir nəfər isə gündə orta hesabla 1.5 litr su istehlak etməlidir.

Su çatışmazlığı dehidrasyona yol açmaqla yanaşı, susuzlaşdırma, bədəndəki normal funksiyaların davam etdirmək üçün kifayət qədər su sərf edilməyən hallarda görülür. Yüngül susuzlaşdırma bədənin enerjisini sərf edir və insanın yorğun düşməsinə səbəb ola bilər.

Əgər yetərli miqdarda maye sərf edilirsə və nadir hallarda susuzluq hiss edilirsə və gündə 1.5 litr (təxminən 6.3 stəkan) və ya daha çox rəngsiz və ya açıq sarı rəngdə sidik istehsalı varsa, orqanizmə alınan maye miqdarı böyük bir ehtimalla kifayətdir. Əgər insanın bədənində aldığı maye miqdarı məsələsində tərəddüdləri varsa, bir həkim və ya dietoloqla məsləhətləşməlidir. Alınması lazım olan su miqdarının müəyyənləşdirilməsi məsələsində yardımçı olacaqlar.



## Gecə gec yatanlar siqareti ata bilmirlər

**Y**uxu ilə nikotin asılılığı arasında bir əlaqə var. Belə ki, gec yatanların siqaretdən asılılığı daha güclü olur, onlar siqareti ata bilmirlər. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, buna nikotinin orqanizmə təsirinə yuxunu qaçırmaması səbəb olur. Alimlər sosial faktorları da vacib hesab edirlər. Məsələn, gec yatanlar gecələr tez-tez vaxtlarını bar və klublarda keçirirlər. Belə yerlərdə isə adətən çox siqaret çəkilir. Bu mühitdə insanda siqaret çəkmək vərdişi inkişaf edir və ondan yaxa qurtarmaq demək olar ki, mümkün olmur.

Araşdırmaçıların fikrincə, yuxu rejiminin dəyişdirilməsi siqareti atmağa kömək edə bilər.

**QOÇ** - Gök qübbəsi daha çox şəxsi büdcənizdə artım olacağını vurğulayır. Odur ki, bütün enerjinizi məhz deyilən istiqamətə yönəltməyə çalışın. Axşama yaxın aldanma ehtimalınız da var.

**BUĞA** - Təxminən saat 13-ə qədər mübahisə və qalmaqallar gözlənilməyən özünü qoruyun. Sonrakı müddətdə isə vəziyyət qismən sabitləşəcək. İşlə bağlı məsuliyyətinizi dərk edin.

**ƏKİZLƏR** - Ailə üzvlərinizlə bağlı yaranmış problemləri özünü dərd etməyin. Hər şeyi taleyin axarına buraxın. İndi sizə onlara qarşı mülayim mövqə nümayiş etdirmək lazımdır. Səhhətinizə fikir verin.

**XƏRÇƏNG** - Əksər sahələrdə normal gündür. Gök qübbəsi müdafiənizdə durduğu üçün nəzərdə tutduğunuz işlər asan başa gələcək. Günü ikinci yarısında şəxsi büdcənizi artırmaq üçün şans qazanacaqsınız.

**ŞİR** - İş yoldaşlarınızla, qonşu və qohumlarınızla mülayim davranın. Hətta təqsirkar qarşı tərəf olsa da, təmkin göstərərək neytrallığınızın qorumağa çalışın. Müştərək fəaliyyətdən uzaq olun.

**QIZ** - Ulduzların düzümü riskdən uzaq olmağı tövsiyə edir. Əks təqdirdə, cəhdləriniz boşa çıxacaq. Nahar ərəfəsində isə perspektivli danışıqlarda iştirakınız gözlənilir. Pul barədə qənaətcil olun.

**TƏRƏZİ** - Mənfi yüklü Ayın bürcünüzdəki neqativ mövqeyi fəaliyyət sahəsində uğurlarınıza mane olmayacaq. Amma yeni münasibət qurmaq, global problemləri həll etmək, uzaq səfərə çıxmaq üçün uğurlu deyil.

**ƏQRƏB** - Əgər qəlbinizdə kiçik bir iman işığı varsa, gün ərzində Allaha zidd hərəkətlər etməyin. Əksinə, Yaradandan tövbə və bağışlanma diləyin. Heç kimin qəlbine dəyməyin. Saat 16-19 aralığı çox uğurludur.

**OXATAN** - Bu gün ilk növbədə sağlq durumunuza diqqət yetirməlisiniz. Astroloji göstəricilər daxili orqanlarınızda problemlərin baş qaldıracağını göstərir. Qalan işləriniz normal olacaq.

**OĞLAQ** - O qədər də əlverişli gün deyil. Nəzərdə tutduğunuz ciddi planları təxirə salın. Qarşılıqlı münasibətlər zəminində ehtiyatlı olun. Sizə aidiyyəti olmayan məsələlərə müdaxilə etməyin.

**SUTÖKƏN** - Fəaliyyətlə bağlı yeni gedişlər etmək üçün imkan qazanacaqsınız. Bu yönümdə müttəfiqlərinizin köməyindən maksimum yararlanmağa çalışın. Bu gün ziyarətə getmək, dua oxumaq sizə rahatlıq gətirəcək.

**BALIQLAR** - Ailə-sevgi münasibətlərini qaydasına salmaq üçün gözəl fürsətdir. Öz doğruluğunuzu bəyan etmək istəyirsinizsə, bir an da vaxt itirməyin. Pul məsələlərində isə ehtiyatlı olun.

**Qoroskop** (28 oktyabr) Sabuhi Rahimli

**Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!**

## Qadınlar kişilərdən daha zəhmətkeşdir

**Q**adınlar bir ildə kişilərdən 39 gün daha çox işləyir. Bu barədə Dünya İqtisadi Forumunun (WEF) hesabatında deyilir. Bildirilir ki, qadınlar bir gündə kişilərə görə 50 dəqiqə çox işləyir. Bu da bir ildə 39 günə bərabərdir. Ödənişsiz işlərdə qadınların daha çox üstünlük təşkil etdiyi bildirilən hesabatda qadın-kishi arasındakı iş tarazlığının 170 ildən sonra təmin olunacağı qeyd edilir.

Hər il 1 milyard qadın iş prosesinə qoşulur. Gördüyü işin ödənişini alan kişilərin nisbəti qadınlarla görə 34 faiz daha çoxdur. Lakin uşaq və yaşlılara baxmaq, ev işləri kimi pulsuz işlər də daxil edildikdə qadınlar kişilərdən daha çox çalışır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU  
Baş redaktorun birinci müavini:  
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,  
R.Rüstəmov küçəsi  
2528-cü məhəllə ev 44/d  
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:  
Nazim SABIROĞLU

Lisensiya N: B 114  
SAYI: 4.750